

1. Bakteriyaların konsentrasiyasının çox olduğu dərinlik hansıdır?
 - 600 m
 - √ 2500 m
 - 1 – 100 m
 - 800 m
 - 1500 m

2. Dörd mərtəbəlilik strukturuna malik nəhəng coğrafi kompleks hansıdır ?
 - atmosfer
 - biosfer
 - √ okeanlar
 - dağ kompleksləri
 - yer qabığı

3. Yer səthində maddə və enerji mübadiləsinin intensiv getdiyi landşaft yaradıcı təbəqə necə adlanır?
 - biosenoz
 - landşaft sferası
 - √ hipergenez
 - mikrosfera
 - pedosfera

4. Okean dərinliklərindəki sular hansı maddələrlə daha çox zəngindir?
 - dəniz və fosfor
 - √ fosfat və nitrat
 - azot və karbon
 - nitrat və kalsium
 - xlor və oksigen

5. Hidrosfer və atmosferin kontakt təbəqəsinin aşağı qurtaracağı hansı dərinlikdə yerləşir?
 - √ 150-200 m
 - 200-300 m
 - 300-350 m
 - 120-150 m
 - 50-100 m

6. Bioloji həyatın ən zəngin olduğu okean mərtəbəsi hansıdır?
 - abissal zona
 - √ şelf zonası
 - ultraabissal zona
 - batial zona
 - materik ətəyi zona

7. Materik yamacı (batial) zonası hansı dərinliyədək davam edir?
 - √ 2500-3000 m
 - 1000-2500 m.
 - 200-1000 m
 - 6000-dən dərin
 - 6000-6500 m

8. ətraf mühitlə azad surətdə maddə və enerji mübadiləsi aparan açıq tipli bütöv təbii varlıq hansıdır ?

- üfiqi struktur
- landşaft sferası
- coğrafi mühit
- ✓ təbii ərazi kompleksləri
- şaquli struktur

9. Təbii komponentlər sistemi arasında yaranan əlaqə neçə adlanır?

- landşaft sferası
- coğrafi mühit
- ✓ geosistem
- erigeosfera
- təbii ərazi kompleksi

10. Təbii ərazi kompleksləri necə formalaşır ?

- coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıqdır
- landşaftın üfiqi strukturunda yayılmışdır
- ✓ ətraf mühitlə maddə və enerji mübadiləsi aparır
- coğrafi mühitdə çox formalaşır
- təbii rejimlərin birliyini yaradan elementdir

11. Okeanda yalnız hansı iki coğrafi sferanın bir başa təması müşahidə edilir?

- ✓ atmosferin hidrosferlə və hidrosferin litosferlə
- litosferin hidrosferlə və litosferin atmosferlə
- bitosferin atmosferlə və biosferin litosferlə
- biosferin atmosferlə və atmosferin hidrosferlə
- hidrosferin biosferlə və atmosferin litosferlə

12. Atmosferin yerə ən yaxın, yəni 1,5-2 metr olan hissəsində hansı horizont əmələ gəlir?

- ✓ mikrosfera
- atmosfer zonası
- pedosfera
- mezosfera
- atmosfer sferası

13. V.İ.Vernadskinin biosfer haqqındakı təliminə daxil olan həyat pərdəsi hansı təbəqələrdə yaranır?

- bütünlüklə biosferdə
- coğrafi təbəqə və landşaft sferasında
- hidrosfer və atmosferin yuxarı hissəsində
- ✓ Litosferin, atmosferin və hidrosferin bir-birinə yaxın hissəsində
- litosferin üst hissəsi və atmosferin üst hissəsində

14. Okeanlarda neçə mərtəbəlilik strukturu fərqləndirilir?

- iki
- üç
- altı
- ✓ dörd
- beş

15. Sualtı landşaft sferasının diqər sferalardan fərqi nədir?

- üfiqi differensiasiyanın güclü olması
- ✓ bioloji kütlənin azlığı, yüksək duzluluq, işığın olmaması
- temperatur və duzluluğun tez-tez dəyişməsi

- su axınlarının sürətli hərəkəti
- canlı arqanizlərin sıxlığı

16. Orta rəqəmlərlə səciyyələnən ritm müddətləri hansıdır ?

- dövrü
- təkrarlanan
- dinamik
- dəyişkən
- ✓ tsikl

17. Eyni vaxtda baş verən ritmlər neçə adlanır?

- tsiklik
- ✓ dövrü
- dinamik
- kompleks
- təkrar

18. Mərz kompleksləri hansı təbii ərazilərdə formalaşır ?

- dəniz sahillərində
- çay deltalarında
- ✓ qobu və yarğanlarda
- bataqlıqlarda
- çay vadilərində

19. Dövrü ritmlər necə baş verir ?

- fəslə xarakterli ritmlərdir
- proqnozlaşdırmada istifadə olunur
- tsiklik olaraq formalaşır
- ✓ eyni vaxtda baş verir
- yalnız çoxillik ola bilər

20. Ritmikanın neçə forması fərqləndirilir?

- 4
- 6
- 1
- 3
- ✓ 2

21. Landşaftın dəyişməsində müşahidə edilən hadisələri səciyyələndirən anlayış necə adlanır ?

- landşaftın şaquli strukturu
- landşaftın üfiqi strukturu
- landşaft proqnozu
- landşaftın təkamülü
- ✓ landşaftın dinamikası

22. Elyuvial , superakval və subakval landşaftlar, hansı landşaft vahidinin tipləridir?

- zonal
- ✓ fasiya
- intrazonal
- mərz
- azonal

23. Davamiyyət müddətinə görə tsikllər neçə qrupa bölünür?

- 2
- 4
- 6
- 5
- √ 3

24. Tsiklik ritm müddətləri hansı ölçüdə səciyyələnir?

- √ orta rəqəmlərlə
- kiçik rəqəmlərlə
- əsrlərlə
- 1000 illərlə
- bir neçə il müddətində

25. Qabarıq mezorelyef formaları və yüksək yastı suayrıcılar, çökək mezorelyef formaları və alçaq terraslar kateqoriyaları hansı landşaft vahidinə aiddir?

- fasiya
- intrazonal
- zonal
- azonal
- √ mərz

26. A.Q.İsaçenkoya görə mərzin neçə əsas kateqoriyası var?

- 3
- 6
- 4
- √ 2
- 5

27. Sutkalıq və fəsli fazaların davamlılığı və dəyişkənliyi hansı təbiət hadisəsindən asılıdır?

- planetlərin cazibə qüvvəsi
- √ günəş fəallığının inkişafından
- vulkanların püskürməsi
- tavaların hərəkəti
- sel və daşqınlar

28.

Rütübətin paylanması, bitki örtüyü və heyvanat aləminin O_2 və C_2 qazını udması və xaric etməsi prosesləri ritmikə hansı tsiklinə aiddir?

- ✓ sutkalıq
- bir illik
- fəslə
- çoxillik
- dövrü

29. Fəslə və ya illik tsikllərin əmələ gəlməsinin əsas səbəbləri hansı təbiət hadisələridir?

- səhraların əsasən tropiklərdə geniş yayılması
- yerdəki vulkanların vaxtaşırı püskürməsi
- ✓ Yerlə Günəş görə vəziyyəti və yer oxunun mailliyi
- seysmik qurşaqlarda yaranan fəallıq
- Yerdəki illik yağıntıların miqdarının dəyişməsi

30. Hər bir ritmik dəyişməlikdən sonra əvvəlki vəziyyətinə qayıdarkən müşahidə edilən əyintilər yığılaraq landşaftda hansı xüsusiyyətləri dəyişdirir ?

- ✓ landşaftın strukturunu və inkişafını
- landşaftın sferlər arası məsafəsini
- landşaftın genezisini
- landşaftın növ və siniflərini
- landşaftın tiplərini və yarım tiplərini

31. Dəyişən ritm müddətləri necə adlanır?

- ✓ tsikl
- təkamül
- fasiya
- ritmika
- dinamika

32. Landşaftın strukturunu və inkişafını dəyişdirən hadisələr hansılardır?

- təkamül
- ✓ ritmika
- tskilik
- çoxillik
- inkişaf

33. Ritmik hadisələrin hansı formaları var?

- fəsli və sutkalıq
- formaları yoxdur
- çoxillik və dövrü
- ✓ dövrü və tskilik
- illik və fəsli

34. Coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıq olub, təbii rejimlərin birliyini yaradan hərəkət forması hansıdır?

- dəyişdirici
- tənzimləyici
- intensiv
- ✓ sabitləşdirici
- təkamül

35. Kompleks hadisələrin zaman etibarını ilə təkrarlanması necə adlanır?

- təkamül
- proqnoz
- tsikl
- ✓ ritmika
- dinamika

36. Landşaftın meydana gəlməsinə və müasir dinamik vəziyyətinin yaranmasına səbəb olan proseslərin cəmi necə adlanır?

- ✓ landşaftın genezisi
- landşaftın proqnozu
- landşaftın ritmikası
- landşaftın təkamülü
- landşaftın dinamikası

37. Landşaftlar üçün tipik olan vəziyyəti, rejimi və komponentlər arasındakı əlaqəni saxlama fəaliyyəti necə adlanır?

- təkrarlanma
- davamlılıq
- dəyişdirmə
- ✓ öz-özünü tənzimləmə
- sabitləşdirmə

38. Tsiklik ritmikanın müddəti necə səciyyələnir?

- milyon illərlə
- kiçik rəqəmlərlə
- dövrü olaraq
- sutkalıq olaraq
- ✓ orta rəqəmlərlə

Landşaftın proqnozu verilirərkən, hər şeydən əvvəl hansı şərtlərə əməl edilməlidir?

- 1.) ərazinin geoloji və litoloji özülünü tədqiq etməli və araşdırılmalıdır
 - 2.) landşafta antropogen təsirin müasir forma və normalarını saxlamaq şərti gözlənilməlidir
 - 3.) ərazinin landşaft xüsusiyyətlərini təyin etməklə yanaşı, onun tip və yararımları da nəzərə alınmalıdır
 - 4.) Coğrafi sistemlər və onlar daxilində zaman etibarını ilə əmələ gələn taksonomik vahidlərin qanunauyğun sırası dəqiqləşdirməlidir.
 - 5.) antropogen-texnogen təsirin dəyişmə xarakteri və intensivliyi şəraiti nəzərə alınmalıdır.
- (Sürət 21.05.2014 11:15:01)

- 1,2
- √ 2,5
- 3,5
- 4,5
- 2,4

40. Mütərəqqi elementlər hansı landşaft proseslərində iştirak edir?

- landşaftın inkişafında
- hidroqrafik şəbəkənin yaranmasında
- torpaq tiplərinin formalaşmasında
- biosenozlərin yayılmasında
- √ landşaftın dinamikliyində

41. Dövlər ərzində bir sıra landşaft tiplərinin, yarımtiplərinin və onun külli miqdarda morfoloji hissələrinin tamamilə məhv olmasına səbəb nə olmuşdur ?

- daxili qüvvələrin fəallığı, vulkanizm prosesi
- heç biri
- √ buz örtüyünün altında qalması və dəniz transqressiyaları
- kütləvi quraqlığın yayılması və səhrələşmə
- yer qabığının qalxması, tektonik proseslər

42. İnvariant komplekslərin əvəz olunması hansı proseslər nəticəsində baş verir?

- yeraltı təkanların təsiri
- Ozon qatının naziklənməsi
- kosmik şüaların təsiri
- √ təbii və antropogen təsirlər
- günəşlə baş verən partlayışların təsiri

43. Mütərəqqi dəyişkənliklərlə müşayiət olunan və landşaftın strukturlarının ardıcıl olaraq biri digərini əvəz etməsi prosesi necə adlanır?

- landşaft sperası
- coğrafi mühit
- landşaftın dinamikası
- landşaftın genezisi
- √ landşaftın təkamülü

44. Fasiyaların su ilə dolmuş mənfi relyef formalarında əmələ gələn tipi hansıdır?

- zonal
- elynvial
- delynvial
- iatrazonal
- √ subakval

45. Yeraltı suların səviyyəsinin səthə yaxın olan fasiya tipi necə adlanır?

- subakval
- elyuvial
- zonal
- √ superakval
- azonal

46. Relyefin qabarıq formalarına aid edilən fasiya tipi hansıdır?

- zonal
- azonal

- ✓ elyuvial
- superakval
- subakval

47. Elementar landşaft kimi fasiyanın neçə tipi mövcuddur?

- 2
- 6
- 5
- ✓ 3
- 4

48. Xüsusilə yay aylarında 1-2 ay və yaz aylarından 1-2 həftə əvvəl baş verəcək təbii hadisələrin proqnozlaşdırılması hansı metodla mümkündür? (Sürət 21.05.2014 11:13:58)

- ✓ fenoloji indikasiya metodu
- coğrafi sistemlərin analogiyası metodu
- ekstrapolyasiya metodu
- zaman analogiyası metodu
- invariant proqnozlar metodu

49. Landşaftın tənəzzülü nə zaman baş verir?

- xarici və daxili amillərin qarşılıqlı təsiri nəticəsində
- yüksək dərəcəli təbii ərazi komplekslərin təkamülü nəticəsində
- ✓ fəlakətli təbii və texnogen proseslər nəticəsində
- invariant geosistemlərin inkişafı nəticəsində
- landşaftların dinamik dəyişikliyi nəticəsində

50. Hansı landşaftlar bu və ya digər dərəcədə olan geosistemlərin dəyişməsi zamanı özünün əvvəlki vəziyyətini sabit saxlayan əlamətlərin cəminə aiddir?

- dəyişən landşaftlar
- üfüqi landşaftlar
- dinamik landşaftlar
- zonal landşaftlar
- ✓ invariant landşaftlar

51. Landşaftın müasir strukturunu təyin edən, reliktlə və endemik elementləri özündə birləşdirən landşaft elementləri necə adlanır?

- buzlaq elementləri
- hidroqrafik elementlər
- ✓ konservativ elementlər
- torpaq elementləri
- biosenoz elementlər

52. Konkret məkanda cansız canlı komponentlərin qarşılıqlı əlaqəsi və təbii-antropogen sistemlərin fəaliyyəti nəticəsində formalaşan sistemlər necə adlanır?

- ✓ Ekosistemlər
- Zonallıq strukturu
- Biosistemlər
- Tektonik proseslər
- Landşaft qurşaqları

53. Landşaftın dinamikasının təhlilinə əsaslanan proqnozlaşdırma müddəti hansıdır? (Sürət 21.05.2014 11:14:37)

- uzun müddətli
- ✓ qısa müddətli
- ən yüksək müddətli

- yüksək müddətli
- orta müddətli

54. Landşaft proqnozlaşmasında neçə metoddan istifadə edilir? (Sürət 21.05.2014 11:14:26)

- 2
- 5
- 6
- 4
- ✓ 3

55. İnkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma təmayülü nədir ? (Sürət 21.05.2014 11:14:14)

- dinamika
- genezis
- ritmika
- ✓ proqnozlaşdırma
- təkamül

56. Dağın ətəyindən zirvəsinə doğru qalxarkən istiliklə təmin olunma şəraitinin dəyişməsi hansı landşaft strukturunu yaradır?

- enlik qurşaqlarını
- zonal differensiasiyanı
- azonal differensiasiyanı
- üfüqi strukturu
- ✓ hündürlük qurşaqlarını

57. Materiklərin çox hissəsinin (39,3%) şimal, az hissəsinin isə (19,1%) cənub kürəsində yerləşməsi landşaftının hansı differensiasiyasına aid etmək olar?

- intrazonal differensiasiya
- enlik differensiasiya
- ✓ azonal differensiasiya
- hündürlük differensiasiya
- zonal differensiasiya

58. Hündürlük qurşaqlarının əmələ gəlməsinin əsas səbəblərindən biri hansıdır?

- dağ yamaclarında dəmyə əkinçiliyinin inkişaf etdirilməsi
- ortadağlıqdaintensiv otarılma nəticəsində eroziya və diqradasiya proseslərinin güclənməsi
- ✓ dağın ətəyindən zirvəsinə doğru qalxarkən istiliklə təmin olunmanın dəyişməsi
- alcaqdağlıq ərazilərdə yağıntıdan asılı olaraq, rütübətin paylanması
- nival qurşaqda qar örtüyünün qalınlığına nəzərən günəş radiasiyasının artması

59. Lənkəran ovalığı landşaftları hansı landşaft tipinə aid edilir?

- ✓ intrazonal
- sadə
- azonal
- zonal
- mürəkkəb

60. Dağ-meşə landşaftlarının qurşaq əmələ gətirmədiyi ərazi:

- heç biri
- ✓ Zəngəzur-Dərələyəz
- Böyük Qafqaz
- Talış dağları
- Kiçik Qafqaz

61. Intrazonal landşaftların yaranma səbəbləri hansılardır?

- ✓ Çay suları.Yeraltı suların səthə yaxınlığı.
- Çöl iqlimi,yeraltı sular.
- Bol yağıntı, yüksək rütübət.
- Quraq iqlim, dağlıq relyef
- Yarımşəhra iqlimi, çay suları.

62. Zonallıq və intrazonallıq anlayışının yaradıcısı kimdir?

- Q.F.Morozov
- L.S.Berq
- ✓ Q.N.Vısotski
- D.A.Anuçin
- V.V.Dokuçayev

63. İqlim şəraitinin enlik və hündürlük zonallığı haqqındakı fikirlər kimə məxsusdur?

- N.A.Seversov
- A.Humbolt
- K.F.Rulye
- Ç.Darvin
- ✓ M.V.Lomonosov

64. Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən və həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraiti ilə o qədər də əlaqədar olmayan TəK hansıdır?

- azonal
- kserofit
- hidromorf
- ✓ intrazonal
- zonal

65. İqlimlə ayrılmaz surətdə bağlı olan landşaft zonallığı hansıdır?

- ✓ enlik
- intrazonal
- hündürlük
- şaquli
- üfüqi

66. Azərbaycanın ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində dağətəyindən yüksəkdağlığa qədər landşaft komplekslərinin düzgün ardıcılığını seçin?

1. dağ-meşə	5.quruçöl
2.nival-buzlaq	6.səhralıqlar
3.dağ-çəmən	7.şoranlıqlar
4.yarımsəhra	8.alp çəmənlikləri
- 3, 4, 5, 7, 2
 - ✓ 4, 5, 1,3, 2
 - 1, 3, 4, 7, 2
 - 2, 4, 6, 8, 5
 - 1, 6, 7, 8, 3

67. B. Polınov və R.Abolinin ilk dəfə tərtib etdikləri xəritə hansıdır ?

- geomorfoloji
- fiziki
- torpaq
- ✓ landşaft
- kartoqrafik

68. Zəngəzur-Dərələyəz silsiləsində qurşaq əmələ gətirməyən təbii landşaft kompleksi hansıdır ?

- alp çəmənlikləri
- bozqır çəmənliklər
- ✓ dağ-meşə
- dağətəyi düzənlik
- yarımsəhra

69. Naxçıvan dağlıq sahəsində landşaft qurşaqlarının yüksəklik və üfiqi strukturu Böyük və Kiçik Qafqaz dağlarından hansı xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir?

- dağ-çəmən kompleksləri əvəzinə dağ kserofit komplekslər yerləşir
- burada yerləşən müxtəlif xassəli süxurlar vaxtaşırı yuyulmaya və eroziyaya məruz qalır
- dağətəyi zonaya yüksək dağlıqdan fərqli olaraq daha çox yağıntı düşür
- yarımsəhra komplekslərindən sonra, birbaşa dağ-çəmən kompleksləri formalaşır
- ✓ burada dağ-meşə və dağ-çəmən qurşaqları zonallıq üzrə düzgün yerləşməmişdir

70. Hava kütlələrinin dörd əsas tipləri hansıdır?

1. subtropik	4. subnival	7. ekvatorial
2. tropik	5. arktik	8. subantarktik
3. nival	6. milayim	9. subekvatorial

- 1,2,5,8
- 2,4,6,8
- 5,6,8,9
- 3,4,6,9
- ✓ 2,5,6,7

71. Azonal landşaftların müşahidə olunduğu ərazi hansıdır?

- Kiçik Qafqaz
- Bazardüzü
- Şahdağ
- Dərələyəz
- ✓ Talış dağları

72. İnzazonal landşaftlar hansılardır?

- Talış dağları, Lənkəran ovalığı
- Suayırıcı silsilə, Pirqulu meşələri.
- ✓ Kürboyu meşələr, Yalama meşələri
- Şollar düzü, Naxçıvanın orta dağları
- Qobustan çölləri, Qarabağ düzü

73. Yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində yaranan landşaftlar necə adlanır ?

- avtomorf
- edafotop
- ✓ hidromorf
- dekstruktiv
- evriqial

74. Kür-Araz ovalığı landşaftlarında hansı kimyəvi maddənin istifadəsi kritik vəziyyətə səbəb olmuşdur ?

- mineral gübrələrin
- sialit və kaliumun
- ✓ pestisidlərin
- qələvilərin
- azot və fosforun

75. Hansı landşaftlarda 10 il ərzində neft və lay suları ilə çirkələnmiş geosistemlər öz-özünə təmizləyə bilər ?
- milayım qurşağında
 - subqütb və qütblərdə
 - tropik meşələrdə
 - ekvatorial qurşağında
 - ✓ quru subtropiklərdə
76. Heyvandarlıq və dəmşə əkinçiliyi ən çox ərazilərin hansı qurşaqlarında inkişaf etdirilir ?
- ✓ orta və yüksək dağlıqda
 - dağətəyi düzənliklərdə
 - dik və maili yamaqlarda
 - alçaq dağlıqda
 - nival qurşağında
77. Samur-Dəvəçi, Lənkəran və Kür-Araz ovalıqlarında qurult və yeraltı suların səthə çıxdığı alçaq sahələrdə hansı landşaft tipləri inkişaf etmişdir?
- yarımsəhra və quru-çöl
 - terraslaşmış alçaqdağlıq landşaftları
 - abrazion-akkumlyativ tipi landşaftlar
 - meşə-çəmən və meşə kolluqlar
 - ✓ çəmən, çəmən-bataqlıq landşaftları
78. Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır?
- landşaft növ və yarımnövləri
 - hidroqrafik şəbəkə
 - ✓ bitki örtüyü və heyvanat aləmi
 - iqlim ünsürləri
 - torpaq və onun tipləri
79. Dünyada kənd təsərrüfatı məhsullarının neçə faizi suvarılan əkinçilik rayonlarının payına düşür?
- 70%-dən çox
 - 47%-dən az
 - 35%-dən az
 - 60%
 - ✓ 50 %-dən çoxu
80. ən əlverişli dəmşə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?
- ✓ meşə sahələrinə
 - səhralara
 - yarımsəhralara
 - quru çöllərə
 - buzlaqlara
81. Pestisidlərin miqdarına görə ən kritik ekoloji vəziyyət hansı rayonlarda müşahidə olunur?
- Böyük Qafqaz
 - Talış dağları
 - ✓ Kür-Araz ovalığı
 - Kiçik Qafqaz
 - Naxçıvan MR
82. Azərbaycan ərazisində Böyük Qafqazın orta və yüksək dağlıq hissəsində əsasən hansı kənd təsərrüfatı sahələri inkişaf etmişdir?

- bostançılıq təsərrüfatı
- ✓ heyvandarlıq və dəmyə əkinçiliyi
- intensiv suvarma əkinçiliyi
- köçürmə otlaq maldarlığı
- bağçılıq və suvarma əkinçiliyi

83. Quru subtropik ərazilərdə neft və lay sualrı ilə çirklənmiş geosistemlərdə öz-özünə təmizlənmənin müddəti təxminən nə qədərdir?

- 3 il
- 12 il
- 5 il
- ✓ 10 il
- 2 il

84. Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən hidromorf landşaftlar, nə üçün həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraitindən asılı deyil?

- düzən ərazilərin üstünlüyünə görə
- arid-denudasyon proseslərin intensivliyinə görə
- ✓ əsasən yeraltı, göl və çay sularının səthə yaxınlığına görə
- yamaclarda baş verən eroziya-denudasyon proseslərə görə
- dağlıq ərazilərin üstünlüyünə görə

85. Hidromorf landşaftlar necə yaranır?

- ✓ yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində
- dağ-meşə landşaftlarının yayıldığı sahələrdə
- şoranlıqların geniş yayıldığı ərazilərdə
- hündür dağlıq ərazilərin dik yamaclarında
- otlaq-çöl landşaftları sahəsində

86. Dünyada əhalinin artım səviyyəsini nəzərə alaraq, əkin sahələrinin genişləndirilməsi hansı ekoloji problemlərə gətirib çıxarır?

- mrriqasiya landşaftlarının genişlənməsinə
- eroziya və denudasiya proseslərinin artmasına
- okeanların süni şəkildə qurudulmasına
- ✓ tropik meşələrin sürətlə qurulmasına
- sürüşmə hallarının intensivləşməsinə

87. Düzənlikdən fərqli olaraq, dağlıq ərazilərdə ən çox əkilən kənd təsərrüfatı bitkiləri hansılardır?

- çəltik və günəbaxan
- bostan bitkiləri
- pambıq və taxıl
- qarğıdalı və çəltik
- ✓ arpa və kartof

88. Dəmyə əkinçiliyinin ən çox yayıldığı qurşaqlar hansılardır?

- ✓ subtropik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu
- Yalnız mülayim qurşaq
- subekvatorial qurşağın bütün sahələrində
- subarktik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu
- tropik səhrələr boyunca

89. Abşeron yarımadasının landşaft komplekslərinin neçə hektarı neftlə çirklənmişdir?

- 28,8 min ha
- ✓ 22 min ha
- 17 min ha
- 30 min ha

- 35min ha

90. Qarayazı-Ağstafa yasaqlığındakı tuqay meşələrində üstünlük təşkil edən ağac növüdür:

- ardıc
- Qaraçöhrə
- küknar
- ✓ palıd
- Eldar şamı

91. Hansı qurşaq daxilində suvarılan rayonlarda məhsuldarlıq dəmyə əkinçilik rayonlarına nisbətən çox yüksəkdir?

- ✓ mülayim
- ekvatorial
- tropik
- subekvatorial
- subtropik

92. əsaslı kapital qoyuluşu sərf etməklə əkin ərazilərinin sahəsini neçə dəfə artırmaq olar?

- ✓ 3,6 dəfə
- 6,5 dəfə
- 5 dəfə
- 1,7 dəfə
- 2 dəfə

93. Kənd təsərrüfatına kəskin ziyan vuran gəmiricilərin artmasına səbəb nədir?

- ✓ geniş sahələrin şumlanması
- suvarma əkinçiliyinin inkişafı
- yeraltı suların səviyyəsinin qalxması
- yamac eroziyalarının çoxalması
- meşələrin qırılması

94. Qarayazı-Ağstafa yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- Heyvanları qorumaq
- ot bitkilərini qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- ✓ təbii tuqay landşaftını qorumaq
- torpaq örtüyünü qorumaq

95. Hidroloji abidələr nədir ?

- Okean hövzələri
- Buludluluq, rütubətlik, şəh
- Qar xətti
- Çaylar
- ✓ Şəlalələr , bulaqlar , bataqlıqlar

96. Landşaft abidələrinə nələr aid edilir ?

- landşaft formaları
- abidələrə aid edilmir
- dağ-düzən landşaftları
- ərazilərin landşaft formaları
- ✓ ərazilərin landşaft kompleksləri

97. Yeraltı suların səthə yaxınlığı landşaft komplekslərində nə kimi mənfəətə yaradır ?

- eroziya
- səhrələşmə
- aşınma
- deqradasiya
- ✓ şorlaşma

98. Azərbaycanca mövcud olan Alüminium zavodu hansı iqtisadi rayon ərazisi landşaftlarının çirklənməsinə səbəb olur ?

- Kür-Araz
- Naxçıvan
- Lənkəran-Astara
- ✓ Gəncə-Qazax
- Şəki-Zaqatala

99. Təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınan yaşayış məntəqələri əsasən hansı regionlardadır?

- Kiçik Qafqazın cənubu, Kür-Araz ovalığı, Talış dağları
- Samur-Dəvəçi ovalığı, Kiçik Qafqazın şimalı və cənub-şərqi
- Qarabağ maili düzənliyi, Talış dağları, Abşeron yarımadası
- ✓ Abşeron yarımadası, Böyük-Qafqazın cənubu və cənub-şərqi
- Böyük Qafqazın cənubu, Talış dağları, Naxçıvan MR

100. Bərk tullantı maddələri, o çümlədən xammal faydalı qazıntılar vasitəsi ilə çirklənən regionlar hansılardır?

- Böyük Qafqazın şimal-şərqi və Abşeron yarımadası
- Naxçıvanın yüksəkdağlığı və Şamur-Dəvəçi ovalığı
- Böyük Qafqazın cənubu və Kür-Araz ovalığı
- Talış dağları və Naxçıvanın ortadağlığı
- ✓ Kiçik Qafqazın şimal-şərqi və Abşeron yarımadası

101. Azərbaycan Respublikası ərazisində Abşeron yarımadasından başqa, təbii landşaft sahələrinin neftlə çirklənməsi hansı rayonlarda da müşahidə edilir?

- Ordubad, Şərur, Şahbuz, Babək
- Zəngilan, Şabran, Xızı, Siyəzən
- Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər, Laçın
- ✓ Şirvan, Neftçala, Siyəzən, Kürdəmir
- Lənkəran, Astara, Yardımlı, Bəhramtəpə

102. Xəzər dənizi hövzəsinə daxil olan sənaye və məişət tullantıları ən çox hansı çayların vasitəsilə gətirilir?

- ✓ şimal-qərb çayları-Volqa, Terek, Sulak çayı
- cənub çayları-Atrek, Səfidrud, Qorqan çayı
- cənub qərb çayları-Kür, Lənkəran, Astara çayı
- şimal çayları-Ural, Emba çayları
- qərb çayları-Samur. Qudyalçay, Qusarçay

103. Ümumiyyətlə Xəzər dənizinin hövzəsində hal-hazırda nə qədər sənaye şəhəri formalaşmışdır?

- 50-dən çox
- 75-dən çox
- ✓ 200-dən çox
- 150-yə yaxın
- 100-dən çox

104. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron yarımadası ərazisindən keçdiyi sahələr ekoloji cəhətdən necə qiymətləndirilir?

- kənd təsərrüfatına yararlı ərazilən kimi
- Təməmilə bütün torpaqlarının rekultivasiya olunduğu ərazi kimi

- Heyvandarlıq təsərrüfatının inkişaf etdirildiyi ərazi kimi
- ✓ torpaq-meliorativ səhətdən mürəkkəb və çətin obyekt kimi
- 90 % ərazinin neft tullantıları ilə çirklənməsi

105. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron rayonundan keçən hissəsinin landşaftları əsasən hansı tiplərə aiddir?

- əsasən boz-qonur torpaqlar formalaşan səhra tipi
- ✓ boz-qonur torpaqların üstünlük təşkil etdiyi quru çöl və yarım səhra landşaft tipi
- xüsusilə şoranlaşmış quru subtropik landşaft yarım tipi
- çox hissədə xəzər sahili rütubətli iqlim tipi
- orta dərəcəli parçalanmış ön dağlaq landşaft tipi

106. Morfogenetik xüsusiyyətlərinə görə hidromorf landşaftlar hansı komplekslər kimi xarakterizə edilir?

- subakval
- superakval
- ✓ intrazonal
- kserofit
- elyuvial

Antropogen landşaftları təsvir etmək üçün hansı tiplər götürülür?

107.

1. rekreasiya landşaftı	4. seyrək meşələr	7. otlaq landşaftı
2. buzlaq landşaftı	5. səhralar	8. aqroirriqasiya landşaftı
3. şəhər landşaftı	6. dağ-mədən landşaftı	9. palçıq vulkanları

- 3,4,5,7,8
- ✓ 1,3,6,7,8
- 2,4,5,6,9
- 1,3,4,8,9
- 5,6,7,8,9

108. Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır. Bu obyektlər hansılardır?

- Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran
- Sürüsmə zonalarında-Ziğ və sahil qəsəbələrində
- ✓ Palçıq vulkanlarının ətəklərində-Keyrəki və Zigilpiri
- Sənaye müəssisəsi yaxınlığında-Sanqaçal və Qaradağ
- Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi

109. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində başladığı və Gürcüstan Respublikası sərhəddində bitdiyi məntəqələ hansılardır?

- ✓ Səngəçal terminalı-Ağstafa rayonu
- Ələt qəsəbəsi-Qazax rayonu
- Bakı limanı-Balakən rayonu
- Bayıl qəsəbəsi-Zagatala rayonu
- Qarabağ rayonu-Qax rayonu

110. ən tez dəyişikliyə uğrayan landşaft vahidləri hansılardır?

- nival və subnival
- tropik və subtropik qurşaq
- kserofit və hidromorf
- ✓ mərz və fasiya
- orta və yüksək dağlıq

111. Azərbaycanın dağlıq ərazilərinin təsərrüfat cəhətdən ən çox mənimsənilən hissəsi haradadır?

- Kürboyu düzənliklər və Ləngəbiz tirəsi
- ✓ Böyük Qafqazın şimal-şərqi, dağətəyi və alçaq dağlığı
- Böyük Qafqazın cənubu və yüksək dağlığı

- Talış dağlarının orta dağlığı və dağətəyi əraziləri
 - Kiçik Qafqazın orta və yüksək dağlığı
- 112.** Abşeron yarımadasının hansı sahələrində radiasiya fonu çoxdur və radiasiyanın normadan yüksək olmasına əsas səbəb nədir?
- ✓ Sabunçu, Ramana, Balaxanı, Qala-neft mədənləri
 - Çiçək, Albalı, Nardaran, Zirə-kənd təsərrüfatı
 - Qarabağ, Qobustan, Sahil-Qarabağ sement zavodu
 - Bibiheybət, Bilgəh, Sənqaçal-yodlu-bromlu sular
 - Suraxanı, Mərdəkan, Binəqədi-tikinti materialları
- 113.** Təbii landşaftlara çirkləndirici təsir göstərən və texnoloji avadanlıqlar tullantının zərərlik dərəcəsinə görə neçə qrupa bölünürlər?
- üç
 - iki
 - altı
 - ✓ dörd
 - beş
- 114.** Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar və əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?
- maqnezium, hidrogen-sülfid, karbon qazı
 - helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor
 - karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
 - hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
 - ✓ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun qazı
- 115.** Yer kürəsində təxminən nə qədər ərazi süni şəkildə qurudulmuşdur?
- 6 mln.km²
 - 3500 min km²
 - ✓ 8 mln.km²
 - 4,8 mln.km²
 - 7 mln. km²
- 116.** Böyük şəhərlərin havasının zərərli maddələrlə yüksək cirkənmə hallarının 80 %-ə yaxın göstəricisi ilin hansı ayları arasında baş verir?
- ✓ aprel-oktyabr
 - avqust-noyabr
 - dekabr-mart
 - fevral-may
 - yanvar-aprel
- 117.** Yüklənmə xüsusiyyətlərinə görə antropogen landşaft tipləri hansılardır?
1. dəyişilməmiş	3.sıx meşələr	5. pozulmuş
2.zəif dəyişilmiş	4.düzənliklər	6. çox dəyişilmiş
- 1,3,6
 - 3,4,5
 - 1,4,6
 - ✓ 2,5,6
 - 2,4,5
- 118.** Təsərrüfatda istifadə xarakterinə və dəyişilmə istiqamətinə görə landşaftlar hansı tiplərə bölünür?
- mərz və fasiya
 - ✓ antropogen və mədəni
 - akval və subakval
 - batial və abissal

- geosfera və ekosistem

119. Yer üzündə təxminən nə qədər sahə suvarılır?

- √ 2,5 mln.km²
- 3 mln km²
- 5 mln.km²
- 4,5 mln.km²
- 1,7 mln. km²

120. Landşaftların neftlə çirklənməsi və ekoloji tarazlığın pozulması prosesi necə adlanır ?

- √ texnogen çirklənmə
- kimyəvi çirklənmə
- biogen çirklənmə
- radioaktiv çirklənmə
- antropogen çirklənmə

121. Antropogen təsirlərə məruz qalmayan təbii landşaft kompleksi hansıdır ?

- √ subnival-nival
- yüksək dağlıq
- subalp-alp
- düzənlik
- orta dağlıq

122. Sənaye tullantılarının tənzimlənməsi üçün hansı qaydalar tətbiq olunur?

- zavodlar bağlanır
- yerli müşahidə
- √ dövlət standartları
- heç biri tətbiq görülmür
- istehsalat azaldılır

123. Son 20 ildə ən çox antropogen təsirə məruz qalan meşə sahəsi hansıdır ?

- Pirqulu meşəsi
- Hirkan meşəsi
- Tuqay meşəsi
- heç biri
- √ Sultanbud meşəsi

124. Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu ərazisinin landşaftlarının çirklənməsinə səbəb olan sənaye müəssisəsi:

- Maşınqayırma zavodu
- Elektron avadanlıqlar zavodu
- Pambıqtəmizləmə zavodu
- Fermer təsərrüfatı
- √ Aliminium zavodu

125. Hal-hazırda Azərbaycanın ümumi meşə ehtiyatının 49%-i hansı regionun payına düşür?

- Kiçik Qafqaz
- √ Cənub-Şərqi Qafqaz
- Talış dağları
- Zəncəzur
- Böyük Qafqazın cənubu

126. Neolit dövründə əkinçiliyin və heyvandarlığın başladığı vaxtda Azərbaycan ərazisinin neçə faizi meşə ilə örtülü olmuşdur?

- 11%-i
- √ 60%-i
- 30%
- 9%-i
- 20%-i

127. Respublikanın arid düzənliklərində ayrı-ayrı landşaft tiplərinin antropogenləşməsi neçə % təşkil edir?

- 43%
- 48%
- 67%
- √ 56%
- 70%

128. Mərkəzi Asiya ərazisində əvvəllər olmamış, yalnız yeni tektonik hərəkətlər nəticəsində yaranan landşaft tipləri hansılardır?

1. dağ-meşə	4. dağ-çəmən
2. nivab buzlaq	5. tayqa-meşə
3. səhralar	6. dağ-çölləri

- 3, 5
- √ 3, 6
- 1, 4
- 2, 6
- 2, 5

129. Azərbaycanın qüvvətli və ya zəif tektonik qalxmaya məruz qalan bütün rayonlarında xüsusi ilə dağlıq rayonlarında hansı təbii elementlər formalaşır?

1. yamaclar genişlənir	5. landşaft növlərinin sahəsi artır
2. meşə sahəsi artır	6. səhralar genişlənir
3. sürüşmələr çoxalır	7. eroziya prosesləri güclənir
4. çay dərələri dərinləşir	8. buzlaqlar əriyir

- √ 1, 4, 5
- 5, 7, 8
- 4, 6, 8
- 4, 6, 8
- 2, 3, 4

130. Neogen və antropogen dövrlərində qüvvətli tektonik hərəkətlər hansı ərazilərin kənarlarını qaldıraraq, onun kənarlarında orografik sərhəd əmələ gətirmişdir?

- Cənubi Qafqaz ərazisi
- Cənubi Amerikanın şərq
- √ Mərkəzi Asiya ərazisi
- Hind-Çin yarımadası
- Ərəbistan yarımadası

131. Xrom elementinin çatışmaması insan orqanizmində hansı xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur?

- qan azlığı və böyrək çatmamazlığı
- yoluxucu xəstəliklərə
- sümük və diş xəstəliklərinə
- √ qan və ürək-damar xəstəliklərinə
- qalxanvari vəzin xəstəliklərinə

132. Təbii landşafların təbii-ekoloji şəraitinin dəyişdirilməsi prosesində iynəyarpaqlı meşələr hansı məqsədlər üçün qırılmışdır?

- humuslu qara torpaqların istifadəsi
- otlaq sahələri və fermer təssərrüfatının inkişafı
- yolların çəkilməsi və qəsəbələrin salınması
- √ sellüloz-kağız və süni liflərin istehsalı
- əkin sahələrinin genişləndirilməsi

133. Hiss olunmayan və sürəti 1 mm/ilə bərabər olan qalxma bir dövr ərzində təxminən nə qədər olar?
- 1500-1700 m
 - ✓ 800-1000 m
 - 6000 m
 - 500 m
 - 2000-2500 m
134. Yeni tektonik hərəkətlərin rolu böyükdür?
- ✓ landşaft əyalətlərinin ayrılmasında
 - əkin sahələrinin şorlaşmasında
 - coğrafi mühitin formalaşmasında
 - geosistemin yaranmasında
 - meşə zolağının yaranmasında
135. Yeni landşaft tiplərinin əmələ gəlməsi və vaxtaşırı bir- birini əvəz etməsi prosesini yaradan səbəblər hansılardır?
- coğrafi mühitin dəyişməsi
 - sferaların bir-biri ilə əlaqəsi.
 - ✓ yeni tektonik hərəkətlər
 - kontinental iqlim
 - iqlim dəyişmələri
136. Kür çayının geniş subasarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövriyyəsidən çıxarılmasına səbəb nədir?
- su kəmərləri
 - bataqlıqlar
 - ✓ su anbarları
 - su kanalları
 - kollektorlar
137. Hər il orta hesabla 2-3 mm sürətlə qalxan dağlıq ərazilərin hündürlük balansını qoruyan təbii proses hansıdır?
- deplyasiya
 - ✓ denudasiya
 - ekzerasiya
 - differensiasiya
 - abraziya
138. Müasir tektonik hərəkətlərin differensial qalxma sürəti ən çox hansı ərazilərdə müşahidə edilir?
- ✓ Böyük Qafqazın yüksəkdağlığında
 - Kür-Araz ovalığında
 - Mil-Qarabağ maili düzənliyində
 - Qabırrı-Acenohur qırıqlıq zonasında
 - Kiçik Qafqazın orta dağlığında
139. Yeni tektonik hərəkətlərin sürəti ən çox hansı ərazilərdə müşahidə edilir?
- orta dağlıqda
 - düzən meşələrində
 - ✓ yüksəkdağlıqda
 - dəniz sahilində
 - düzənlikdə
140. Azərbaycan ərazisi meşələrinin sahəsinin kəskin azalma səbəbləri nədir?
- ✓ antropogen təsir

- quraqlıq
- yağıntıların çoxluğu
- müharibə şəraiti
- iqlim şəraiti

141. İrriqasiya landşaftları hansılardır?

- √ suvarılan
- əkinçiliyə yararlı
- meşə sahəsi salınan
- bərpa olunan
- duzlardan təmizlənən

142. Üzüm, taxıl, pambıq və nar hansı landşaft torpaqlarında yetişdirilir ?

- dağ meşələrdə
- dağətəyində
- √ yarımşəhralarda
- bataqlıq-lanunlarda
- subalp çəmənlərində

143. Boz, boz-qonur və açıq şabalıdı torpaqdan hansı landşaft komplekslərində yayılmışdır ?

- ortadağlıq və meşələrdə
- alçaqdağlıqda və quru çöllərdə
- yüksək düzənliklərdə və nivalda
- yüksək dağlıqda və bozqırlarda
- √ yarımşəhra düzənliklər və dağətəyində

144. Naxçıvan MK-da göstərilən hipsometrik həddən 800-100 m qalxan landşaft kompleksi hansıdır ?

- dağ meşə
- dağ çəmən
- √ yarımşəhra
- kserofit çəmən
- quru çöl

145. Lənkəran ovalığında yarımşəhra landşaftları əvəzinə hansı landşaftlar əmələ gəlmişdir ?

- quru çöl
- √ meşə
- kserofit
- dağ-bozqır
- dağ-çəmən

146. Sel, daşqın və sürüşmə hadisələrinin ən çox təsir göstərdiyi dağlıq landşaftları hansı regionun payına düşür?

- √ Böyük Qafqaz
- Kiçik Qafqaz
- Dərələyəz silsiləsi
- Talış dağları
- Zəngəzur silsiləsi

147. ən çox külək eroziyasına məruz qalan landşaftlar hansı rayon daxilindədir?

- Kiçik Qafqaz
- Pirqulu
- Lənkəran

- Samur-Dəvəçi
- √ Qobustan

148. Kür-Araz ovalığı landşaft komplekslərinin şorlaşmasına səbəb nədir?

- quraq iqlim şəraiti
- yüksək temperatur
- çökəklik olması
- torpaqda duzların miqdarının çoxluğu
- √ yeraltı suyun səthə yaxınlığı

149. Subnival-nival landşaft kompleksi Azərbaycanın hansı ərazilərində mövcuddur?

- Talış dağları, Şahdağ, Ləngəbiz
- Zəngəzur, Böyük Qafqaz, Gömürgöy
- Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Talış dağları
- √ Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Zəngəzur
- Kiçik Qafqaz, Murovdağ, Dərələyəz

150. Yaydan 1-2 ay və yazdan bir neçə həftə əvvəl baş verəcək təbii hadisələri hansı metod vasitəsi ilə proqnozlaşdırmaq mümkündür?

- coğrafi analoqiya metodu
- zaman analoqiyası metodu
- coğrafi sistemlər metodu
- √ fenoloji indikasiya metodu
- ekstrapolyasiya metodu

151. Landşaft proqnozlaşmasının ən vacib sahələrindən hansı, bu proses zamanı mütləq nəzərə alınmalıdır?

- landşaftların hündürlük strukturu
- təbii ərazi komplekslərinin yerləşməsi
- landşaftların üfüqi zonallığı
- √ ərazi komplekslərinin qonşuluq əlaqəsi
- landşaftların dinamik dəyişikləri

152. Landşaftın təbii yolla və antropogen amillərin təsiri ilə inkişafının istiqamətini və gələcək vəziyyətini müəyyən edən proses hansıdır?

- landşaft genezisi
- landşaftın təkamüllü
- landşaftın təkmilləşdirilməsi
- √ landşaft proqnozu
- landşaftın dinamikası

153. Landşaft proqnozlaşması prosesində əsas istifadə edilən mənbə:

- yazılı məlumatlar
- müasir ədəbiyyatlar
- çöl tədqiqatları
- √ landşaft xəritələri
- statistik rəqəmlər

154. Landşaft proqnozlaşdırmasını hansı müddətdə vermək mümkündür?

- √ 1 ildən -1000 ilədək
- 10- 15 ilədək
- 10- 15 ilədək
- bir neçə 100 il
- yalnız 3 - 5 illik

155. Q.N. Vısotskinin yaradıcısı olduğu coğrafi anlayışlar hansılardır ?

- proqnozlaşdırma
- ✓ zonallıq və intrazonallıq
- mərz və fasiya
- dinamika və təkamül
- təkrarlanma və ritmika

156. Təbii və mədəni landşaftları ayıran alim kim olmuşdur ?

- Q.N.Visotskiy
- N.A.Serversov
- Q.F.Morozov
- ✓ L.S.Berq
- V.V. Dokuçayev

157. Proqnozlaşdırma nədir ?

- ✓ inkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma
- landşaftın təkamülü ilə bağlıdır
- landşaftın genizisini təyin edir
- yalnız iqlimlə bağlıdır
- müasir dinamikanın təhlili

158. ən aktual olan orta və uzun müddətli xüsusi proqnozlar hansı amillərin tam nəzərə alınması ilə səciyyələnir?

- vulkanik proseslər, landşaft dinamikası
- ✓ təbii, sosial-iqtisadi və texnogen
- dağların sədd effekti və üfiqi zonallıq
- antropogen, vulkonogen və differensiasiya
- yalnız iqlim və yeni tektonik proseslər

159. Aşağıdakılardan hansı A.Q.İsaçenkonun verdiyi proqnozlaşma metodudur?

- texnoloji metod
- ✓ ekstrapolyasiya metodu
- hidrotexniki metod
- induksiya metodu
- litoloji metod

160. Uzun müddətli proqnozlar hansı prinsiplərə əsaslanmalıdır?

- funksional modelə
- texnoloji amillərə
- fəsillərin dəyişməsinə
- ✓ tarixi inkişafa
- struktur-dinamik şərvə

161. Azərbaycanın ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində iqlim-ekoloji şəraitin dəyişməsi ilə əlaqədar dağətəyindən yüksək-dağlığa qədər landşaft komplekslərini ardıcıl seçin?

- ✓ yarımsəhra-quru çöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
- səhra, rütubətli meşələr, alp çəmənlikləri, subnival-nival
- dağ-çəmən, dənizsahili meşələr, səhra, nival-buzlaq
- quru-çöl, subnival-nival, yarımsəhra, dağ-çəmən
- səhra, rütubətli meşələr, alp çəmənlikləri, subnival-nival

162. Landşaft daxili differensiasiyasının mühüm amillərindən olan ekspozisiya amili hansı iqlim xüsusiyyətlərinin formalaşmasına təsir göstərir?

- ✓ istilik və rütubət balans, şimal və cənub yamaclarda fərqli olur

- biotik komponentlərin tərkibində baş verən dəyişiklər
- qaz və buzlaq örtüklərin qalınlığından asılı olaraq biokütlənin miqdarı dəyişir
- müxtəlif səmətli yamacların nisbi yüksəklik amplitudu 500- 1000 metr arasında dəyişir
- yağıntılardan orta illik miqdarı yamacların baxarlığından asılı olaraq dəyişir

Su səthini əhatə edən neft çirkləndiriciləri dənizin flora və faunasına nə kimi zərərli təsir göstərir?

163.

1. günəş şüalarını daha çox keçirir, suyun temperaturunu artırır
2. Dənizdə atmosfer arasında enerji, istilik, rütubət və qaz mübadiləsini pozur
3. Neft ləkələri günəş şüasını buraxmur, oksigen mübadiləsinin qarşısını alır
4. Suyun tərkibindəki qaz mübadiləsini gücləndirir, bioloji məhsuldarlığı artırır.
5. dəniz quşlarının yemi azalır, balıqların sayı daha da çoxalır

- 1,3
- ✓ 2,3
- 4,5
- 2,4
- 1,5

Nəqliyyat sahələrinin inkişaf etdirilməsi zamanı təbii landşaftlara nə kimi zərərli təsirlər göstərilir?

164.

1. Avtomobil yolları altında qalan məhsuldar torpaqlar
2. Dəmiryolu stansiyaları yaxınlığında antropogen mənşəli tullantılar
3. Landşaftların səhrələşməsi prosesləri güclənir
4. Avtomobil yolları kənarlarında ağacların quruması
5. Gəmi nəqliyyatı zamanı sahil landşaftlarının çirklənməsi
6. Gəmi nəqliyyatı zamanı sahil meşələrinin növ dəyişməsi

- 1, 3, 5
- 2, 4, 6
- ✓ 1, 2, 4
- 1, 2, 4
- 3, 5, 6

165.

Neftlə çirklənmiş dəniz sularının transformasiyasını araşdırarkən, neft məhsullarının dəniz suyuna qarışması necə izah olunur?

- neftin su ilə qarışma sürəti yüksək olduğundan, çirkli maddələr dəniz suyunda tez həll olur
- küləyin sürətindən və istiqamətindən asılı olaraq, çirkləndirici maddələr dəniz suyundan buxarlanır
- neftli məhsullar yalnız suyun səthində yığılıb qalır, buxarlanmanın qarşısını alır
- ✓ neft məhsulu dənizin səthində düşən kimi emulsiya prosesi nəticəsində dərin qatlara nüfuz edə bilər
- əsas fenollardan ibarət çirkləndirici maddələr yalnız dəniz sularının dərin qatlarına çökür

166.

Azərbaycan Respublikasında yeganə iqtisadi rayon hansıdır ki, burada yerüstü içməli su mənbəyi yoxdur?

- Şəki-Zaqatala
- Aran rayonu
- ✓ Abşeron rayonu
- Quba-Xaçmaz
- Gəncə-Qazax

167.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi əsas böyük təbii ərazi elementləri hansılardır?

- Xəzərsahili düzənlik, Muğan düzü, Qarabağ maili düzənliyi
- Ələt tirəsi, Kür-Araz ovalığı, Asınohur-Ceyrançöl alçaqdağlığı
- ✓ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Gəncə-Qazax maili düzənliyi
- Abşeron yarımadası, Şirvan düzü, Qarasu çökəkliyi
- Qobustan alçaqdağlığı, Şirvan düzü, Qanıx-Əyriçay vadisi

168.

Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır. Bu obyektlər hansılardır?

- Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran
- Sənaye müəssisəsi yaxınlığında-Sanqaçal və Qaradağ
- Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi
- Sürüsmə zonalarında-Ziğ və sahil qəsəbələrində
- ✓ Palçıq vulkanlarının ətəklərində-Keyrəki və Zigilpiri

169. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində keçdiyi rayonların iqlim-ekoloji xüsusiyyətləri, o cümlədən landşaftları necə dəyişir?
- başlanğıc məntəqədə quru-çöl, son məntəqədə isə rütubətli meşə-çəmən landşaft tipi
 - boru kəmərinin keçdiyi bütün ərazilər dağ-meşə və dağ-çəmən landşaftlarıdır
 - başlanğıc məntəqədə yarımsəhra, son məntəqədə isə meşə-çöl landşaftları yayılıb
 - əsasən dağətəyi və meşə-çəmən landşaftlarıdır
 - ✓ əsasən əhatə etdiyi ərazinin 90 %-i quru-çöl və yarımsəhra landşaftlarıdır
170. Landşafta əsaslı təsirlərdən hesab edilən metal əridilməsi hansı dövrü əhatə edirdi?
- e.ə. 1 milyon il əvvəl, aşağı paleolit dövrü
 - ✓ e.ə. III-12 minilliklərdə, tunc dövrü
 - e.ə. VIII-V minilliklərdə, neolit dövrü
 - e.ə. X-VIII minilliklərdə, mezolit dövrü
 - e.ə. 10-12 min il əvvəl, paliolit dövrü
171. Azərbaycan ərazisində təbii landşaftlara, ilk insanların təsiri əsasən hansı dövrdən və hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafından sonra başladı?
- dəmir dövründən, əkinçiliyin inkişafı
 - yuxarı daş dövrü, yığıcılıqla məşqul olma
 - dəmir dövründən, dəmir və tuncdan istifadə olunması
 - ✓ mezolit dövründən, heyvandarlığın inkişafı
 - tunc dövründən, ovçuluğun inkişafı
172. Hansı qoruqlar əsasən yarımsəhra landşaft sahəsində yerləşmişdir?
- Eldar, Pirqulu, İsmayılı
 - Zaqatala, Qobustan, Göygöl
 - ✓ Ağgöl, Qobustan, Şirvan
 - Türyançay, Şahdağ, Sultanbud
 - Qızılağac, Bəsirtçay, Hirkan
173. Nadir ağac növlərinin qorunduğu qoruqlar hansılardır?
- Pirqulu, Qızılağac, Şirvan
 - İlisu, İsmayılı, Göygöl
 - Türyançay, Göyçay, Ağgöl
 - ✓ Bəsirtçay, Hirkan, Eldar qoruğu
 - Qobustna, Altıağac, Qarayazı
174. Dağ-meşə landşaftının differensiasiyasına əsasən hansı amillər daha çox təsir göstərir?
- ✓ hipsometrik şərait və yamacların ekspozisiyası
 - orta illik yağıntuların miqdarı və litoloji tərkib
 - antropogen amillər və rütubətlənmə şəraiti
 - süxurların yerləşməsi və dəmyə əkinçiliyi
 - yamacların deqredasiyası və heyvandarlıq təsərrüfatı
175. Azərbaycan ərazisində yalnız tarixi-təsviri sənət qoruğu hansıdır?
- Altıağac
 - ✓ Qobustan
 - Eldar şamı
 - Göygöl
 - Şahdağ

176. Dağ-meşə qurşağı zonalarının tərkibinə, strukturuna, torpaq xüsusiyyətlərinə və rütubətlənmə rejiminə görə fərqlənməsinin əsas səbəbi nədir?
- ✓ relyef-iqlim amili
 - geobotanik amil
 - tektonik amil
 - litoloji və hidroloji amil
 - antropogen amil
177. Relikt bitki növləri əsasən hansı qoruq landşaflarında yayılmışdır?
- ✓ Hirkan, Eldar, Vəsitçay
 - Qızılağac, Zaqatala, İlisu
 - Göyçay, Türyançay, Hirkan
 - Altıağac, Qarayazı, Şirvan
 - Göyöl, Ağgöl, Qobustan
178. Təbii landşaftlarının qorunması məqsədilə yaradılan və əsas hissəsi dağ-meşə landşaftı olan qoruqlar hansılardır?
- ✓ İsmayılı, Zaqatala, İlisu
 - Qızılağac, Ağgöl, türyançay
 - Qarayazı, Altıağac, Göygöl
 - Pirqulu, Qobustan, Bəsirtçay
 - Göyçay, Şirvan, Hirkan
179. Azərbaycan ərazisində təbii landşaft kompleksləri ilə bərabər quşların mühafizə olunduğu qoruqlar hansılardır?
- Ağgöl, Hirkan qoruğu
 - ✓ Qızılağac, Ağgöl qoruğu
 - Bəsirtçay, Qarayazı qoruğu
 - Altıağac, Qızılağac qoruğu
 - Eldar, Göygöl qoruğu
180. Azərbaycan ərazisində yaşamış və təbii landşafta təsir göstərməyə başlamış ilk insanların yaşı təxminən nə qədərdir və onlar hansı dövrə aid edirlər?
- ✓ 1 milyon il, aşağı paleolit
 - e.ə. V – III minilliklər, eneolit
 - e.ə. VI – V minilliklər, neolit
 - e.ə. X – VIII minilliklər, mezolit
 - 40-50 min il, yuxarı paleolit
181. Kür-Araz ovalığının Xəzərsahili hissələrində hansı tip komplekslər formalaşmışdır ?
- dəmyə əkinçiliyi kompleksi
 - ✓ bataqlı-laqun təbii kompleksi
 - ortadağlığın çəmən kompleksi
 - yarımsəhra və quru çöl kompleksi
 - alp və subalp çəmənlikləri
182. Rütubətin və istiliyin optimal olmasına görə hansı ərazilərdə öz-özünü təmizləmə xüsusiyyəti sürətli gedir ?
- tropik səhralarda
 - mərcan adalarında
 - ✓ ekvatorial qurşaqda
 - mülayim qurşaqda
 - rütubətli subtropiklərdə
183. Atmosfer havasına və torpaq sahələrinə atılan tullantıların həcminə və xüsusi çəkisinə görə fərqlənən şəhərlər hansılardır?

- Mingəçevir, Yevlax, Zaqatala, Şabran
- Lənkəran, İmişli, Gədəbəy, Sumqayıt
- Gəncə, Şəki, Qusar, Xaçmaz, Ağdaş
- Bakı, Naxçıvan, Daşkəsən, Ağcabədi
- ✓ Bakı, Sumqayıt, Şirvan, Gəncə, Mingəçevir

184. Təsərrüfatın müxtəlif sahələrində pozulmuş təbii landşaftların bərpası üçün tətbiq edilən tədbirlər kompleksi necə adlanır?

- akkumlyativ tədbirlər
- ✓ rekultativ tədbirlər
- fitomeliorativ tədbirlər
- aqrotexniki tədbirlər
- meliorativ tədbirlər

185. Sənaye şəhərlərinin pozulmuş landşaftların torpaqlarının rekultivasiyası hansı mərhələlərlə aparılır?

- aqrotexniki və fiziki
- hidromeliorativ və texniki
- gübrələmə və yumuşaltma
- ✓ texniki və bioloji
- fitomeliorativ və kimyəvi

186. Respublika torpaqlarının ən çox alüminium oksidləri ilə çirklənmə prosesi hansı sənaye şəhəri ətrafında müşahidə olunur?

- ✓ Gəncə şəhəri
- Naxçıvan şəhəri
- Bakı şəhəri
- Sumqayıt şəhəri
- Mingəçevir şəhəri

187. Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- ✓ Kür-Araz ovalığında
- Qarabağ maili düzənliyində
- Lənkəran düzənliyində
- Naxçıvan MR-da
- Samur-Dəvəçi ovalığında

188. Azərbaycan Respublikasında Abşeron yarımadasından başqa neftlə çirklənmiş rayonları hansılardır?

- Lənkəran, Astara, Yardımlı, Bəhramtəpə
- Zəngilan, Şabran, Xızı, Siyəzən
- Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər, Laçın
- Ordubad, Şərur, Şahbuz, Babək
- ✓ Şirvan, Neftçala, Siyəzən, Muradxanlı

189. Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir?

- kimyəvi və bioloji
- ✓ texniki və bioloji
- irriqasiya
- aqrotexniki
- meliorativ və texniki

190. Dağ-mədən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

- sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi
- ✓ karyerlər, şaxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar planlaşma işləri
- süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar
- əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları

- karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fasiyalar

191. Dağ-mədən işləri aparılan ərazilərdə hansı texnologiya relyef formaları yaranır?

- denidasyon formaları və karyer çuxurları
- metal qırıntıları və aşınmış materialları
- ✓ yeni yaranmış formalar və akkumulyativ formalar
- meliorativ formalar və tikinti qalıqları
- qədim süxur qatları və torpaq təbəqələri

192. Çirklənmiş torpaqlarda rekultivasiya işləri aparılan zaman ilk görülən tədbirlər hansılardır?

- əraziyə ağac və kol bitkilərinin əkilməsi
- əraziyə kimyəvi və mineral gübrələrin verilməsi
- neftlə çirklənmiş sahələrə başqa ərazilərdən gətirilmiş torpağın tökülməsi
- ✓ ərazinin metal qurğu və tullantılardan təmizlənməsi
- torpağın üst qatının təzyiqli su vasitəsi ilə yuyulması

193. Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- ✓ mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- sahələr suvarılmalıdır
- dənli bitkilər əkilməlidir
- morfoloji diaqnostika edilməlidir

194. Abşeron torpaqlarının çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı tullantılar iştirak edir?

- ✓ metallurgiya, elektrotexnika və başqa sənaye tullantıları
- məişət və bərk tullantılar vasitəsi ilə
- kimyəvi və mineral gübrələrin vasitəsi ilə
- fermer (heyvandarlıq) təsərrüfatının tullantıları
- kənd təsərrüfatı məhsullarının tullantıları

195. Hal-hazırda neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqlarında rekultivasiya aparılmış ərazilər hansılardır?

- Siyəzən, Şabran, Xızı
- Naftalan, Zəyəm, Mehmana
- İmişli, Muradxanlı, Carlı
- Mərdəkan, Zirə, Pirəküşkül
- ✓ Bülbülə, Ramana, Qaradağ

196. Ümumiyyətlə respublika ərazisində nə qədər ərazi neft məhsulları ilə çirklənmişdir?

- ✓ 28,8 min. ha
- 45,5 min ha
- 52,3 min ha
- 35 min ha
- 17 min ha

197. Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə yetirilir?

- aqrotexniki
- ✓ texniki
- meliorativ
- kimyəvi
- bioloji

198. Abşeron yarımadasında ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- Suraxanı, Bilgəh
- Binəqədi, Bibiheybət
- Ramana, Balaxanı
- Qala, Sabunçu
- ✓ Nardaran, Mərdəkan

199. Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaq edilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır?

- fenoloji analogiya metodu
- ✓ landşaft-ekoloji metod
- coğrafi indikasiya metodu
- texniki metod
- bioloji- texnogen metod

200. Akkumulyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

- sürüşmə sel və daşqınlar
- yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi
- müxtəlif bitki formasiyalarının yaranması
- ✓ denudasiya, yuyulma və eroziya
- defilyasiya, abraziya və aşınma

201. Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

- maqnezium, hidrogen-sulfid, karbon qazı
- hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
- helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor
- ✓ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun

202. Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin çirklənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır ?

- ✓ «Şirvanneft» neft-qazçıxarma idarəsi
- qara və əlvan metallurjiya
- mineral gübrələr istehsalı
- inşaat materialları kombinatı
- Kükürlü mazut yanacağından istifadə edilən DRES

203. Dağlıq ərazilərdə meşə altındakı torpaqların strukturunun subnival və nival ərazilərlə müqayisədə daha möhkəm olmasının səbəbləri aşağıdakılardan hansıdır ?

- meşə torpaqlarında aşınma və denudasiya prosesləri daha güclüdür
- ✓ yamaclar meşə bitkilərinin kökləri ilə yaxşı bərkidir
- meşə sahəsində rütubətin daha çox olması
- meşə komplekslərinə antropogen təsirlər daha intensivdir
- burada taksonomik dərəcəli bir sıra fiziki-coğrafi komplekslər vardır

204. Səhra, yarım səhra və digər quraqlığa davamlı ərazilərin torpaqlarının şorlaşmasının və bataqlıqlaşmasının səbəbləri nədir?

- dəmyə əkinçiliyi
- ✓ suvarma əkinçiliyi
- biçənlərin istifadəsi
- dağ-mədən sənayesi
- otarılma təsərrüfatı

205. Torpaqların çirklənməsinə qarşı sənaye tullantılarının tənzimlənməsi üçün hansı qaydalar tətbiq olunur?

- zavodlar bağlanır
- yalnız monitoring olunur

- yerli müşahidələr aparılır
- √ dövlət standartları tətbiq olunur
- istehsalat azaldılır

206. Kimyəvi gübrələrdən və pestisidlərdən istifadə torpaq sahələrinin çirklənməsi ilə yanaşı, başqa hansı problemlər yaradır?

- torpağın üst məhsuldar hissəsini aşındırır və şorlaşmaya səbəb olur
- torpağın üst hissəsində buxarlanmanı azaldır və ziyanvericilərin sayı artır
- bitkilərin məhsuldarlığını və inkişafını zəiflədir
- gübrəli bitkilərlə qidalanan heyvanların məhvinə səbəb olur
- √ insanlarda bir sıra xəstəliklərin və bədxassəli şişlərin yaranmasına səbəb olur

207. Azərbaycanın torpaq ehtiyatlarının kənd təsərrüfatı çirklənməsi ilə eyni zamanda hansı tullantılarla həddindən çox çirklənmişdir?

- məişət tullantıları ilə
- məişət sularının axıdılması ilə
- √ toksik maddələr və metallarla
- azot və fosfor gübrələri ilə
- nəqliyyat tullantıları ilə

208. Dağlıq ərazilərdə ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

- kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən
- yamaqları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən
- buzlaq ekzarasiyası və akkumulyasiyasının intensivliyindən
- √ ərazinin relyef və mikroiqlim xüsusiyyətlərindən
- qar örtüyünün qalın olması və buzlaşmasından

209. Respublikanın sənaye şəhərlərində müəsisələrin atdıqları tullantıların qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər görülür?

- müəsisələrin daxilində xüsusi ölçmə cihazları yerləşdirilir
- müəsisələr istədikləri qədər tullantı atmağa qadirdirlər
- şəhərdən kənar ərazilərə yığılaraq yandırılır
- Xəzər dənizinin dərinliklərinə atılır
- √ xüsusi dövlət müəsisələri tərəfindən monitorinqlər aparılır

210. Abşeron yarımadasının bərk tullantılarla çirklənməsinə səbəb olan əsas sənaye müəsisələri hansılardır?

- H.Əliyev adına Neft emalı zavodu
- Azərneftyağ istehsalat birliyi və Azərsun şirkətlər qrupu
- √ Qaradağ sement zavodu və Bakı Gips məmulatı zavodu
- Qaz emalı zavodu və Keşlə maşınqayırma zavodu
- Abşeron DRES-i və Qaradağ daş karxanası

211. Respublika ərazisində aqroiqtisadi tədbirləri aparılan torpaq sahələrində ən çox hansı landşaft növləri yaranır ?

- meşə landşaftı
- alp çəmənlikləri
- √ çəmən-bataqlıq landşaftı
- yarımsəhra landşaftı
- dağlıq landşaftı

212. Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?

- ot bitkilərindən istifadə etməklə yaxşılaşdırma
- torpaqların yenidən bərpa olunması
- √ torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi
- rekreasiya tədbirlərinin görülməsi
- mühəndis işlərinin tətbiqi

213. Ağac, kol və ot bitkilərindən istifadə etməklə kompleksin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?
- kimyəvi meliorasiya
 - texniki meliorasiya
 - bioloji meliorasiya
 - hidrotexniki
 - ✓ fitomeliorativ

214. Abşeron yarımadasının hansı hissəsinin torpaqları daha çox çirklənməyə məruz qalmışdır?

- ✓ cənub hissəsi
- bütün sahil zolağı
- şimal-şərq hissəsi
- şimal-qərb hissəsi
- şimal hissəsi

215. Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- sahələr suvarılmalıdır
- morfoloji diaqnostika edilməlidir
- ✓ mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- dənli bitkilər əkilməlidir
- neft tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir

216. Orta dağ-meşə qurşağında meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?

- defilyasiya
- ✓ eroziya
- korroziya
- akkumlyasiya
- abraziya

217. Azərbaycan ərazisində son 20 ildə ən çox antropogen təsirə məruz qalan meşə sahəsi hansıdır?

- Tuqay meşəsi
- İlisu meşəsi
- ✓ Sultanbud meşəsi
- Pirqulu meşəsi
- Hirkan meşəsi

218. Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu ərazisinin torağ sahələrinin çirklənməsinə səbəb olan sənaye müəssisəsi hansıdır?

- ✓ Alüminium zavodu
- Kabel istehsalı zavodu
- Pambıqtəmizləmə zavodu
- Elektron avadanlıqları zavodu
- Maşınqayırma zavodu

219. Neolit dövründə əkinçiliyin və heyvandarlığın başladığı vaxtda Azərbaycan ərazisində neçə faiz meşə ilə örtülü ərazi olmuşdur?

- 11 %
- ✓ 60 %
- 9 %
- 30 %
- 25 %

220. Kür çayının geniş subasarlarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövriyyəindən çıxarılmasına səbəb nədir?

- su kəmərləri
- bataqlıqlar

- su kanalları
- kollektorlar
- √ su anbarları

221. Pambıqçılıq və üzümçülük rayonlarında torpaqlarda konsentrasiyanın artmasına səbəb nədir?

- fasiləsiz əkinçiliyin tətbiqi və mineral gübrələrin verilməsi
- irriqasiya sistemlərinin yalnız kollektor-drenaj sistemindən ibarət olması
- torpaqların təkrar şorlaşmaya məruz qalması
- √ DDT və defoliantlardan hər il fasiləsiz istifadə edilməsi
- növbəli əkinçiliyin tətbiq olunması

222. Müxtəlif kimyəvi gübrələrlə, pestisidlərlə, defoliantlarla çirklənən torpaqlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- Arazboyu düzənliklərdə
- Qarabağ maili düzənliyində
- √ Kür-Araz ovalığında
- Samur-Dəvəçi ovalığında
- Lənkəranın dənizsahili düzənliyində

223. Azərbaycanda kollektor-drenaj şəbəkəsinin əsas əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

- √ suvarma və meliorasiya işlərinin həyata keçirilməsi
- əhalinin içməli su ilə təminatı üçün
- torpaqlarda külək eroziyasının qarşısının alınması
- növbəli əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi
- rekultivasiya proseslərinin tətbiqi üçün

224. Azərbaycanda torpaqların külək eroziyasından zərər çəkdiyi sahələr hansılardır?

- Xəzəryanı zona və Kür-Araz ovalığı
- Talış dağları və Lənkəran düzənliyi
- Böyük Qafqazın şimal-Şərqi və Gəncə-Qazax düzü
- Naxçıvanın yüksəkdaqlığı və Arazboyu düzənliklər
- √ Qərbi Azərbaycan və Xəzəryanı zona

225. Dağlıq ərazilərdə torpaqların korlanmasına insanın təsərrüfat fəaliyyəti ilə yanaşı hansı təbii hadisələrdə səbəb olur?

- √ sürüşmə, uçqun, sel hadisələri
- radioaktiv elementlərin şüalanması
- heyvandarlıq təsərrüfatının inkişafı
- neft quyularının fontan vurmaları
- yeraltı suların təsiri ilə şorlaşma

226. Şiddətli yuyulmuş torpaqların yayıldığı ərazilərin gələcəkdə yarıq və dərələrlə daha çox parçalanmasının qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər həyata keçirilir?

- fasiləsiz əkinçilik tədbirləri
- √ texniki, terraslaşdırma və meşəsalma
- rekultivasiya və meliorasiya tədbirləri
- kimyəvi və üzvi gübrələrin verilməsi
- kanallar vasitəsi ilə suvarma

227. ən nazik nə zəif strukturlu torpaq qatı hansı lanşaft qurşağını əhatə edir?

- dağ-meşə
- √ dağ-çəmən
- meşə-çöl
- çöl-çəmən
- yarımsəhra

228. Qoruq ekosisteminə mənfi təsir göstərən amillərdən deyil:

- Əkinçiliyin inkişafı
- Arıçılığın inkişafı
- Antropogen amillər
- ✓ Elmi-tədqiqat işləri
- Maldarlığın inkişafı

229. Azərbaycanda neft emalı sənayesinin mənfi ekoloji nəticələri?

- torpağın çmrlənməsi
- ✓ atmosferin çirklənməsi
- heyvanat aləminin məhvi
- doğru cavab yoxdu
- bitki örtüyünün məhvi

230. Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- Lənkəran ovalığı
- Arazboyu düzənlik
- Qanux-Əyriçay vadisi
- Gəncə-Qazax düzü
- ✓ Kür-Araz ovalığı

231. Azərbaycanın İES-i ətraf mühitə daha çox ziyan vurur?

- qazla işləyəndə
- ✓ mazutla işləyəndə
- kömürlə işləyəndə
- torfla işləyəndə
- neftlə işləyəndə

232. Azərbaycanda neft emalı və neft-kimya sənayesinin mənfi ekoloji təsirlərinə məruz qalan şəhərdir?

- Sumqayıt
- Gəncə
- Şirvan
- Mingəçevir
- ✓ Bakı

233. Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii landşaft komponentidir?

- torpaq
- ✓ hava hövzəsi
- heyvanat aləmi
- təbii və süni mənbələr
- bitki

234. Azərbaycanın sahəə ən böyük təbiət qoruğudur:

- Eldar şamı
- Qarayazı
- Tüyançay
- İlisu
- ✓ Qızılağac

235. 1910-cu ildə qafqazda ilk qorunan ərazi olan Botanika yasaqlığı harada yaradılıb

- ✓ Eldar şamı meşəliyində
- Göy-göldə
- Hirkan meşəliyində
- Şirvan düzündə
- Qarayazı meşəliyində

236. Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansılırdır?

- iqlimə təsiridir
- sürüşmənin intensivləşməsidir
- ✓ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvədir
- doğru cavab yoxdur
- torpaq eroziyasıdır

237. Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- Ceyrançöl-Acınohur
- Lənkəran ovalığı
- Qarabağ düzü
- Samur-Dəvəçi ovalığı
- ✓ Abşeron yarımadası

238. Qoruqlarda ekosistemlərin deqradasiyasına təsir edən amillərdən biridir?

- nəqliyyat
- sənaye
- ✓ nizamlanmayan turizm
- Hamısı
- kənd təsərrüfatı

239. Qorunan ərazilərin müxtəlif ekosistemlərinin və onların ayrı-ayrı komponentlərinin planlaşdırılmasına yönəldilən nizamlayıcı tədbirlərə aid olan fauna və ya heyvanat aləminin mühafizəsinə aiddir;

- qoruq ərazilərində bitki örtüyü üçün xas olmayan yad bitki növləri kənarlaşdırılmalı.
- ✓ qoruq üçün xarakterik olmayan heyvan növlərinin qoruğa daxil olmasına icazə verilməməli
- kənar ərazilərdən suyun çirklənməsinin qarşısı alınmalı
- fitomelativ tədbirlər həyata keçirilməli
- tamamilə dağıdılmış, korlanmış ərazilərdə rekultivasiya aparılmalı

240. Milli parkların yaradılmasında mühəndis-bioloji vəzifələrə aiddir:

- ərazinin zonalara ayrılması
- parka gələnlər üçün rahatlıq və əyaniliyin təmini
- ✓ parklarda təsərrüfat işlərinə icazənin verilməsi
- doğru cavab yoxdur
- təbii landşaftların və obyektlərin qorunması

241. Azərbaycanın ilk milli parklarıdır?

- Hirkan, Abşeron
- Şahdağ, Altağac
- Altağac, Hirkan
- doğru cavab yoxdur
- ✓ Ordubad, Şirvan, Ağgöl

242. Milli park ərazisində gəzinti qadağan edilən ərazilərdəndir:

- təbii-coğrafi obyekt əraziləri
- ✓ qoruq və yasaqlıq əraziləri
- flora növlərinin yayıldığı ərazilər

- doğru cavab yoxdur
- fauna növlərinin yayılma sahələri

243. Rekreasiya yükü müəyyənləşdirilir?

- parka gələnlərin sayı ilə
- xidmət sahələrinin miqdarı ilə
- ✓ yol-cığır şəbəkəsinin sıxlığı və ayrı-ayrı sahələrin qəbuletmə qabiliyyəti ilə
- parkda mühafizə olunan bitki və heyvan növlərinin sıxlığı ilə
- parka gələnlərin sıxlığı ilə

244. Milli parklarda əsas təsərrüfat norması hesab olunur:

- ✓ rekreasiya yükü
- gəzinti yükü
- landşaft planlaşdırılması
- doğru cavab yoxdur
- istirahət norması

245. Zaqatala Təbiət Qoruğunda mühafizə olunur:

- Dağ-çöl və yarımsəhralar
- ✓ dağ-meşə və dağ-çəmənliyi
- arid meşə və bozqırlar
- doğru cavab yoxdur
- quru-çöl və alp çəmənliyi

246. Şirvan milli parkının yaradılması məqsədlərindən biridir:

- ekskursiyaların təşkili
- sürünənlərin qorunub artırılması
- quşların çoxaldılması
- maralların mühafizəsi
- ✓ ekoloji tərbiyə və ekoturizmin inkişafı

247. Qarayazı təbiət qoruğu hansı təbii-coğrafi vilayətdə yerləşir?

- Böyük-Qafqaz
- Orta Araz
- Kiçik Qafqaz
- ✓ Kür dağarası çökəkliyi
- Lənkəran

248. Qarayazı təbiət qoruğunun yaradılmasında əsas məqsəd:

- yarımsəhra bitkilərini mühafizədir
- köçəri quşların mühafizəsi və artırılmasıdır
- qış otlaqlarının mühafizəsidir
- doğru cavab yoxdur
- ✓ tuqay meşələri mühafizə və bərpadır

249. Landşaft ekosisteminə mənfi təsir etmir:

- Arıçılığın inkişafı
- Əkinçiliyin inkişafı
- ✓ Rekreasiya əhəmiyyətli ərazilərin mühafizəsi
- Kənd təsərrüfatının inkişafı
- Maldarlığın inkişafı

250. Ordubad yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- kserofit formasiyaları qorumaq
- √ nadir və qiymətli heyvan növlərini qorumaq
- yarımşəhra bitkilərini qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- tarixi abidələri qorumaq

251. Azərbaycanı hansı gölləri Şahbuz təbiət qoruğunun ərazisində yerləşir?

- Zaxa və Qara göllər
- Böyük və Kiçik Alagöllər
- Şamlı və Ördək göllər
- doğru cavab yoxdur
- √ Batabat və Qanlı göllər

252. Zaqatala təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- √ vahid ekosistemin, bioloji müxtəlifliyin, nadir və nəsli kəsilməkdə olan heyvanların miqrasiya yollarının qorunması
- ərazinin meşə və çəmən-çöl bitkilərinin mühafizəsi
- ərazidə xarakterik torpaq resurslarının mühafizəsi
- doğru cavab yoxdur
- regionun dağ-çəmən bitki formasiyalarının qorunması

253. Göy-göl milli parkı hansı təbii-coğrafi vilayətin ərazisində yerləşir?

- Orta Araz
- Böyük Qafqaz
- √ Kiçik Qafqaz
- Lənkəran
- kür-Araz

254. Qax təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- √ nəsli kəsilməkdə olan fauna növlərini qorumaq
- torpaq örutüyünü qorumaq
- təbii su mənbələrini qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- dağ çəmənlərini qorumaq

255. Arazboyu təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- √ tuqay meşələrinin qorunması və bərpaı
- çəmən-bataqlıq landşaftını qorumaq
- köçəri quşları qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- yarımşəhra landşaftını qorumaq

256. Ağgöl milli parkının yaradılmasının başlıca məqsədi:

- √ su quşlarının kütləvi yuvasalma və qışlama yerləri olan su-bataqlıq ekosisteminin mühafizəsi
- endemik bitki və quş növlərinin mühafizəsi
- köçəri quşların yem təchizatı
- doğru cavab yoxdur
- bataqlıq bitkilərinin artırılması və mühafizəsi

257. Su təsərrüfatı işləri içərisində qoruğa daha çox təsir göstərən:

- √ kanalların çəkilməsi və torpaqların suvarılması
- həşəratlarla arıların rəqabəti
- qoruqların bitki örtüyünün seyrəldilməsi

- ətraf mühitin iqlim şəraiti
- mal-qaranın qoruqda və qoruq ətrafi ərazilərdə otarılması

258. Qoruqda və ona yaxın ərazilərdə mal-qaranın otarılması səbəb olur:

- ✓ torpaq eroziyasının sürətlənməsinə
- torpaq eroziyasının yavaşmasına
- faydalı qazıntıların axtarışı və hasilatına
- arıçılığın inkişafına
- meliorativ işlərin ləngiməsinə

259. Həm səthi, həm də qəbu eroziyasına səbəb olmuşdur:

- arıçılığın inkişafı
- ətraf mühitin iqlim şəraiti
- relyefi
- landşaft
- ✓ qoruqda və ya qoruq ətrafi ərazidə mal-qaranın otarılması

260. Milli parkların təbiəti mühafizə funksiyası üçün tələb olunur?

- ✓ yerin düzgün seçilməsi və mühəndis-bioloji vəzifələrin həlli
- məişət xidməti sahələri
- texniki işlər
- ekspozisiya nümayiş sahələri və qurğuları
- doğru cavab yoxdur

261. Heyvanlar aləminin mühafizə tədbirlərinə aid deyil:

- Qoruq üçün xarakterik olmayan heyvan növlərinin kənarlaşdırılması.
- Nəslə kəsilməkdə olan heyvan növlərinin bərpası.
- Qorunan heyvan növlərini artırıb çoxaltmaq:
- Qoruq üçün xarakterik heyvan növlərinin bərpa edilməsi.
- ✓ Ovçuluğun inkişafı.

262. Qoruq ərazisinin florasının mühafizəsi tədbirlərinə hansı aid deyil?

- yad bitki növləri kənarlaşdırılmalı
- ✓ meiorasiya işləri aparılmalı
- nadir bitki növləri saxlanılmalı və bərpa edilməli
- bitki örtüyünə zərər vuran ziyanvericilərə qarşı mübarizə aparılmalı
- meşə yanğınlarının qarşısı alınmalı

263. Landşaft Qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması aşağıdakılardan nəyə səbəb olur ;

- ✓ sənaye və kammunal tullantıların artmasına
- qoruğun sərhədlərinin artmasına, sənaye və kamunal tullantıların azalmasına
- qoruğun inkişafına
- qoruğun sərhədlərinin artmasına
- sənaye və kammunal tullantıların azalmasına

264. Milli park daxilində yaradılan yasaqlıqların əsas vəzifə və funksiyalarına aiddir?

- ✓ təbii eyvan və bitkiləri qoruyub saxlamaq
- doğru cavab yoxdur
- sürünənləri qorumaq
- su mənbələrini qorumaq
- təbii eyvan və bitkiləri qoruyub saxlamaq

265. Altıağac milli parkında mühafizə olunur:

- √ Landşaftların təbii kompleksləri və təbiət abidələri
- doğru cavab yoxdur
- yarımşəhra və quru göl landşaftı
- dağ-kserofit formasiyalar və tarixi abidələr
- dağ-bozqır landşaftları

266. Şahdağ milli parkının yaradılmasında məqsəd:

- torpaq eroziyasının qarşısını almaqdır
- doğru cavab yoxdur
- √ təbii dağ ekosisteminin qorunması, bərpası, elmi-tədqiqat, monitoring və ekosistemə inkişafıdır
- yalnız dağ-çəmən landşaftını qorumaqdır
- təbii su mənbələrini mühafizə etməkdir

267. Qarayazı qoruğunda qorunan başlıca ağac növləridir:

- iydə, qarağac, şümşad
- qaraçöhrə, ardıc, Eldar şamı
- √ palıd, ağyarpaq qovaq, qızılağac və ağ akasiya
- çinar, cökə və qırmızı palıd
- vələs, fisdıq və adi qovaq

268. Şahdağ milli parkı hansı təbii-coğrafi vilayətdə yerləşir?

- Kür-Araz
- Lənkəran
- Kiçik Qafqaz
- Orta Araz
- √ Böyük Qafqaz

269. İlisu təbiət qoruğunun yaradılmasında əsas məqsəd:

- √ təbii dağ-meşə kompleksinin, flora və fauna növlərinin mühafizə və bərpası
- doğru cavab yoxdur
- dağ-kserofit bitkilərinin mühafizəsi və bərpası
- dağ-çəmən landşaftının mühafizəsi və bərpası
- dağ-çöl kompleksinin mühafizəsi və bərpası

270. Azərbaycanın ilk qoruğu neçənci ildə yaradılmışdır və hansıdır?

- 1929-cu ildə, Zaqatala
- √ 1925-ci ildə, Göygöl
- doğru cavab yoxdur
- 1920-ci ildə Şirvan
- 1929-cu ildə Qızılağac

271. Hansı təbiət qoruqları Şahdağ milli parkının ərazisinə birləşdirilmişdir?

- İlisu və Oğuz
- doğru cavab yoxdur
- Qəbələ və İlisu
- Zaqatala və Şəki
- √ Pirqulu və İsmayilli

272. Sahdağ milli parkının meşə ekosistemi üçün xarakterikdir:

- √ enliyarpaq meşələr
- dağətəyi bozqırlar
- yarımşəhralar

- yarım səhrələr
- quru çöllər

273. Qoruq ərazisinə ən çox təsir edən sənaye müəssisələrindən deyil:

- Kimya müəssisələri
- Faydalı qazıntıların axtarışı
- Faydalı qazıntıların hasilatı
- ✓ Yeyinti məhsulları istehsalı
- Energetika müəssisələri

274. Təbii amillər içərisində əsas rol oynayır:

- ✓ İqlim şəraiti və relyef.
- Yalnız relyef
- Antropogen amillər
- Antropogen amillər və relyef
- Yalnız iqlim şəraiti

275. Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ✓ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ağıt metallar və Gəncə
- mikroelementlər və Bakı
- makroelementlər və Sumqayıt
- bərk formalı tullantılar və Sumqayıt

276. İşğal altında olan ərazilərdə qalan təbiət qoruqları:

- Qarayazı və Oğgöldür
- Göy-göl və Türyançaydır
- ✓ Qaragöl və Bəsitçaydır
- Şahbuz və Qarayazıdır
- doğru cavab yoxdur

277. Qaragöl qoruğu hansı inzibati rayonun ərazisində yerləşir?

- kəlbəcər
- Zəngilan
- Şuşa
- ✓ Laçın
- Qubadlı

278. Azərbaycanda yaradılması planlaşdırılan milli parklardan biridir:

- Samur-Dəvəçi
- Şollar-Samur
- Siyəzən-Şabran
- doğru cavab yoxdur
- ✓ Samur-Yalama

279. Azərbaycanın dağ qoruqları olan Zaqatala, Göy-göl qoruqlarında mal-qaranın otarılması hansı eroziya növünə səbəb olur:

- səthi eroziyaya
- ✓ həm səthi, həm də qobu eroziyasına
- külək eroziyası
- Heç biri
- qobu eroziyasına

280. Qoruq ərazilərinə insan fəaliyyətinin təsirinin mənfi nəticələrinə göstərilənlərdən hansı aiddir?

- ərazinin növ müxtəlifliyi artır
- ✓ ərazinin xarakterik ekosistemləri transformasiyaya uğrayır
- ərazinin xarakterik landşaftı genişlənir
- düzgün cavab yoxdur]
- eroziya prosesi zəifləyir

281. Nəyə görə bəzən bütün qoruqlara xüsusi qoruq rejimini tətbiq etmək olmur?

- ✓ qoruq ərazisi insan fəaliyyətinin mənfi təsirinə məruz qalmışdır
- qoruqda bitki növü çox azdır
- nəslə kəsilmək təhlükəsi qarşısında qalan heyvan növləri vardır
- qoruğun ərazisi həddən artıq genişdir
- qoruq ərazisi yaşayış massivinə yaxın yerləşmişdir

282. Qoruqlarda ekosistemlərin deqredasiyasına aid deyil:

- Turizmin inkişafı.
- Yanğın təhlükəsizliyi qaydalarının pozulması.
- Qoruğa üçün yad növlərin qoruğa daxil olması.
- ✓ Elmi tədqiqatlar
- Qoruq ərazisində təbii resurslardan istifadə.

283. Su təsərrüfatı işlərində landşafta ən çox təsir göstərən tədbirlərə daxildir?

- torpaqların suvarılması
- ✓ hamısı
- kanalların çəkilməsi
- torpaqların qurudulması
- hidrotexniki qurğuların yaradılması

284. Qoruq ərazilərinə ən çox təsir göstərən sənaye sahələrindəndir?

- kimya
- metallurqiya
- sellüloz kağız
- ✓ hamısı
- tikinti

285. Qoruq ekosistemində mənfi təsir edən amillərdən deyil?

- qoruq ərazilərinə yaxın magistral yolların çəkilməsi
- brokionerlik
- ✓ qoruq ərazisində yaşıllıq zonalarının artırılması
- arıçılıq
- qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması

286. Təbii kompleks sahələrində torpaq nizamlayıcı tədbirlərə aşağıdakılardan hansı aid deyil

- Eroziyaya qarşı mübarizə tədbirləri.
- ✓ Əkin sahəsini inkişaf etdirmək üçün torpaqların gübrələnməsi.
- Aqrotexniki tədbirlər.
- Rekultivasiya tədbirləri
- Fitomelotiv tədbirlər.

287. Turizm üçün əsasən nədən istifadə olunmalıdır?

- qoruqlardan
- ✓ milli parklardan
- biosfer qoruqlarından

- süni meşələrdən
- yasaqlıqlardan

288. Nizamlanmayan turizm nəyə təsir edir?

- torpaqların rekultivasiyasına
- qoruq rejiminin
- bioloji müxtəlifliyin qorunmasına
- təbiət obyektlərinin bərpasına
- ✓ ekosistemlərin deqredasiyasına

289. Dünyanın ən böyük Milli Parkı hansıdır?

- doğru cavab yoxdur
- Keniya
- Qzığac
- ✓ Qrelandiya
- Yelloston

290. Mühafizə olunan, az pozulmuş təbii kompleksə malik olan, unikal obyektlərdən ibarət və ekoturizmə icazə verilən ərazi və akvatoriyalar adlanır?

- təbiət qoruqları
- ✓ Milli Parklar
- Yasaqlıq
- Dendroloji park
- biosfer qoruqları

291. Aşağıdakılardan hansı səhvdir?

- Xüsusi qoruq rejimini bəzən bütün qoruqlara şamil etmək olmur
- Qoruqlarda otqeyən dırnaqlı heyvanların həddindən çox artması biotopların deqredasiyasına, meşə sahələrinin pisləşməsinə səbəb olur
- Qoruqlarda turizm qadağan edilib, əsasən Milli parklardan istifadə olunmalıdır
- ✓ Xüsusi qoruq rejimini bütün qoruqlara şamil etmək olur.
- Qoruqda olan dırnaqlı heyvanların sayının tənzimlənməsi ovçuların köməyi ilə aparılmalıdır

292. Turizm məqsədi ilə əsasən hansı xüsusi qorunan ərazilərdən istifadə olunmalıdır?

- ✓ Milli parklardan
- yasaqlıqlardan
- yzçətət başlarından
- hec birindən
- ovculuq təsərrüfatından

293. Qorunan ərazilərin müxtəlif ekosistemlərinin və onların ayrı-ayrı komponentlərinin planlaşdırılmasına yönəldilən nizamlayıcı tədbirlərə aid deyil?

- Torpaq
- ✓ Relyef
- Flora
- Fauna
- Su

294. Bitki örtüyünün mühafizə tədbirlərinə aid deyil:

- Qoruq ərazisində bitki örtüyü üçün xas olmayan yad bitki növləri kənarlaşdırılması.
- Zərərvericilərə qarşı mübarizə tədbirlərinin aparılması.
- Nadir və kökü kəsilməkdə olan bitki növlərinin saxlanması.
- ✓ Dərman bitkilərinin əkilib becərilməsi.
- Qoruqda meşə yangınının qarşısı alınması.

295. Təbii ekosistemlərinə su hövzələrinin mühafizəsinə aid deyil:
- Korlanmış suların səviyyəsi bərpa edilməlidir.
 - Kənar ərazilərdən suyun çirklənməsinin qarşısı alınmalıdır.
 - Suların mühafizəsi üçün hüquqi-inzibati və iqtisadi tədbirlər sistemi tətbiq edilməlidir
 - ✓ Su idman növləri inkişaf etdirilməlidir.
 - Korlanmış suların rejimi bərpa edilməlidir.
296. Qoruq rejiminin pozulmasına aşağıdakılar hansı daxildir ;
- Qanunsuz ov etmə
 - Yanğın təhlükəsizliyi qaydalarının pozulması
 - Qoruq ərazisində təbii resurslardan istifadə edilməsi
 - ✓ Hamısı
 - Öz başına mal-qara otarılması
297. Altıağac milli parkı ərazisi meşələrində üstünlük təşkil edən ağac növləri aşağıdakılardır:
- söyüd, cökə, fisdıq
 - dəmirağacı, küknar,daş palıd
 - ✓ itiyarpaq palıd, çinar, vələs
 - qovaq, yalanqoz, fisdıq
 - vələs, qarağac, söyüd
298. Hirkan milli parkında qorunur:
- ✓ relikt və endemik meşələr
 - Xanbulançay su anbarı
 - subtropik bitkilər
 - doğru cavab yoxdur
 - heyvanat aləmi
299. Hirkan milli parkı hansı təbii vilayətdə yaradılmışdır?
- Kür-Araz
 - Orta Araz
 - Kiçik Qafqaz
 - Böyük Qafqaz
 - ✓ Lənkəran
300. Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?
- işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
 - ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
 - neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası
 - doğru cavab yoxdur
 - ✓ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi
301. ətraf mühiti kimya sənayesi tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan region və şəhər?
- Kür-Araz və Şirvan şəhəri
 - Kiçik Qafqaz və Gəncə şəhəri
 - ✓ Abşeron və Sumqayıt şəhəri
 - doğru cavab yoxdur
 - Abşeron və Bakı şəhəri
302. Azərbaycanda hansı komponentlər daha çox qəribədir ?

- torpaq ehtiyatları
- heç nə qorunmur
- su hövzələri
- ✓ bitki və heyvanat aləmi
- atmosfer havası

303. Azərbaycanın ən kiçik dövlət təbiət qoruğu:

- Göygöldür
- ✓ Bəsitçaydır
- Qarayazıdır
- Abgöldür
- Qaragöldür

304. Təbiət komplekslərinin və komponentlərinin qorunması, bərpası, ekoloji tarazlığın saxlanılması üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan ərazilər adlanır?

- zoopark
- ✓ yasaqlıq
- nəbatət bağı
- dendroloji park
- milli park

305. Qorunan ərazilərə daha nələr aid edirik ?

- ✓ təbiət abidələri, yaşıllıq zonaları
- daha heçnə qorunmur
- daha heçnə qorunmur
- yeni binalar, prospektlər
- yaşıllıq zonaları, məhsuldar torpaqlar

306. Azərbaycanda enerjetikanın inkişafı üçün hansı yeni ucuz mənbələrdən istifadə etmək olar və bu mənbələrin üstün cəhəti?

- daş kömür, yanar şist-ucuz enerji verirlər
- günəş, dəniz cərəyanları-Xəzər sahilində il boyu fəaliyyət göstərir
- qabarma-çəkilmə, külək-Xəzərdə daha güclüdür
- ✓ külək, günəş-ekoloji cəhətdən təmizdir
- uran, torf-ehtiyatları çoxdur

307. Lənkəran – Astara İR – da bitki və heyvanat aləminin mühafizəsi və turizmin inkişafı üçün yaradılmışdır:

- Şirvan yasaqlığı
- ✓ Hirkan Milli Parkı
- Züvənd yasaqlığı
- Zoopark
- Lerik qoruğu

308. Lənkəran – Astara İR – da ekoloji duruma mənfi təsir göstərən amillərdəndir:

- balıqçılığın inkişafı
- meşə örtüyü
- ✓ turizmin inkişafı
- çay emalı
- meyvəçiliyin inkişafı

309. Lənkəran – Astara İR – da ekoloji vəziyyətin gərginləşmə səbəbləridir 1. sitrus meyvəçiliyinin inkişafı 2. tərəvəzçiliyin inkişafı 3. turizmin inkişafı 4. çayçılığın inkişafı 5. xalçaçılıq

- 1,2

- 1,4
- 4,5
- 3,4
- √ 2,3

310. Lənkəran – Astara İR – nın meşə ehtiyatlarının məhv edilməsinin mənfi ekoloji nəticələridir

- √ eroziya və sürüşmə
- yağıntıların artması
- humus qatının zənginləşməsi
- bataqlıqlaşma
- səhrələşmə

311. Azərbaycanda sement istehsalı hansı iqtisadi rayonun ətraf mühitinə mənfi təsir edir?

- Dağlıq Şirvan
- Naxçıvan
- √ Abşeron
- Kür-Araz
- Şəki-Zaqatala

312. Lənkəran – Astara İR – nın meşə fonduna vurulan ziyanların başlıca səbəbləridir:

- meşə meliorasiya
- milli parkların təşkili
- qoruq və yasaqlıqların təşkili
- √ yanacaq və tikinti məqsədilə istifadə
- fitomeliorasiya

313. Lənkəran – Astara İR – nın sahil torpaqlarına Xəzərin səviyyəsinin göstərdiyi təsirdir:

- √ şoranlaşma
- deflyasiya
- torpağın məhsuldarlığının artması
- sürüşmə
- səhrələşmə

314. Qarabağ vulkanik yaylasında yerləşən təbiət qoruğu:

- Bəsitçaydır
- Qalaaltıdır
- Göygöldür
- Korçaydır
- √ Qaragöldür

315. Azərbaycanda istifadəsi mümkün olan perspektiv ekoloji təmiz enerji mənbələri aşağıdakılardır?

- qabarma-çəkilmə enerjisi
- doğru cavab yoxdur
- √ külək və günəş enerjisi
- su enerjisi
- geotermal enerji

316. Lənkəran _ Astara İR – nın dağlıq hissəsində torpaq ekosisteminə dəyən mənfi ekoloji nəticələrdəndir:

- səhrələşmə
- şoranlaşma
- rekultivasiya
- bataqlıqlaşma
- √ su eroziyası və sürüşmə

317. Lənkəran – Astara İR – nın sahil ekosistemində baş verən dəyişikliklərin göstərdiyi mənfi təsirlərdəndir:

- balıqçılığın inkişafına
- doğru cavab yoxdur
- çay axınına
- bitki örtüyünə
- √ kurort – rekreasiya potensialına

318. Azərbaycanda radiasiya fonu yüksək olan ərazilərdəndir ?

- Acınohur
- Naxçıvan
- Lənkəran regionu
- √ Abşeron yarımadası
- Arazboyu düzənliklər

319. Naxçıvan İR – da torpaqların ekoloji vəziyyətinin pozulmasına təsir göstərir:

- yağıntılar
- √ şoranlaşma
- abraziya
- rekultivasiya
- meşə meliorasiya

320. Naxçıvan İR ərazisindən axan və ən çox çirklənmiş tranzit çaylardır:

- Gilançay, Naxçıvançay
- Əylis, Kotan
- √ Araz, Arpaçay
- Ordubadçay, Əlincəçay
- Əlincəçay, Araz

321. Naxçıvan İR – nın filizsaflaşdırma sahələrinin ətraf mühitə mənfi ekoloji təsirinə nəticəsidir:

- mədəni landşaftlar
- √ texnogen landşaftlar
- doğru cavab yoxdur
- təbii mühit
- tullantılardan təkrar istifadə

322. Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- Qanux-Əyriçay vadisi
- Gəncə-Qazax düzü
- Lənkəran ovalığı
- √ Kür-Araz ovalığı
- Arazboyu düzənlik

323. Naxçıvan İR – da ekoloji problemlərin yaranma səbəblərindəndir:

- √ faydalı qazıntıların hasilatı
- kömür hasilatı
- neft hasilatı
- duz hasilatı
- xalçaçılığın inkişafı

324. Naxçıvan İR – da torpaq örtüyünün ekoloji vəziyyətinə mənfi təsir edir

- biomüxtəliflik

- rekultivasiya
- irriqasiya
- fitomeliorasiya
- √ eroziya

325. Lənkəran – Astara İR – nın düzənlik hissələrində torpaqların çirklənməsinin və strukturunun pozulmasının səbəbləridir 1. kimyalaşdırma 2. aqrotexniki qaydaların pozulması 3. fitomeliorasiya 4. rekultivasiya 5. meyvəçiliyin inkişafı

- 4,5
- √ 1,2
- 1,5
- 2,4
- 2,3

326. Lənkəran – Astara İR – da torpaqların zəhərli kimyəvi maddələr və ağır metallarla çirklənməsinin başlıca səbəbidir:

- √ tərəvəzçiliyin inkişafı
- fitomeliorasiya
- çayçılığın inkişafı
- sitrus meyvəçiliyinin inkişafı
- heyvandarlığın inkişafı

327. Lənkəran – Astara İR – nın dağlıq hissəsində eroziya və sürüşmə proseslərinin intensivləşməsinin başlıca səbəbləridir 1. heyvandarlığın intensiv inkişafı 2. meşələrin qırılması 3. səth sularının miqdarının artması 4. rekultivasiya 5. meşə meliorasiya 6. irriqasiya

- 3,4,5
- √ 1,2,3
- 1,2,4
- 1,4,5
- 2,3,5

328. Azərbaycanda Bakı, Sumqayıt, Daşkəsən şəhərləri üçün ümumi olan və ətraf mühitə ziyan vuran sənaye sahəsi?

- elektrotexnika
- cihazqayırma
- √ qara metallurqiya
- neft maşınqayırması
- neft-kimya

329. Lənkəran – Astara İR- da ekoloji vəziyyətin gərginləşməsinə təsir göstərir:

- yağıntılar
- temperatur şəraiti
- sitrus meyvəçiliyinin inkişafı
- √ sənaye və nəqliyyat tullantıları
- bitki və heyvanat aləmi

330. Naxçıvan İR – da ətraf mühitin və təbii komponentlərin mühafizəsi üçün lazımdır:

- suvarmanı genişləndirmək
- kənd təsərrüfatında kimyalaşdırmanı genişləndirmək.
- sənayeni intensiv inkişaf etdirmək
- √ xüsusi mühafizə olunan ərazilər yaratmaq
- tarixi abidələri bərpa etmək

331. Naxçıvan İR – nın ekoloji mühitinə mənfi təsir göstərən amillərdəndir:

- meyvəçiliyin inkişafı
- məhsuldar torpaqlar
- məhsuldar torpaqlar

- ✓ sıx meşələrin olmaması
• zəngin bitki örtüyü
- 332.** Naxçıvan İR – nin ekoloji vəziyyətini gərginləşdirən amillərdəndir:
- ✓ kontinental iqlim
• rütubətli və küləkli iqlim
• səmərəli iqtisadi fəaliyyət
• coğrafi mövqe
• coğrafi mövqe
- 333.** Naxçıvan İR – da dağ – mədən, tikinti, nəqliyyat və digər sahələrin inkişafının mənfi ekoloji nəticələridir: 1. torpaq fondunun pozulması 2. həyat səviyyəsinin yüksəlməsi 3. biomüxtəlifliyə dəyən ziyan 4. torpaqdan səmərəli istifadə 5. su ehtiyatlarının çirklənməsi 6 sudan səmərəli istifadə
- 1,2,3
✓ 1,3,5
• 2,4,5
• 2,4,6
• 2,3,5
- 334.** Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansılardır?
- iqlimə təsiridir
• sürüşmənin intensivləşməsidir
✓ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvədir
• doğru cavab yoxdur
• torpaq eroziyasıdır
- 335.** Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii komponentdir?
- torpaq
✓ hava hövzəsi
• heyvanat aləmi
• təbii və süni mənbələr
• bitki
- 336.** Lənkəran – Astara İR – da Xəzərin səviyyəsinin qalxmasının göstərdiyi mənfi ekoloji təsirlərdir: 1. həyat səviyyəsinin yaxşılaşması 2. yaşayış məntəqələri və təsərrüfat sahələrinə təsirlər 3. Sahil zonalarında turizmin inkişafı 4. şəxsi təsərrüfatlara dəyən zərər 5. balıqçılığın inkişafı
- 1,2
✓ 2,4
• 3,5
• 1,5
• 2,3
- 337.** Lənkəran – Astara İR – nin ekoloji vəziyyətinə mənfi təsir göstərən amillərdən biridir:
- çayçılığın inkişafı
• meliorativ tədbirlər
✓ Xəzərin səviyyəsinin qalxması
• iqlim şəraiti
• yüngül sənayenin inkişafı
- 338.** Lənkəran – Astara İR – dan axan çayların əsas çirklənmə mənbələridir:
- ✓ bərk formalı tullantılar və çirkab suları
• qar ərinti suları
• çay emalı suları

- balıq emalı suları
- yağış suları

339. Lənkəran – Astara İR – da ekoloji gərginlik yaradan amillərdən biridir:

- çayçılığın inkişafı
- sitrus meyvəçiliyinin inkişafı
- xalçaçılığın inkişafı
- xalçaçılığın inkişafı
- ✓ əhali sıxlığı

340. Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- Ceyrançöl-Acınohur
- Lənkəran ovalığı
- Qarabağ düzü
- Samur-Dəvəçi ovalığı
- ✓ Abşeron yarımadası

341. Azərbaycanda yanacaq sənayesinin inkişafının mənfi ekoloji nəticələri hansılardır?

- havanın çirklənməsi
- ✓ torpağın və suyun çirklənməsi
- meşələrin mənfi
- doğru cavab yoxdu
- heyvanat aləminə mənfi təsir

342. Naxçıvan İR – da heyvandarlığın intensiv inkişafının mənfi ekoloji nəticələrindəndir:

- məhsuldarlığın artması
- bitki örtüyünün növ zənginliyinin artması
- emal müəssisələrinin artması
- intensiv sellərin yaranması
- ✓ torpaq eroziyası

343. Korçay yasaqlıqlarında nələr mühafizə olunur ?

- Su hövzəsi
- ✓ müxtəlif quşlar
- müxtəlif torpaq növləri
- müxtəlif torpaq-bitki növləri
- atmosfer havası

344. Tuqay meşələri harada yerləşir ?

- Araz çayı vadisində
- Kürçayı mənsəbində
- ✓ Kürçayı sahilində
- Qabırçı çayı sahilində
- Turyançay sahilində

345. Su təsərrüfatı işlərində qoruğa ən çox təsir göstərən tədbirlərə daxildir?

- torpaqların suvarılması
- ✓ hamısı
- kanalların çəkilməsi
- torpaqların qurudulması
- hidrotexniki qurğuların yaradılması

346. Naxçıvan İR – da torpaq eroziyasının qarşısını almaq və ekoloji düzunu yaxşılaşdırmaq tədbirləridir: 1. deflyasiya 2. fitomeliorasiya 3. mühəndisi 4. heyvandarlığı inkişaf etdirmək 5. aqrotexniki 6. şaquli şumlama
- 1,2,4
 - 3,4,6
 - 2,5,6
 - √ 2,3,5
 - 2,4,5
347. Qoruq ekosisteminə mənfi təsir edən amillərdən deyil?
- qoruq ərazilərinə yaxın magistral yolların çəkilməsi
 - brokionerlik
 - √ qoruq ərazisində yaşıllıq zonalarının artırılması
 - arıçılıq
 - qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması
348. Naxçıvan İR – nin təsərrüfatına zərər vuran və ekoloji durumu kəskinləşdirən səbəblərdəndir:
- meşə meliorasiya
 - fitomeliorasiya
 - √ sellər
 - torpağın eninə şumlanması
 - rütubətli iqlim
349. Qoruq ərazilərinə ən çox təsir göstərən sənaye sahələrindəndir?
- metallurjiya
 - √ hamısı
 - kimya
 - tikinti
 - sellüloz kağız
350. Mineral elementlər və üzvi maddələr torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?
- optik xassələrini
 - elektromaqnit xassələri
 - maqnit xassələri
 - fiziki xassələri
 - √ kimyəvi xassələrini
351. Kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyən kimyəvi elementlər torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?
- kimyəvi və optik xassələrini
 - Elektrik və maqnit xassələrini
 - Radioaktiv və maqnit xassələrini
 - Elektromaqnit və optik xassələrini
 - √ fiziki və mexaniki xassələrini
352. Torpağın yaranmasını təmin edən səbəblərə nə deyilir?
- torpaq bərpa etmə amili deyilir
 - √ torpaqəmələgəlmə amili deyilir
 - torpaqyaratma amili deyilir
 - torpaqdağıtma amili deyilir
 - torpaqyığıma amili deyilir
353. Torpağın nəmli qatını suyun hansı fazası yaradır

- cazibə suyu
- axar su
- durğun su
- çirkli su
- ✓ kapilyar su

354. Torpağın fazalarının nisbəti onun hansı xassələrini müəyyən edir?

- kimyəvi xassələrini
- ✓ fiziki xassələrini
- termik xassələrini
- elektrik xassələrini
- mexaniki xassələrini

355. Torpaq neçə fazadan ibarətdir?

- plazma, ion, qaz
- qaz, su, buxar
- bütün cavablar doğrudur
- maye, axıcı, plazma
- ✓ bərk, maye, qaz

356. Azərbaycanın İES-i ətraf mühitə daha çox ziyan vurur?

- qazla işləyəndə
- ✓ mazutla işləyəndə
- kömürlə işləyəndə
- kömürlə işləyəndə
- neftlə işləyəndə

357. Torpağın istilik, enerji və su ilə təmin olunmasında hansı torpaqəmələgəlmə amili mühümdür?

- ✓ iqlim amili
- suxur amili
- relyef amili
- bitki amili
- zaman amili

358. Hansı suların təsirindən xüsusi torpaq tipləri yaranır?

- yerüstü suların
- çay sularının
- okean sularının
- okean sularının
- ✓ qrunt sularının

359. Torpağın mineral hissəsini təşkil edən kimyəvi elementlər birləşmə şəkilində torpağa necə təsir edir?

- torpağı duzlandırır
- ✓ torpağı zənginləşdirir
- torpağı susuzlaşdırır
- torpağı şoranlaşdırır
- torpağı münbitləşdirir

360. Torpaqəmələgətirən ana suxurların tərkib hissəsi hansı hissələrdən ibarətdir?

- ✓ mineral və üzvi hissələrdən
- daş hissəsindən və kimyəvi hissələrdən
- əhəng və qum hissələrdən
- çürüntü və daş kömür hissələrdən

- suxurlardan və pəncə hissələrədən

361. Abşeron regionunda ekoloji gərginliyi aradan qaldırmağın ən perspektivli yolu?

- istehsal həcmi azaltmaq
- ✓ tullantısız və az tullatılı texnologiyalara keçmək
- ətraf mühitə ziyan vuran istehsal sahələrini bağlamaq
- Doğru cavab yoxdur
- zərərli istehsal sahələrini Abşerondan köçürmək

Neft emalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları aşağıdakılardır?

362. 1.Karbon qazı 4.Ağır metallar
2.Kükürd qazı 5.Azot və xlor qazı
3.Mikroelementlər 6. Karbohidrogenlər

- 1,3,5
- 3,5,6
- ✓ 1,2,6
- 2,5,6
- 2,4,6

363. Azərbaycanda neft emalı sənayesinin mənfi ekoloji nəticələri?

- torpağın çirklənməsi
- ✓ atmosferin çirklənməsi
- atmosferin çirklənməsi
- doğru cavab yoxdu
- bitki örtüyünün məhvi

364. Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- Lənkəran ovalığı
- Arazböyü düzənlik
- Qanux-Əyriçay vadisi
- Gəncə-Qazax düzü
- ✓ Kür-Araz ovalığı

Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhərlərində ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması üçün görülməsi vacib olan tədbirlər?

365. 1.Müəssələrdə təmizləyici qurğuların qoyulması
2. Tullantısız texnologiyaların tətbiq edilməsi
3. Şəhər ətrafında su anbarlarının yaradılması
4.Sənaye tullantılarının şəhər ətrafında basdırılması
5. Kimya sənayesi müəssələrinin sayının artması

- 1,3
- 4,5
- ✓ 1,2
- 1,4
- 2,4

366. Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası
- doğru cavab yoxdur
- ✓ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi

367. ətraf mühiti kimya sənayesi tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan region və şəhər?

- Kiçik Qafqaz və Gəncə şəhəri
- Abşeron və Bakı şəhəri
- Kür-Araz və Şirvan şəhəri
- doğru cavab yoxdur
- ✓ Abşeron və Sumqayıt şəhəri

368. Abşeron reqlionunda hansı növ elektrik stansiyası tikmək ekoloji baxımdan ziyanlıdır?

- külək ES
- ✓ AES
- qazla işləyən İES
- qazla işləyən İEM
- günəş ES

369. Respublikamızda köçəri quşların mühafizəsi üçün yaradılmış qoruqlar?

- Şirvan və Göygöl
- Ordubad və Zaqatala
- ✓ Qızılağac və Abşeron
- Besitçay və Qaragöl
- Hirkan və Altıağac

370. Azərbaycanca əlverişli turizm və rekreasiya şəraitinə malik olan ərazilər?

- Aran, Kəlbəcər-Laçın, Naxçıvan
- Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Abşeron
- Naxçıvan, Dağlıq Şirvan, Aran
- Yuxarı Qarabağ, Aran, Lənkəran
- ✓ Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Abşeron

371. Abşeronda hansı növ elektrik stansiyası tikmək ekoloji cəhətdən daha sərfəlidir?

- geotermal elektrik stansiyası
- ✓ külək elektrik stansiyası
- qabarma elektrik stansiyası
- mazutla işləyən İES
- su elektrik stansiyası

372. Xəzərin rekreasiya əhəmiyyətli sahil əraziləri ?

- Cənub-Şərqi Şirvan, Salyan düzü
- Giləzi-Zarat, Lənkəran sahilləri
- Qobustan, Abşeron arxipelaqı
- ✓ Abşeronun şimal sahilı, Yalama-Nabran
- Kürün mənəsbı, Abşeron cənub sahilləri

373. Azərbaycanca alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- neft-kimyə sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası
- doğru cavab yoxdur
- ✓ zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi

374. Naxçıvan ərazisində bitki və heyvanat aləminin nisbətən kasıb olmasının səbəbi?

- iqlimin mülayim-kontinental olması

- relyefin mürəkəbliyi
- su ehtiyatlarının zənginliyi
- denudasiya prosesləri
- √ iqlimin kəskin-kontinental olması

375. Su torpaqda neçə fazada olur?

- √ cazibə, kapilyar, hiqroskopik
- makroskopik, cazibə, axıcı
- axıcı, kapilyar, makroskopik
- dəfətmə, mikroskopik, makroskopik
- dəfətmə, axıcı, makroskopik

376. Torpağın bərk hissəcikləri və onlar asındakı fazaların ölçüləri onun hansı xüsusiyyətini müəyyən edir?

- fəza qəfəsini
- istilik keçirməsini
- məhsuldarlığını
- √ strukturunu
- müqavimətini

377. Torpağın kimyəvi xassələrini hansı elementlər və maddələr müəyyən edir?

- qələvi elementlər və üzvi polimerlər
- duzlar və polimer maddələr
- √ mineral elementlər və üzvi maddələr
- duzlar və üzvi maddələr
- metallar və qeyri-üzvi maddələr

378. Dağ-mədən sənayesinin inkişafının mənfi ekoloji təsir göstərdiyi inzibati rayonlardandır :

- Şəki, Qəbələ və Qax;
- √ Gədəbəy, Kəlbəcər və Laçın;
- Oğuz, Culfa və Quba;
- Şamaxı, Qusar və Xaçmaz
- Füzuli, Qubadlı və Şuşa ;

379. Dağ-mədən sənayesinin Abşeronda yaratdığı ekoloji problemdir:

- √ torpaqların deqredasiyası ;
- təbii göllərin çirklənməsi;
- əkin sahələrin azalması;
- doğru cavab yoxdur .
- meşələrin məhvi;

380. Abşeronda atmosfer havasının çirklənməsinin əsas mənbələri?

- √ neft-kimya və avtomobil nəqliyyatı
- yeyinti və yüngül sənaye
- maşınqayırma və boru kəmərlər nəqliyyatı
- dəmir yol nəqliyyatı, cihazqayırma
- yeyinti sənayesi və neft hasilatı.

381. Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii komponentdir?

- torpaq
- √ hava hövzəsi
- heyvanat aləmi
- təbii və süni mənbələr
- bitki

382. Azərbaycanca əlvan metallurjiya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan komponentlər?
- √ torpaq və hava
 - gəllər və digər sututurlar
 - atmosfer və heyvanat aləmi
 - doğru cavab yoxdur
 - bitki və heyvanvt aləmi
383. əlvan metallurjiya müəssisələri içərisində ətraf mühitə daha çox tullantı atır?
- Bakı əlvan metalların emalı və təkrar emalı zavodu
 - √ Gəncə gil-torpaq kombinatı
 - Gəncə əlvan metalların emalı zavodu
 - Doğru cavab yoxdur
 - Sumqayıt alüminium zavodu
384. Abşeron reğıonunda ekoloji gərginliyi aradan qaldırmağıın ən perspektivli yolu?
- ietehsal həcmiini azaltmaq
 - √ tullantısız və az tullatılı texnoloqiyalara keçmək
 - ətraf mühitə ziyan vuran istehsal sahələrini bağlamaq
 - doğru cavab yoxdur
 - zərərli istehsal sahələrini Abşerondan köçürmək
385. Azərbaycanca ən iri qara metallurjiya müəssisələri və onların tullarntıların mənfi təsirinə məruz qalan təbii komponent?
- Bakı təkrar qarametal zavodu, su hövzələri
 - Sumqayıt boru yayma zavodu. Bitki örtüyü
 - √ Sumqayıt boru yayma zavodu, hava və su hövzəsi
 - doğru cavab yoxdur
 - Daşkəsən saflaşdırma kombinatı, hava hövzəsi
386. Daşkəsən filizsaflaşdırma kombinatı mənfi təsir göstərir?
- meşə ehtiyatlarına
 - √ torpaq ehtiyatlarına
 - dağ göllərinə
 - doğru cavab yoxdur
 - hava hövzəsinə
387. Azərbaycan neftinin ekoloji baxımdan dünyada məşhurlaşdıran əsas əlamətlər?
- respublikanın hər yerində olması
 - √ tərkibində qatışıqların az olması
 - tərkibində kükürdün konsentrasiyasının yüksək olması
 - tərkibində kükürdün konsentrasiyasının yüksək olması
 - tərkibində parafinin çox olması
388. Azərbaycanca istifadəsi mümkün olan perspektiv ekoloji təmiz enerji mənbələri aşağıdakılardır?
- qabarma-çəkilmə enerjisi
 - su enerjisi
 - √ külək və günəş enerjisi
 - doğru cavab yoxdur
 - geotermal enerji

389. Neft emalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ✓ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ağır metallar və Gəncə
- mikroelementlər və Bakı
- makroelementlər və Sumqayıt
- bərk formalı tullantılar və Sumqayıt

390. Neft emalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ✓ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ağır metallar və Gəncə
- mikroelementlər və Bakı
- makroelementlər və Sumqayıt
- bərk formalı tullantılar və Sumqayıt

391. Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- iqlimə təsiridir
- sürüşmənin intensivləşməsidir
- ✓ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvədir
- doğru cavab yoxdur
- torpaq eroziyasıdır

392. Azərbaycanda neft emalı və neft-kimya sənayesinin mənfi ekoloji təsirlərinə məruz qalan şəhərdir?

- Sumqayıt
- Gəncə
- Şirvan
- Mingəçevir
- ✓ Bakı

393. Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- Samur-Dəvəçi ovalığı
- ✓ Abşeron yarımadası
- Lənkəran ovalığı
- Qarabağ düzü
- Ceyrançöl-Acınohur

394. Qrunt suları üzə olduqda torpaqda hansı xoşagəlməz xüsusiyyətlər yaranır?

- rütubət yox olur və oksigenin azalması yaranır
- rütubət çox azalır və oksigen azalması yaranır
- rütubət çox yüksəlir və oksigen çoxalması yaranır
- rütubət azalır və oksigen çoxalması yaranır
- ✓ izafi rütubət və oksigen çatışmamazlığı yaranır

395. Torpaqmələğəlmə prosesində aşağıdakı bitki və heyvanlar mühüm rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- ✓ otlar, ağaclar, kollar, ibtidai bitkilər
- onurğasız canlılar, molyuskalar
- ali bitkilər
- vəhşi heyvanlar
- bakteriyalar, qurdlar

396. Torpaqların fiziki və mexaniki xassələrini hansı kimyəvi elementlər müəyyən edir?

- kimyəvi reaksiyaları zəiflədənlər
- ✓ kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyənlər
- kimyəvi reaksiyaları donduranlar
- kolloidlərlə reaksiyaya girənlər
- kimyəvi reaksiyaları neytrallaşdırırlar

397. Dağ-mədən sənayesinin tullantılarından daha çox çirklənmiş çay:

- Filizçaydır
- Tərtərçaydır
- ✓ Qoşqarçaydır
- Köndələnçaydır
- Gəncəçaydır

398. Azərbaycanda dağ-mədən sənayesinin inkişafı ilə əlaqədar daha çox ekoloji gərginliyə məruz qalmışdır:

- Şahbuz rayonu;
- İsmayilli rayonu;
- Füzuli rayonu;
- ✓ Daşkəsən rayonu
- Gədəbəy rayonu;

399. Azərbaycanda sement istehsalı hansı iqtisadi rayonun ətraf mühitinə mənfi təsir edir?

- Dağlıq Şirvan
- Kür-Araz
- ✓ Abşeron
- Naxçıvan
- Şəki-Zaqatala

400. Xəzər dənizi hövzəsinin çirklənməsinin əsas səbəbləri və mənbələri nələrdən ibarətdir?

- dəniz suyunun normadan artıq duzlu olması, ən çox kənd təsərrüfatı tullantıları ilə çirklənmə və s.
- dənizə tökülən çayların çox böyük olması və fenollarla çirklənmənin əsasən şimalda yığılması
- kənd təsərrüfatında istifadə edilən kimyəvi gübrələr və pestisidlərlə çirklənmə, əhalinin sahil boyu sıxlığı
- ✓ sahil ərazilərdə əhalinin yüksək sıxlığı, sənaye müəssisələri, dənizə tökülən çayların çirklənməsi və s.
- dəniz nəqliyyatından intensiv istifadə, tez-tez baş verən tanker qəzaları və s.

401. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi ərazilərin əsas landşaft tipi, burada formalaşan bitki örtüyü və iqlim şəraiti necə səciyyələnir?

- yarımsəhra landşaft tipi, reliktdən endemik bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, şorlaşmış ərazilər və abraziya
- səhra landşaft tipi, geniş çəmənliklər, sadə relyef formaları, quraq hava, deqradasiya və kimyəvi aşınmanın üstün olması
- ✓ yarımsəhra landşaft tipi, seyrək bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, daimi küləklər, deflyasiya və suvarma eroziyası
- quru-çöl landşaft tipi, intrazonal meşələr, sadə relyef formaları, quru hava, irriqasiya əkinçiliyinin üstünlüyü
- rütubətli subtropik landşaftlar, qarışıq bitki örtüyü, düzən relyef formaları, rütubətli hava, dəmyə əkinçiliyi və deqradasiya

402. Radioaktiv tullantıları zərərsizləşdirmək üçün istifadə edilən quyular hansı maddələrdən hazırlanır?

- dəmir və alüminiumun qarışığından
- sintetik kaiçukdan
- xüsusi mişar daşından
- bentonit gillərdən
- ✓ 1,5 metr qalınlıqda betondan

403. Hazırda Bakı buxtasında ən çox müşahidə olunan zərərli maddələr hansılardır?

- qurğuşun, fenol
- xlor üzvlü pestisidlər
- toliol, manqan oksidi

- ✓ neft məhsulları, fenol
- dəmir birləşmələri, benzol

404. Hansı kimyəvi elementin atmosferdəki qatılığı iki dəfə artdığı halda müxtəlif iqlim modellərinə əsasən əsrin sonunadək gözlənilən orta illik temperatur artımı 2,0-5,8° S təşkil edəcək?

- H_2O

•

NO₂

√
CO₂

.

- HCO

405. Landşaftlarda baş verən bütün planlı və kortəbii dəyişikliklər necə adlanır?

- növ və siniflər
- əkin sahələri
- landşaft sferası
- fasiya
- ✓ antropogen landşaft

406. Landşaftın məqsədə uyğun və planlı istiqamətdə gedən dəyişiklikləri necə adlanır?

- təbii ərazi kompleksləri
- mərz
- fasiya
- yarım tip və tip
- ✓ mədəni landşaftlar

407. Mədəni landşaft deyəndə nə başa düşülür?

- ✓ antropogen landşaft
- təbii landşaft
- landşaft sferası
- coğrafi təbəqə
- coğrafi mühit

408. Azərbaycan ərazisində yaşamış və təbii landşafta təsir göstərməyə başlamış ilk insanların yaşı təxminən nə qədərdir və onlar hansı dövərə aid edilirlər?

- e.ə. VI – V minilliklər, neolit
- e.ə. X – VIII minilliklər, mezolit
- 40-50 min il, yuxarı paleolit
- e.ə. V – III minilliklər, eneolit

- ✓ 1 milyon il, aşağı paleolit
409. Dağ-meşə qurşağı zonalarının tərkibinə, strukturuna, torpaq xüsusiyyətlərinə və rütubətlənmə rejiminə görə fərqlənməsinin əsas səbəbi nədir?
- tektonik amil
 - litoloji və hidroloji amil
 - geobotanik amil
 - ✓ relyef-iqlim amili
 - antropogen amil
410. Azərbaycan ərazisində yalnız tarixi-təsviri sənət qoruğu hansıdır?
- Şahdağ
 - Altıağac
 - Eldar şamı
 - ✓ Qobustan
 - Göygöl
411. Dağ-meşə landşaftının differensiasiyasına əsasən hansı amillər daha çox təsir göstərir?
- ✓ hipsometrik şərait və yamacların ekspozisiyası
 - orta illik yağıntıların miqdarı və litoloji tərkib
 - antropogen amillər və rütubətlənmə şəraiti
 - süxurların yerləşməsi və dəmyə əkinçiliyi
 - yamacların deqredasiyası və heyvandarlıq təsərrüfatı
412. Azərbaycan ərazisində təbii landşaft kompleksləri ilə bərabər quşların mühafizə olunduğu qoruqlar hansılardır?
- Ağgöl, Hirkan qoruğu
 - ✓ Qızılağac, Ağgöl qoruğu
 - Bəsitçay, Qarayazı qoruğu
 - Altıağac, Qızılağac qoruğu
 - Eldar, Göygöl qoruğu
413. Landşafta əsaslı təsirlərdən hesab edilən metal əridilməsi hansı dövrü əhatə edirdi?
- e.ə. 10-12 min il əvvəl, paliolit dövrü
 - e.ə. 1 milyon il əvvəl, aşağı paleolit dövrü
 - e.ə. X-VIII minilliklərdə, mezolit dövrü
 - ✓ e.ə. III-12 minilliklərdə, tunc dövrü
 - e.ə. VIII-V minilliklərdə, neolit dövrü
414. Azərbaycan ərazisində təbii landşaftlara, ilk insanların təsiri əsasən hansı dövrdən və hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafından sonra başladı?
- ✓ mezolit dövründən, heyvandarlığın inkişafı
 - dəmir dövründən, dəmir və tuncdan istifadə olunması
 - dəmir dövründən, əkinçiliyin inkişafı
 - yuxarı daş dövrü, yığıcılıqla məşqul olma
 - tunc dövründən, ovçuluğun inkişafı
415. Hansı qoruqlar əsasən yarımşəhra landşaft sahəsində yerləşmişdir?
- Eldar, Pirqulu, İsmayılı
 - ✓ Ağgöl, Qobustan, Şirvan
 - Türyançay, Şahdağ, Sultanbud
 - Qızılağac, Bəsirtçay, Hirkan
 - Zaqatala, Qobustan, Göygöl

416. Nadir ağac növlərinin qorunduğu qoruqlar hansılardır?
- Pirqulu, Qızılağac, Şirvan
 - Qobustna, Altıağac, Qarayazı
 - İlisu, İsmayılı, Göygöl
 - Türyançay, Göyçay, Ağgöl
 - ✓ Bəsirtçay, Hirkan, Eldar qoruğu
417. Relikt bitki növləri əsasən hansı qoruq landşaflarında yayılmışdır?
- ✓ Hirkan, Eldar, Vəsitçay
 - Qızılağac, Zaqatala, İlisu
 - Göyçay, Türyançay, Hirkan
 - Altıağac, Qarayazı, Şirvan
 - Göyöl, Ağgöl, Qobustan
418. Təbii landşaftlarının qorunması məqsədilə yaradılan və əsas hissəsi dağ-meş landşaftı olan qoruqlar hansılardır?
- Qızılağac, Ağgöl, türyançay
 - Qarayazı, Altıağac, Göygöl
 - Pirqulu, Qobustan, Bəsirtçay
 - Göyçay, Şirvan, Hirkan
 - ✓ İsmayılı, Zaqatala, İlisu
419. Enlik zonallığının əmələ gəlməsində əsas rol oynayan təbii ünsür hansıdır?
- relyef
 - coğrafi təbəqə
 - ✓ iqlim
 - təbii komplekslər
 - coğrafi mühit
420. Abşeron y/a-nın ən az çirklənmiş hissəsi haradır?
- bütün sahil zolağı
 - şimal-qərb hissəsi
 - şimal hissəsi
 - şimal-şərq hissəsi
 - ✓ cənub hissəsi
421. Abşeron y/a-da ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?
- Qala, Sabunçu
 - Ramana, Balaxanı
 - ✓ Nardaran, Mərdəkan
 - Binəqədi, Bibiheybət
 - Suraxanı, Bilgəh
422. ərazisində subnival-nival landşaft tipi mövcud olan qoruq:
- ✓ Zaqatala
 - Göygöl
 - Pirqulu
 - Qızılağac
 - Hirkan
423. Okean dərinliklərindəki sular hansı maddələrlə daha çox zəngindir?
- azot və karbon
 - ✓ fosfat və nitrat

- dəniz və fosfor
- xlor və oksigen
- nitrat və kalsium

424. Hidrosfer və atmosferin kontakt təbəqəsinin aşağı qurtaracağı hansı dərinlikdə yerləşir?

- 200-300 m
- 50-100 m
- √ 150-200 m
- 120-150 m
- 300-350 m

425. Yer səthində maddə və enerji mübadiləsinin intensiv getdiyi landşaft yaradıcı təbəqə necə adlanır?

- landşaft sferası
- biosenoz
- pedosfera
- mikrosfera
- √ hipergenez

426. İnsan fəaliyyətinin təsiri altında meşədə gedən dəyişikliklərin fərqli cəhətlərindən biri və əsası hansı dəyişikliyi yaradır?

- meşədəki maddələr və enerji mübadiləsinin normallaşması
- meşədə yayda yüksək, qışda isə mənfi temperaturun hakim olması
- meşələrin iqtisadi cəhətdən qiymətinin yuxarı qalxması
- √ biogeosenozun kəskin və kütləvi dəyişməsi
- geoloji özlülün və süxurların dəyişməsi

427. Meşələr tam qırılan zaman, daha çox dəyişikliyə məruz qalan sahələr hansılardır?

- √ landşaftların mikroiqlim şəraiti dəyişir
- torpaqdakı anna süxurların strukturu
- seyrək meşə sahələrində yayılan hündürboylu otlar
- günəşli saatların miqdarı artır və səthdə dərin çatlar əmələ gəlir
- yalnız kiçik həşərat və gəmiricilər məhv olur

428. Otarılma zamanı ilk növbədə hansı bitki formasiyaları sıradan çıxır?

- yüksək boylu, quraqlıq bitkiləri
- meşə zonasının xırda bitkiləri
- √ yüksək böylu, rütübət sevən bitkilər
- alçaq boylu, kölgə sevən bitkilər
- intrazonal landşaftların bitkiləri

429. Yer kürəsində otlaq landşaftlarının yayıldığı ərazilər hansılardır?

- tropik, steplər və mülayim enlik
- √ yarımsəhra, səhra və quru savanna
- ekvatorial meşələr və geniş çay dərələri
- mülayim qurşağın qaratorpaqları və tayqa
- subantarktik və subarktik qurşağın tundrası

430. Eroziya və deqradasiya prosesinin güclənməsində hansı proses rol oynayır?

- Yamacların dik və qayalıq olması
- √ Meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişafı
- İntensiv yağıntıların miqdarının çoxluğu
- Orta illik temperaturun normadan yüksək olması
- Tektonik proseslərin aktivliyi

431. Antropogen-terras komplekslərinin formalaşdığı zonalar hansılardır?
- düzən meşələri
 - arid düzənliklər
 - √ yüksək və orta dağlıq
 - yarımsəhra və quru çöl
 - alçaq dağlıq
432. Meşə landşaftlarının yuxarı sərhədinin aşağı düşməsinin əsas səbəbləri nədir?
- iqlim şəraiti
 - √ antropogen təsirlər
 - tektonik proseslər
 - təbii şərait
 - relyef xüsusiyyətləri
433. Torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi prosesi necə adlanır ?
- rekultivasiya
 - hidrotexnika
 - aqroişqasıya
 - √ meliorasiya
 - fitomeliorasiya
434. Çəmən-bataqlıq landşaftlarının formalaşmasına səbəb hansı kənd təsərrüfatı tədbirlərinin aparılmasıdır ?
- dəmyə əkinçiliyi
 - √ aqroişqasıya
 - heyvandarlıq
 - rekultivasiya
 - terraslaşdırma
435. Yüksək və orta dağlıqda formalaşan antropogen komplekslər hansılardır ?
- errozion
 - denudasyon
 - √ terraslaşmış
 - şoranlaşmış
 - bataqlıqlaşmış
436. Dağlıq ərazilərin təbii landşaftlarının qorunması və meşə təsərrüfatının qorunması məqsədi ilə hansı tədbirlər görülməlidir?
- Dəmyə əkinçiliyi səşələri azaldılmalıdır
 - Heyvandarlıq təsərrüfatları ləğv olunmalıdır
 - √ Kəndlər elektrik enerjisi və yanacaq təminatı təmin olunmalıdır
 - Meşə sahələrinə girişə təmamilə qadağa qoyulmalıdır
 - Kənd yaşayış məntəqələrinin sayı məhdudlaşdırılmalıdır
437. Meşə təsərrüfatında quru iqlim şəraitində inkişaf edən arid meşələr əsasən hansı əraziləri əhatə edir?
- Orta Asiyada və Hind –Qanq çayları hövzələrində
 - mülayim enliyi subtropiklə sərhəddində
 - Appalaç dağlarının ətəyində və Böyük düzənlikdə
 - Eyr gölü ətrafı və La-Plata ovalığında
 - √ Aralıq dənizi tipli və tropik ərazilərdə
438. Qədim təkrar meşələr və insanlar tərəfindən toxunulmamış ilkin meşələr harada qorunub saxlanılmışdır?

- Tayqa və Volqa çayı boyunca
- Cənubi Amerikanın orta dağlıq əraziləri
- ✓ tropik meşələr və Amazon çay hövzəsi
- Afrika və Asiyanın ekvatorial meşələri
- Avropanın əsas dağlıq hissələri

439. Qəbələ yasaqlığının yaradılmasında əsas məqsəd:

- heyvanat aləmini qorumaq
- dağ-çəmən landşaftını qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- ✓ Böyük Qafqazın cənub yamaclarının landşaftlarını qorumaq
- dağ-meşə torpaqlarını qorumaq

440. Gil adası yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- kəkliyi qorumaq
- ✓ gümüşü qağayıları qorumaq
- bildirçin qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- qırqoulu qorumaq

441. Qızılca təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- Subalp çəmənliyini qorumaq
- torpaq ehtiyatını qorumaq
- təbii su ehtiyatını qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- ✓ ərazinin təbiət kompleksini qorumaq

442. Meşənin mövcudluğu ən çox yer səthində hansı problemlərin qarşısını alır?

- ✓ axımı əsaslı tənzimləyir, daşqının qarşısını alır
- bulaqlardakı su artımının qarşısını alır
- meşədə kiçik ağacları yandıran radiasiyanın miqdarını azaldır
- torpaqın litoloji əsasın köklü sürətdə dəyişir
- sututarların səthindən buxarlanmanı artırır

443. Meşə ərazilərində olan ağac növlərindən başqa, hansı elementlərdən də istifadə olunur?

- seliteb landşaftların sahəsinin genişləndirilməsi
- heyvanların ətindən və dərisindən istifadə üçün kütləvi qırılması
- bitki növlərinin inkişafı üçün iri çətirli ağacların qırılması
- akkumlyasiyanın qarşısının alınması üçün kolların qırılması
- ✓ arıçılıqda, qida, texniki və dərman maddələrinin hazırlanmasında

444. Otlaq landşaftlarının məhv olmasının qarşısının alınması və məhsuldarlığının artırılması məqsədi ilə tədbirlər görülür?

- ✓ otlaqların suvarılması və yenidən əkilməsi
- otlaqların daha məhsuldar torpaqlara köçürülməsi
- otlaq sahələrin ekstnsiv üsulla şumlanması
- ərazilərdə müxtəlif növlü ağacların əkilməsi.
- otlaq grazilərə gübrələrin verilməsi

445. əsas bitki formasiyalarının məhv olması otarılmadan əlavə, hansı səbəblərdən asılıdır?

- ✓ heyvanların tapdağı altında torpağın bərkiməsi
- intensiv sürüşmə və eroziya prosesləri nəticəsində məhv olması
- əkinçilik sahələrinin genişləndirilməsi məqsədi ilə şumlama
- həşərat və ziyanvericilərin grazilərdə çox yayılması

- ifrat rütübətlənməyə görə bitkilərin cürüməsi
- 446.** Otlaq landşaft tiplərinin zənginliyi və geniş sahə tutması hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafına səbəb olur?
- dəmyə əkinçiliyin
 - seliteb landşaftların
 - suvarma əkinçiliyin
 - ✓ köçəri heyvandarlığın
 - tərəvəz-bostançılığın
- 447.** Otlaq landşaftların demək olar ki, yayıldığı bütün təbii zonalarda, bu landşaftın inkişafı üçün hansı şərait mövcuddur?
- yağınların bol olması
 - ✓ ərazilərin rütübətlə az təmin olunması
 - antropogen-texnogen landşaftların geniş yayılması
 - ərazilərin rütübətlə çox təmin olunması
 - dağ yamaclarının dikliyi
- 448.** Meşə örtüyünün və digər bitki formasiyalarının formalaşdırdığı bitki örtüyünün sıradan çıxmasına, nəticədə növün arealında parçalanmaların yaranmasına səbəb nədir?
- ✓ sel hadisəsi, dağ uçqunu, sürüşmə
 - kütləvi darılmanın olması
 - yüksək temperatur və quraqlığın baş verməsi
 - fəlakətli meşə yanğınları
 - yeraltı təkanların baş verməsi
- 449.** Orta dağ-meşə qurşağında meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?
- akkumulyasiya
 - korroziya
 - ✓ eroziya
 - defilyasiya
 - abraziya
- Meşə sahələrindən istifadə istiqamətlərinin iki əsas qrupu hansılardır?
- 450.**
1. Oduncaq məhsullarının alınması
 2. Tikinti sənayesində istifadə olunması
 3. Gəmiqayırma və avtomobil sənayesində istifadəsi
 4. meşədən əlavə məhsul kimi istifadə etmək
 5. meşəaltı qara torpaqlardan kənd təsərrüfatında istifadə olunması
- ✓ 4,5
 - 3,5
 - 2,4
 - 1,3
 - 1,4
- 451.** Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin cirkənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır?
- qara və əlvan metallurjiya
 - mineral dübrələr istehsalı
 - ✓ Şirvanneft” neft-qarçıxarma idarəsi
 - küküpdli mazut yanacağından istifadə edilən DRES
 - inşaat materialları kombinatı
- 452.** Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunun həm atmosfer, həm də landşaft-ərazi komplekslərinin cirkənməsində əsas rol oynayan sənaye müəssisəsi hansıdır?
- Dəmir emalı kombinatı
 - Maşınqayırma zavodu
 - Yağ-piy kombinatı

- ✓ Alüminium-oksidi istehsalat birliyi
- Energetika sənayesi

453. Azərbaycan ərazisində landşaft anomaliyasının aydın müşahidə olunduğu sahələr hansılardır?

- Böyük Qafqazın orta dağlığı, Samur-Dəvəçi ovalığı
- Böyük Qafqazın cənub ətəkləri, Naxçıvan MK-nın dağlığı
- ✓ Talış dağları, Naxçıvan MR-nın dağlıq bölgəsi
- Naxçıvan MK-nın alçaq dağlığı və Kür-Araz ovalığı
- Kiçik Qafqazın şimal-şərq yamacı, Talış dağları

454. Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə yetirilir?

- aqrotexniki
- meliorativ
- ✓ texniki
- kimyəvi
- bioloji

455. Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər qorülür?

- ✓ mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- neft tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- morfoloji diaqnostika edilməlidir
- sahələr suvarılmalıdır
- dənli bitkilər əkilməlidir

456. Azərbaycan ərazisində bəzi çökəkliklərdə landşaftın yüksəklik spektrində dağ-çöl, arid seyrək meşələr yayıldığı halda, tirə və silsilə yamaclarında dağ-meşə landşaftlarının formalaşması necə adlanır?

- landşaft təkamülü
- landşaft dinamikası
- ✓ landşaft anomaliyası
- landşaft transpormasiyası
- landşaft differensiasiyası

457. Atmosfer havası ilə bərabər, bitki yarpaqlarını zədələyərək, əvvəlcə gümüşü və ya mis rənginə salıb, sonra isə tamamilə məhv edən proses necə adlanır?

- Biogeokimyəvi proses
- Dinamiki proseslər
- Ekocoğrafi dəyişiklik
- Radiaktiv şüalanma
- ✓ Fotokimyəvi duman

458.

Smoqun əsas iki tipi hansılardır?

1. Tüstü və ya sənaye mənşəli qaz tullantıları qarışmış sıx duman
2. Meşəyanğınları zamanı ayrılan
3. Zibil zavodlarında yandırılma zamanı yaranan tüstü qatı
4. Yüksək konsentrasiyalı aşındırıcı qazlar və aerosol qarışıqlardan ibarət duman
5. Yalnız CO₂ qazının əmələ gəlməsi və onun yaratdığı kimyəvi birləşmələr

- 3, 5
- 4, 5
- 2, 4
- √ 1, 4
- 2, 3

459. Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə şəhərlərin ərazisi hansı torpaqların hesabına genişləndirilir?

- bataqlıqların
- faydalı qazıntılar
- √ şumlanan torpaqlar
- göllərin
- dağlıq ərazilərin

460. İl ərzində Xəzər dənizinə ümumilikdə nə qədər çirkab su axıdılır?

- √ 11 mlrd.kub metr.
- 40 mlrd. kub metr
- 17 mlrd. kub km
- 3,6 mlrd. kub km
- 23 mlrd.kub km

461. Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir.?

- aqrotexniki
- kimyəvi və bioloji
- meliorativ və texniki
- √ texniki və bioloji
- irriqasiya

462. Azərbaycan ərazisində Xəzər dənizə axıdılan məişət tullantılarının miqdarı nə qədərdir.?

- 45%

- 35%
- 70%
- √ 60%
- 20%

463. Ümumilikdə insan tərəfindən istifadə edilməyən landşaft komplekslərinin sahəsi nə qədərdir?

- 15 %
- 27 %
- √ 50 %
- 46 %
- 35 %

464. Təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində təbii əlaqələri pozulmuş və xarici görünüşcə tamam dəyişmiş landşaftlar bütün dünyada nə qədərdir?

- 13 %
- 20 %
- √ 2 %
- 3,5 %
- 7 %

465. ABŞ ərazisində meşələrin intensiv qırılması nə zaman baş verdi?

- neftin çıxarılmasına görə
- faydalı qazıntıların çıxarılmasına görə
- kimya sənayesi inkişaf etdikcə
- plantasiyalar genişləndikcə
- √ avropalılar bura qəldikdən sonra

466. Xəzər dənizinin ən çox çirklənməsi hansı çayın gətirmələri hesabına baş verir?

- √ Volqa çayı
- Səfidyurd çayı
- Samur çayı
- Kür çayı
- Terek çayı

467. Azərbaycan sektorunda Xəzər dənizinə axıdılan çirkab suların 60%-ni təşkil edir.?

- kimyəvi tullantılar
- nəqliyyat tullantıları
- bərk tullantılar
- neft tullantıları
- √ kanalizasiya suları

468. Böyük Qafqaz regionunda yod və bromun çatışmamasının səbəbi nədir?

- Bulaq sularının bolluğuna görə
- Respublika ərazində ən hündür dağlıq ərazi olduğuna görə
- Çay şəbəkəsinin sıxlığına görə
- Kimyəvi elementlərin miqyasına görə
- √ Yura və təbaşir dövrünün əhəng daşlarından təşkil olduğuna görə

469. Landşaft vahidləri daxilində yodun və bromun çatışmaması hansı xəstəliklərin yayılması ilə nəticələnir?

- √ zob, diş xəstəlikləri
- şiş xəstəlikləri
- qarın yatalağı
- malarিয়া, difteriya
- cuma, bursulyoz

470. Karbon oksidinin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklərin artmasına şərait yaranır?
- damar xəstəlikləri, qan azlığı
 - qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri
 - ✓ ateroskleroz, əsəb sisteminin pozulması, infarkt
 - talasemiya və xərçəng xəstəlikləri
 - endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
471. Böyük Qafqaz dağlarından mənbəyini götürən suların tərkibində nə üçün yod və brom maddələri olmur?
- landşaft zonaları, növləri və onun morfoloji vahidləri arasında təbii əlaqə olmadığına görə
 - çay və bulaqlar öz mənbələrini əsasən buzlaq sahələrdən gətirdüklərinə görə
 - Burada vulkanik mənşəli çökmə süxurlar üstünlük təşkil etdiyinə görə
 - ərazidə kimyəvi elementlərin miqdarının çoxluğuna görə
 - ✓ əsasən Yura və Təbaşir dövrünün dəniz şəraitində çökən əhəng daşlarından təşkil olunduğuna görə
472. Torpağın təmizlənməsi prosesində ilkin mərhələdə ərazilərə mineral və yerli gübrələrin verilməsi rekultivasiyanın hansı tipinə aiddir?
- radioaktiv rekultivasiya
 - texnogen rekultivasiya
 - kimyəvi rekultivasiya
 - ✓ bioloji rekultivasiya
 - texniki rekultivasiya
473. Neftlə çirklənmiş torpaqlarda mikroelementlərin miqdarının aşağı düşməsinə səbəb nədir?
- torpaqların dərin qatlarında kimyəvi elementlərin yığılması
 - neftli sahələrdə radioaktiv elementlərin çoxluğu
 - ✓ ağır metalların miqdarının artması
 - dərin quyuların qazılması
 - lay sularının səviyyəsinin qalxması
474. Respublika ərazisində orta və şiddətli şorlaşan torpaqlar nə qədər sahəni əhatə edir?
- 335 min ha
 - 500 min ha
 - 712 min ha
 - 850 min ha
 - ✓ 1182 min ha
475. Üzümcülük və pambıqçılıq rayonlarında əkin sahələri ən çox hansı maddələrlə çirklənir?
- ✓ pestisid və defoliantla
 - təbii gübrələrlə
 - intensiv şüvarma ilə
 - azot oksidləri ilə
 - karbon dörd oksidlə
476. Kür-Araz ovalığında müasir suvarma əkinçiliyi altında istifadə edilən torpaqların nə qədəri təkrar şorlaşmaya məruz qalmışdır?
- 35%
 - 70 %
 - 45%
 - ✓ 50%
 - 67%
477. Səhra, yarım səhra və digər quraqlıq davamlı landşaft tiplərinin yayıldığı zonalarda şorlaşmanın və bataqlaşmanın səbəbləri nədir?
- dəmiyə əkinçiliyi

- otarılma
- dağ-mədən sənayesi
- ✓ suvarma əkinçiliyi
- biçənlərin olması

478. Ağac,köl və ot bitkilərindən istifadə etməklə kompleksin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?

- kimyəvi
- hidrotexniki
- texniki
- ✓ fitomeliorasiya
- bioloji

479. Landşaft komplekslərinin yaxşılaşdırılmasına torpaqların yuyulmasına doğru yönəldilmiş tədbirlər sistemi necə adlanır?

- aqroiyyəsiya
- şumlanma
- rekultivasiya
- irriqasiya
- ✓ meliorasiya

480. Azərbaycan respublikası ərazisində ən çox məhsuldar torpaq sahələrində seliteb komplekslərin inkişaf etdiyi rayon hansıdır ?

- Gəncə-Qazax rayonu
- Lənkəran-Astara rayonu
- Naxçıvan MK
- Şəki-Zaqatala rayonu
- ✓ Abşeron rayonu

481. Yodun və bromun çatışmaması Azərbaycanın hansı rayonlarında daha çox özünü biruzə verir?

1. Zaqatala 3.Oguz 5.Bakı 7.Şəki
2.Lənkəran 4.Qax 6.Ordubad 8.Gədəbəy

- 1, 3,4,6
- 2,4,6,7
- 3,5,6,8
- ✓ 1,3,4,7
- 2,4,5,8

482. Respublikada Adam başına cəmi neçə hektar torpaq sahəsi və əkinçilikdə istifadə edilən sahə düşür?

- ✓ 1,17 ha və 0,2 ha
- 2 ha və 1,5 ha
- 1 ha və 2 ha
- 1.5 ha və 1 ha
- 3,5 ha və 0,5 ha

483. Landşaft zonaları və landşaft növləri daxilində xəstəliklərin yayılma müxtəlifliyinin əsas səbəbləri nədir?

- coğrafi uzunluq
- ifrat nəmlənmə
- hidroqeooloji şərait
- ✓ coğrafi enlik
- landşaft sferası

484. Pestisid və defoliant maddələrindən hansı kənd təsərrüfatı sahələrində istifadə olunur ?

- tərəvəz və bostançılıqda
- kartof və taxılçılıqda

- meyvə bağlarında
- yem otlarının əkilməsində
- ✓ üzümçülük və pambıqçılıqda

485. Fitomeliativ tədbirlər zamanı hansı metodlardan istifadə edilir ?

- pestisidlərdən istifadə olunur
- torpağa əhəng və gübrələr verilir
- ✓ ağac, kol və ot bitkiləri əkilir
- torpağın üst təbəqəsi yuyulur
- şumlanma aparılır

486. Landşaft vahidləri daxilində hansı maddələrin çatışmaması zob və şiş xəstəliklərinin yaranmasına səbəb olur ?

- maqneziumun
- ✓ yod və bromun
- kalsiumun
- dəmirin
- oksigenin

487. Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- ✓ Kür-Araz ovalığında
- Qarabağ maili düzənliyində
- Lənkəran düzənliyində
- Naxçıvan MR-da
- Samur-Dəvəçi ovalığında

488. Neftlə çox çirkələnmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir?

- ürək çatmamazlığı, həzm orqanları xəstəlikləri
- ✓ endokrin, qan dövranı, allergik xəstəliklər
- qan azlığı, şiş xəstəlikləri
- əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- burun-bogaz və dammar xəstəlikləri

489. Ümumilikdə tənəffüz orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və mədə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır?

- radioaktiv elementlər
- ✓ mikroelementlər
- kimyəvi elementlər
- təsirsiz qazlar
- sanitariya-gigiyenik göstəricilər

490. Azərbaycanın ümumi torpaq sahəsindən yalnız nə qədər hissəsi kənd təsərrüfatında istifadə edilir?

- 5 mln ha
- ✓ 4,3 mln ha
- 8,6 mln ha
- 3,5 mln ha
- 7 mln ha

491. Aqroirriqasiya tədbirləri aparılan ərazilərdə ən çox hansı landşaft növləri yaranır?

- örüş sahələri
- dağlıq landşaftı
- meşə landşaftı
- ✓ çəmən-bataqlıq

- alp çəmənlikləri
492. Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?
- mühəndis işləri
 - ✓ torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi
 - torpaqların yenidən bərpa olunması
 - rekreasiya tədbirləri
 - ot bitkilərindən istifadə etməklə yaxşılaşdırma
493. Meliorativ tədvirlərin neçə metodu mövcuddur?
- 4
 - ✓ 3
 - 5
 - 2
 - 6
494. Respublika ərazisinin müasir təbii ərazi komplekslərinin mənşəyi əsasən hansı dövrün landşaftları ilə zəngindir?
- Sarmat və Xvalın
 - Pont və Ağcagil
 - Daş dövrü paleogen
 - Neogen və antropogen
 - ✓ Pleystosen və holosen
495. Azərbaycanda landşaftın ərazi differensiasiyasının iki əsas növü hansılardır?
- eninə və uzununa
 - şaquli və horizontal
 - ✓ üfüqi və yüksəklik
 - çöl və meşə-çöl
 - tropik və mülayim
496. Landşaftın üfüqi differensiasiyasının əsas səbəbi nədir?
- torpaqların horizontal paylanması qanunauyğunluğu
 - iqlimin meridional istiqamətdə dəyişməsi
 - ərazinin zoocoğrafi cəhətdən əyalətlərə bölünməsi
 - ✓ iqlimin coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi
 - landşaftların qarşılıqlı yayılması
497. Düzənliklərdəki landşaftın üfüqi differensiasiyasını yaradan əsas amillər hansıdır?
- ✓ yüksəklik fərqi və dağların baryer təsiri
 - təbii komplekslərin yüksək qurşaqlıq üzrə dəyişməsi
 - aralıq meşələrin geniş sahələrdə yayılması
 - temperatur orta illik miqdarını yüksək olması
 - bitki örtüyü və onların əmələ gətirdiyi formasionalar
498. Dağlıq ərazilərdəki yamacların baxarlığı və yaxud da ekspozisiya amili landşaft daxilində dəyişikliyi yaradır?
- qonşu landşaft kompleksləri arasında əlaqəni azaldır
 - yamaclarda eroziya və deqradasiya proseslərini gücləndirir
 - ✓ landşaftdaxili differensiasiyayı
 - yarımsəhra landşaftlarının sahəsi artır
 - mikro və mezorelyeflərin yaranması
499. Yarımsəhra iqlim-ekoloji şəraitində olduqca müxtəlif təbii komplekslərin yaranması hansı yerli amillərin təsiri altında baş verir?

- dağ-dərə küləklərinin əsməsi, yağıntının çoxluğu
- sürüşmə və sel hadisələrinin təsiri ilə
- rütubətlənmə əmsalinin 1-dən yüksək olması
- ✓ çayların mövcud olması, litoloji tərkib və insanın təsərrüfat fəaliyyəti.
- bolsulu çayların çoxluğu, günəş radiasiyasının aşağı həddi.

500. Azərbaycan ərazisində landşaft anomaliyasını səciyyələndirən ən böyük nümunə hansı regiondadır?

- Kiçik Qafqazın şimal-şərqində
- Talış dağlarının cənubunda
- Naxçıvanın yüksək dağlığında
- Böyük Qafqazın qərbində
- ✓ Böyük Qafqazın cənub-şərqində

501. Dağətəyi maili düzənliklərin aşağı pilləsində yerləşən yarım səhra və yuxarı pilləsində yerləşən quruçöl kompleksləri arasındakı fərqin əsas səbəbi nədir?

- quruçöl landşaftlarında mümkün buxarlanmanın miqdarı 300 mm çoxdur.
- quruçöl landşaftların əraziləri zəngin bitki növləri ilə örtülmüşdür
- aralarında heç bir hündürlük fərqi yoxdur
- ✓ quruçöl landşaftları, yarım səhra landşaftlarından 200-400 m yüksəkdə yerləşir
- yarım səhra landşaftlarında orta illik temperatur 1-1,50 C aşağı, yağıntıların miqdarı isə 100-150 mm çox olur

502. Düzənliklərin morfoqenetik fərqləri eyni iqlim-ekoloji şəraitində yaranmış yarım səhra landşaftları daxilində hansı kompleksləri əmələ gətirir?

- növ, sinif, dağ-meşə, qobu
- nival-buzlaq və subnival
- batial, subaktival və surerakval
- mərz, zonal və intrazonal landşaftlar
- ✓ yarım tip, növ, mərz və fasiya

503. Azərbaycanda üfqi və yüksəklik qurşaqları landşaftın hansı əsas hissələridir?

- ✓ coğrafi qurşaqlığın
- hündürlük strukturunun
- mərtəbəlilik quruluşunun
- azonal differensiasiyasının
- ərazi differensiasiyasının

504. İqlimin coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi landşaftın hansı hissəsinə aiddir ?

- ✓ üfqi differensiasiyaya
- enlik strukturlarına
- ərazi differensiasiyasına
- yayılma areallarına
- şaquli differensiasiyaya

505. Yarım səhra-quru çöl, dağ-meşə, dağ-çəmən və nivalbuzlaq kompleksləri landşaftın hansı hissəsini yaradır ?

- zonal strukturunu
- şaquli zonallığı
- üzüqi zonallığı
- intrazonal landşaftları
- ✓ yüksəklik qurşaqlarını

506. Talış dağlarında yüksəklik qurşağı üzrə qanunauyğunluğun pozulması nəticəsində hansı landşaftlar yaranır?

- intrazonal
- ✓ azonal

- şaquli
- zonal
- üfqi

507. İqlim ekoloji şəraitin əlverişsizliyi landşaftda hansı dəyişkənliyi yaradır ?

- ✓ anomaliyanı
- təkamülü
- dinamikanı
- differensiasiyanı
- ritmikani

508. Azərbaycanda landşaft zonallığının inversiyası hansı dağlıq bölgələrdə özünü daha qabarıq göstərir ?

- ✓ Talış dağları və Naxçıvan MK
- Dərələyəz və Burovar silsilələrində
- Böyük Qafqazın şimal- qərbində
- Kiçik Qafqazın şimal-şərqində
- Böyük Qafqazın cənub-şərqində

509. Talış dağlarında və Naxçıvan MR dağlıq bölgəsində landşaft anomaliyasının özünü daha qabarıq göstərməsinə səbəb nədir?

- intrazonal landşaftların geniş yayılması
- qədim yaşlı suxurların parçalanması
- landşaftdaxili differensiasiyasının baş verməsi
- üfqi strukturda zonallığın pozulması
- ✓ landşaft zonallığının inversiyası

510. Landşaft anomaliyasının yaranmasının əsas səbəbi nədir?

- ✓ iqlim-ekoloji şəraitin əlverişsizliyi
- yeraltı suların səthə yaxın olması
- çay şəbəkəsinin sıxlığı və çay daşqınları
- yamaclarda eroziya və deqrodasiya proseslərinin çoxluğu
- sel və daşqın hadisələrinin intensiv olması

511. Yüksəklik qurşağı üzrə respublika ərazisinin hansı hissəsində landşaft komplekslərinin qanunauyğunluğu pozulur?

- Zəngəzur silsiləsi
- Dərələyəz silsiləsi
- ✓ Talış dağları
- Kiçik Qafqaz dağları
- Böyük Qafqaz dağları

512. Azərbaycan ərazisində yüksəkliyə doğru təbii komplekslərin böyük diapazonda dəyişməsinə əsas səbəb nədir?

- ərazinin yarımsəhra iqlim tipində yerləşməsinə görə
- respublika ərazisində meşələrin intensiv qırılmasına görə.
- şərq sahillərinin abraziya proseslərinə məruz qalması
- ✓ ərazinin fəal orogen qurşaqlarda yerləşməsinə görə
- düzənlik ərazilərin relyefinin çay şəbəkəsinin sıxlığına görə parçalanması

513. Azərbaycan ərazisində landşaftın yüksəklik qurşaqlarını yaradan təbii komplekslər hansılardır?

- yarımsəhra, alp çəmənlikləri, nival buzlaq
- aran meşələri, dağ-çəmən, alp və subalp çəmənlikləri
- ✓ yarımsəhra-quruçöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
- meşə-çöl, dağ-meşə, subnival, nival

- tuqay meşələri, çöl və subalp çəmənlikləri

514. Azərbaycanın Xəzər sahili üzrə 400 km-ə yaxın cənubdan şimala uzanan düzənlik ərazilərin landşaft-iqlim tipi hansıdır?

- rütubətli subtropik tipi
- quru subtropik iqlimin səhra tipi
- ✓ quru subtropik iqlimin yarımsəhra tipi
- dağ-meşə, meşə-çəmən tipi
- rütubətli subtropik tipi

515. 100 ildən artıq vaxt ərzində dəyişən təbii komponent hansıdır?

- bitki örtüyü
- heyvanat aləmi
- ✓ torpaq tipi və ya növü
- landşaft yarımtipləri
- yeraltı sualrın səviyyəsi

516. Yüksəkliyə qalxdıqca, hansı dağ landşaftlarının strukturu daha möhkəm olur?

1. meşə	3. meşə-çəmən	5. subnival
2. nival	4. dağ-çəmən	6. yarımsəhra

- 2, 3
- ✓ 1, 3
- 2, 5
- 3, 6
- 1, 5

517. Tərkibinə daxil olan daha aşağı səviyyəli taksonomik vahidlərin və landşaft elementlərinin birləşməsi hansı quruluşu yaradır?

- ✓ landşaftın üfiqi strukturunu
- introzonal yarımtipləri
- mərz vahidlərini
- landşaftın şaquli strukturunu
- landşaftın azonal quruluşunu

518. Dağlarda meşə komplekslərinin strukturunun subnival və nival kompleksləri ilə müqayisədə daha möhkəm olmasının səbəbləri aşağıdakılardır?

- meşə ərazilərində aşınma və denudasiya prosesləri daha güclüdür
- burada taksonomik dərəcəli bir sıra fiziki-coğrafi komplekslər vardır
- ✓ yamaclar meşə bitkilərinin kökləri ilə yaxşı bərkidir
- meşə sahələrində rütubət daha çoxdur
- meşə komplekslərinə antropogen təsirlər daha intensivdir

519. Nə üçün dağlıq şəraitdə komplekslərin şaquli strukturunun qalınlığı düzənliyə nisbətən həmişə az olur?

- meşə sıx olduğuna görə
- litoloji proseslərə görə
- tektonik proseslərə görə
- ✓ denudasiya proseslərinə görə
- rütubətli hava olduğuna görə

520. Hündürlük strukturası sahə etibarlı ilə hansı landşaft komplekslərində daha mürəkkəb və müxtəlif cinsli olur?

- növ və yarımnövlərdə
- kiçik komplekslərdə
- ✓ tip, yarımtip və ya ölkə
- torpağın aşınma təbəqəsində
- tip və ya siniflərdə

521. Ayrı-ayrı həssələrdən təşkil olunmuş bütöv təbii varlıq necə adlanır?

- √ Geosistem
- Coğrafi təbəqə
- Təbii ərazi kompleksi
- Landşaft sferası
- Landşaft kompleksi

522. Landşaft-struktur təhlildə iqlim-ekoloji şəraitdə yaranmış yarımşəhra landşaftları daxilində yarım tip, növ, mərz, fasiya səviyyəli komplekslərin yaranması necə adlanır?

- dağlıq vilayətlərin landşaftdaxili differensiasiyası
- landşaft qurşaqlarının üfiqi strukturu
- √ düzənliklərin morfogenetik fərqləri
- dağlıq ərazilərin transformasiyası
- landşaftın yüksəklik differensiyası

523. Yüksəklik qurşaqlarının eninin üfiqi zonallıqdan az olmasının əsas səbəbi nədir?

- düzənlikdə rütubətlə yağıntının miqdarının mütənəsbibliyi gec dəyişir
- dağlarda yüksəkliyə qalxdıqca temperatur artır
- düzənlikdə yağıntının miqdarı çoxdur
- dağlarda düzənliyə nisbətən meşə landşaftları üstünlük təşkil edir
- √ dağlarda istiliklə rütubətin miqdarının mütənəsbibliyi tez dəyişir

524. Landşaftın hündürlük komplekslərinin komponentləri arasındakı qarşılıqlı əlaqənin xarakteri hansı xüsusiyyətlərə görə təyin edilir?

- komponentlər arası ziddiyyətlərin yaranması ilə
- taksonomik vahidlərin yerdəyişməsi ilə
- √ komponentlərin ahəngdarlığı, birliyi və münasibəti ilə
- ana süxur və üzvi maddələrin qarşılıqlı əlaqəsi
- relyuf xüsusiyyətlərinin formalaşması ilə

525. Tipoloji vahidlərin üfiqi strukturunu mürəkkəbləşdirən təbii elementlər hansıdır?

1. qaya çıxıntıları	3. bitki örtüyü	5. ovuntu konusları
2. yeraltı sular	4. sürüşmələr	6. iqlim göstəriciləri

- 4,5,6
- √ 1,4,5
- 1,2,3
- 3,5,6
- 2,4,6

526. Landşaft komplekslərinin hündürlük strukturu komponentlərinin inkişafı hansı elementlərdən asılıdır?

- yerüstü və yeraltı suların miqdarının dəyişməsindən
- bitki və torpaq örtüyündən
- √ komplekslərin yaşından və dəyişmə istiqamətindən
- komponentlərin ahəngdarlığından
- taksonomik vahidlərdən və qarşılıqlı əlaqədən

527. Kürboyu, Yalama və Lənkəran düzənliyindəki meşələr hansı tip landşaftlardır?

- √ intrazonal
- zonal
- mərz
- azonal
- fasiya

528. Azərbaycan ərazisinin 60 %-nin meşə ilə örtülü olması hansı dövrə təsadüf edir ?

- mezolit dövrünə
- daş dövrünə
- ✓ neolit dövrünə
- antropogen dövrünə
- paleolit dövrünə

529. Suvarılan landşaftlar necə adlandırılır ?

- irriqasiya
- ✓ intrazonal
- meliorativ
- mədəni
- təbii

530. Abşeron yarımadasında mövcud olan neft yataqlarının intensiv istismarı zamanı hansı fəsadlar antropogen amilin yeni tektonik hərəkətlərə təsirini aydın göstərir?

- çoxmə ərazilərdə akkumlyativ proseslərin güclənməsi
- differensial qalxmanın üstünlüyü
- yeraltı suların səviyyəsinin qalxması
- ✓ antiklinal sahələrdə əyilmənin intensivliyi
- sinklinal sahələrdə qalxmanın baş verməsi

531. Tektonik qalxma rayonlarına hansı tip mərzlər aiddir?

- şoran bitkilərlə örtülmüş yaşlı düzənliklərin yarımşəhraları
- yarıqan şəbəkəsinin, qobu ilə əvəz olunduğu sahələr
- ✓ Çöl və meşə bitkiləri ilə örtülmüş yüksək yayla və çay dərələri
- hidromorf landşaftların mövcud olduğu çay dərələri
- quraqlığın üstünlük təşkil etdiyi çöllər və dağətəyi qırılmalar

532. Alçaq dağlıq süxurların aşınması, aparılması, relyefin parçalanması, Kür-Araz ovalığında isə materialların toplanması hansı proseslərin nəticəsidir?

- yüksək dağlıqda sürüşmələrin olması
- ✓ yeni tektonik hərəkətlərin fəallığı
- az qalınlığa malik strukturların sürüşməsi
- cavan yaşlı süxurların yuyulması
- vulkanik mənşəli süxurların üstünlüyü

533. Azərbaycan ərazisində antiklinal sahələrdə əyilmənin baş verməsi hansı antropogen amilin yeni tektonik hərəkətlərə təsirinin təzahürüdür?

- əkin sahələrinin şorlaşması
- meşə ərazilərinin qırılması
- ✓ neft yataqlarının intensiv istismarı
- sənaye tullantılarının miqdarı
- SES-in tikilməsi və istifadəsi

534. Azərbaycanın bütün dağlıq ərazilərinin mənimsənilməsi təxminən neçə faizdir?

- 59%
- ✓ 53%
- 48%
- 35%
- 67%

535. Azərbaycanda təxminən nə qədər ərazi səhrələşməyə məruz qalmışdır?

- √ 3,6 mln.ha
- 5,5 mln.ha
- 6 mln.ha
- 8,6 mln.ha
- 4,2 mln.ha

536. Alçaq dağ-meşə landşaft zonasında palıd, palıd-vələs meşələrinin aşağı sərhəddinin yüksəyə qalxmasının əsas səbəbləri nədir?

- torpaq-quruntun nəmlənmə dərəcəsinin aşağı olması
- ərazinin çay dərələri ilə kəsilməsi
- √ antropogen təsirlər
- eroziya-denudasyon proseslər
- dik yamaqların ekspozisiyası

537. Antropogen təsirlərin mövcud olmadığı zamanlarda dağ meşələri ilə aran meşələrinin qovuşduğu ərazilər hara olmuşdur?

- Qarabağ maili düzənliyində, Lənkəran ovalığında
- Kürboyu ərazilərdə, Qobustan alçaq tirələrində
- √ Qanux-Həftəran vadisi, Qudyalçay və Qusarçay boyunda
- Açınohur-Ceyrançöldə, Pirsaatçay boyunda
- Naxçıvanın ortadağlığında, Yuxarı Şirvanda

538. Tuqay meşə kompleksinin təmamilə məhv olması səbəbləri nədir?

- Kür çayında baş verən daşqınlar
- Kür çayının normadan artıq çirklənməsi
- Mingəçevir su anbarının tikilməsi
- √ insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- yeni maqistral yolların çəkilməsi

539. Samur-Dəvəçi ovalığında aran meşələri landşaft kompleksində yayılan bitki növləri dinamikasına təsir göstərən amil nədir?

- çay şəbəkəsinin seyrək olması
- √ Xəzər dənizi səviyyəsinin qalxıb-enməsi
- seliteb landşaft komplekslərinin sıx yerləşməsi
- şimaldan gələn kontinental hava axınının təsiri
- ərazinin dəniz səviyyəsindən aşağı olması

540. Hal-hazırda aran meşələri kompleksi, əsasən hansı ərazilərdə saxlanılmışdır?

- Lənkəran ovalığı, Qarabağ maili düzənliyi
- Qarayazı düzündə, Şirvan qoruğu ərazisində
- Kür çayının sağ sahilində, Samur-Dəvəçi ovalığında
- Cənub-Şərqi Şirvanda, Açınohur-Ceyrançöldə
- √ Samur-Dəvəçi ovalığı, Qanıx-Əyriçay vadisi və Qarayazı düzü

541. Yarımşəhra ərazilərin yayıldığı sahələrdə əsasən hansı bitki formasiyaları üstünlük təşkil edir?

- qaraqan, moruq, fıstıq, şoranotu
- nar kolları, dəmirağaç, yovsan, akasiya
- √ yovşan, şoranotu, efemer-şoran bitkiləri
- mamır, şibyə, şam ağacı, yovşan-efemer bitkiləri
- seyrək kollar, palıd və sarmaşiq

542. Azərbaycanın yarımşəhralarında torpaqların şorlaşmasına əsas səbəb nədir?

- ərazidəki torpaqların allüvial, prolüvial gətirmələrdən təşkil olunması
- Kür çayı və onun qollarının fəsildən asılı olarıq daşması

- əkinçilikdə əsasən taxıl bitkisinin becərilməsi
- √ torpaq əmələgətirən süxur və çöküntülərin tərkibindəki duzların çoxluğu, yeraltı suların səthə yaxınlığı
- intensiv otarılma və yağıntuların orta illik miqdarının aşağı olması

543. Yarımşəhra landşaftı zonasında hansı iqlim hakimdir?

- ekvatorial
- √ subtropik
- mülayim
- subekvatorial
- tropik

544. Azərbaycan ərazisində yarımşəhra kompleksinin yuxarı sərhədi göstərilən hipsometrik həddən 800-1000 m yuxarı qalxan sahələr haradadır?

- Açınohur-Ceyrançöl
- Talış dağlarının şərqində
- Kiçik qafqazın Cənub Şərqində
- √ Naxçıvan MR-da
- Böyük Qafqazın cənubunda

545. Azərbaycan ərazisi landşaftları hansı landşaft sinifinə bölünmüşdür?

- dağətəyi ərazilərin landşaft sinifinə
- yüksək dağlıq landşaftı sinifinə
- yarımşəhra landşaftı sinifinə
- düzənlik sahələrin landşaft sinifinə
- √ dağlıq ölkə landşaft sinifinə

546. Böyük Qafqazın cənub-şərq yamacında landşaftın yüksəklik qurşaqlığı spektrində dağ-meşə kompleksinin olmaması landşaftda hansı problemi yaradır?

- landşaft strukturunu
- √ landşaft anomaliyasını
- landşaft dinamikasını
- landşaft genezisini
- landşaft təkamülünü

547. Lənkəran villayətinin alçaqdağlıq meşə zonası və ona qovuşan düzənlik Hirkan meşə komplekslərinin başqa ərazilərdən fərqi nədir?

- Kür-Araz ovalığında olduğu kimi quru subtropik meyvəçilik yayılıb
- Ərazinin bir çox hissələrində kartofçuluq və təbii-antropogen kompleksləri
- √ çay və sitrus plantasiyaları və seliteb komplekslər üstünlük təşkil edir
- yalnız burada tütün və qazangülü bitkiləri becərilir.
- Samur-Dəvəçi düzənliyində taxılçılıq, burada isə meşə-bağ sahələri yayılıb.

548. Lənkəran villayətində əsasən vulkonogen süxurlardan əmələ gəlmiş dik yamaclı alçaqdağlıqda hansı landşaft tipi üstünlük təşkil edir?

- tərəvəz-bostan, çərəzlər, seliteb komplekslər
- aqrolandşaftlar və mədəni landşaftların sənaye sahələri
- quru subtropik plantasiyalar və taxılçılıq
- endemik meşələr, taxılçılıq və çayçılıq
- √ relikt hirkan meşələri, seliteb və aqrolandşaftlar

549. Böyük Qafqaz dağlarının alçaq dağlıqda hansı əraziləri çıxmaq şərti ilə, digər hissələrdə meşə qurşağı əmələ gətirir?

- Qanux-Əyriçay, Ləngəbiz tirəsi
- Qonaqkənd, Pirqulu-Qızmeydan
- Zaqatala qoruğu, Qırız-Nüqədi
- Pirsaatçayın sağ sahil, Türyançay qoruğu

✓ Qobusan, Ceyrançöl-Acinohur

550. Alçaq dağ meşə landşaftı zonası əsasən hansı yüksəkliklər arasında yerləşən yamac və platoları əhatə edir?

- 350-400 metrə 1600 metr arasında
- ✓ 500-600 metrə 1000-1200 metr arasında
- 200-300 metrə 1500 metr arasında
- 1000 metrə 1200-1400 metr arasında
- 700-800 metrə 1200-1300 metr arasında

551. Azərbaycan dağ-meşə landşaftı qurşağı bir-birindən fərqlənən əsas neçə landşaft-ekoloji zonaya ayrılır?

- 2
- 6
- 5
- ✓ 3
- 4

552. Step landşaftlarının bütün yarım tip və növlərindən kənd təsərrüfatının hansı sahəsində istifadə olunur?

- üzüm və pambıq plantasiyaları
- ilboyu otarılma və fermer təsərrüfatı
- ✓ qış otlaqları və suvarma əkinçiliyi
- seliteb komplekslər və dəmyə əkinçiliyi
- yay otlaqları və əkinçilik

553. Dağ kserofit bitkilərinə ən çox hansı landşaft tiplərində rast gəlir?

- ortadağlığın meşə kompleksində, Qızmeşə yaylasında
- ✓ Naxçıvan və Qobustanın quru çöl komplekslərində
- Böyük Qafqazın yüksəkdağlığında və cənubunda
- Talış dağlarının meşədən sonrakı ərəzilərində
- Qazax-Tovuz və Naftalan alçaqdağlığında

554. Step landşaftlarının yayıldığı ərəzilərdə iqlim ekoloji şəraitdən asılı olaraq, hansı torpaq tipləri yayılmışdır?

- boz, boz-qonur, şoran və şorakətli
- ✓ açıq və tünd şabalıdı, dağ qara
- meşə-çəmən, qara və qəhvəyi
- açıq qəhvəyi, boz, boz-qonur
- qırmızı-qleyli, qara və şabalıdı

555. Aran meşələri landşaft kompleksində əsas meşə əmələgətirən növləri hansılardır?

- dəmirağac, sümşad, çinar, fıstıq
- yalanqaz, akasya, eldar şamı, küknar
- çinar, sarmaşiq, şabalıd yarpaq palıd
- Xəzər şanagülü, dəmirağac, söyud, fisdıq
- ✓ qovaq, palıd, qaraağac, qızılağac

556. Vaxtilə qırılıb məhv olmuş aran meşələrinin yerində, hal-hazırda hansı landşaftlar üstünlük təşkil edir?

- alp çəmənlikləri və nival buzlaq
- arid-seyrək meşəlik və səhra landşaftları
- akkumlyativ tirələr və iynəyarpaqlı meşələr
- ✓ seliteb və aqrolandşaftlar
- neft quyuları, şəhər landşaftları

557. əkinçiliyə yararlı yarım səhra torpaqlarında ən çox hansı kənd təsərrüfatı bitkiləri yetişdirilir?

- banan, kivi, heyva, alma
- √ üzüm, taxıl, pambıq, nar
- kətan, çəltik, fəraş tərəvəzlər
- taxıl, kartof, çay, tütün
- çəltik, pambıq, üzüm, fındıq

558. Yarımsəhra düzənliklərinin və dağətəyinin əsas torpaqları hansı tiplərə ayrılır?

- şabalıdı, qəvəyi və gillicəli
- bataqlıq, çəmən-şabalıdı, qara
- boz, qırmızı-qleyli, sarı
- şoran, çəmən-meşə, çimli-karbonatlı
- √ boz, boz-qonur, açıq şabalıdı

559. Bəzi düzənlik sahələrində yarımsəhra landşaftı əvəzinə meşə landşaftının yaranmasının əsas səbəbi nədir?

- yağıntıların orta illik miqdarının azlığı
- √ yağıntıların çoxluğu və rütübətlənmə dərəcəsi
- ərazini dağlara nisbətən şərq hissədə yerləşməsi
- səhra iqlimi göstəricilərinin yüksək olması
- Günəşli saatların miqdarının çox olması

560. Azərbaycan ərazisi landşaftları hansı yarımşiniflərə bölünür?

- √ dağlıq və dağarası düzənlik
- yarımsəhra və çəmən-çöl
- düzənlik və bataqlıq-laqun
- dağlıq və yüksək düzənlik
- ortadağlıq və quru-çöl

561. Yarımsəhra landşaftları hansı qruplara ayrılır?

- maili düzənliklərin və yamac yarımşəhraları
- ortadağlığın və quru çöllərin yarımşəhraları
- √ düzənliklərin və alçaqdağlığın yarımşəhraları
- yastı tirəli düzənliklərin yarımşəhraları
- allüvial-prodüvial və ortadağlığın yarımşəhraları

562. Respublikanın hansı düzənlik ərazilərində yarımsəhra landşaftları əvəzinə meşə landşaftı əmələ gəlmişdir?

- Kiçik Qafqazın orta dağlığında
- Acınohur-Ceyrançöl ərazisində
- √ Lənkəran ovalığında
- Sarısı gölü sahillərində
- Qarabağ maili düzənliyində

563. Samur-Dəvəçi, Qanıx-əyriçay və Qarayazı düzündə hansı intrazonal landşaftlar yayılmışdır ?

- tuqay meşələri
- Çinar meşələri
- Eldar şamı meşələri
- Sultanbud meşələri
- √ Aran meşələri

564. Abşeron y/a-da ən çox radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır ?

- Qala, Sabunçu
- Nardaran, Mərdəkan
- Ramana, Balaxanı
- Suraxanı, Bilgəh

√ Binəqədi, Bibiheybət

565. ərazisində subnival-nival landşaft tipi mövcud olan qoruq:

- Qızılağac
- Göygöl
- Pirqulu
- √ Zaqatala
- Hirkan

566. İqtisadi səhətdən səmərəli olan və daha keyfiyyətli benzin almaq üçün, tərkibində hansı element yüksək faizli olmalıdır?

- matil spirti
- ammonium
- etil mayesi
- benzpiren
- √ oktan ədədli

567. Azərbaycanın orta dağ-meşə landşaftı zonasının yayıldığı hündürlüyün və ərazi xüsusiyyətlərinin xarakteristikasını müəyyənləşdir?

- 1200-1400 metrə 1700-2000 metr arasında , səthi kəskin parçalanmış qayalı-daşlı yamaclardan ibarətdir.
- 600-700 metrə - 1000-1600 metr arasında, quru dağ-çölləri ilə əhatələnmişdir
- √ 1000-1200 metrə 1600-1800 arasında, dərin və sıx yerləşən çay dərələri ilə intensiv parçalanmışdır
- 300-500- metrə - 1000-1200 metr arasında alüvial-prolüvial yüksək ərazilərdən təşkil olunmuşdur
- 800-1000 metrə - 1200-1400 metr arasında nival buzlaq sahəsi ilə sərhəddir

568. Böyük Qafqazın Şimal-şərq yamacında alçaqdağ meşə landşaflarının antropogen modifikasiyaları ilə, cənub-şərqdə olan antropogen landşaftlar arasındakı fərq nədir?

- şimal-şərqdə çayçılıq, seliteb,bağ, cənub-şərqdə subtropik meyvəçilik və taxıl zəmiləri üstünlük təşkil edir.
- şimal-şərqdə çəltik, bağ, seliteb, cənub-şərqdə bağ, meşə-bağ, seliteb landşaftlar üstünlük təşkil edir.
- şimal-şərqdə tərəvəz-bostan, meşə-bağ, cənub-şərqdə taxıl zəmiləri və meşə-seliteb landşaftlar üstündür
- √ şimal-şərqdə meşə-bağ, bağ, bağ-zəmi, meşə-seliteb, cənub-şərqdə isə yalnız taxıl zəmiləri və seyrək seliteb komplekslər üstünlük təşkil edir
- şimal-şərqdə taxıl zəmiləri,meşə-bağ, tütün, cənub-şərqdə çəltik,tərəvəz-bostan və meşə-seliteb komplekslər üstündür

569. Azərbaycanda step landşaftların yayıldığı əsas sahələr haradadır?

- Böyük Qafqazın şimal-şərqində və Səba düzündə
- √ Kiçik Qafqazın maili düzənliklərində, Yuxarı Mildə
- Bəsitçayın sahilboyu hissələrində, Həkəri düzündə
- Lənkəran ovalığı, Talış dağları ətəklərində
- Arazboyu düzənliklərdə, Zəngəzurun alçaq dağlığında

570. Qanıx-əyriçay vadisinin aran meşələri yerində əsasən hansı kənd təsərrüfatı bitkiləri becərilir?

- çay, kartof, kətan, pambıq
- tərəvəz-bostan, taxıl, üzüm və meyvə
- pambıq, üzüm, taxıl, meyvə
- √ qoz, fındıq, taxıl, tütün, çay və qazangülü
- üzüm, taxıl, şabalıd və meyvə

571. Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır?

- hidroqrafik şəbəkə
- torpaq və onun tipləri
- landşaft növ və yarımnövləri
- iqlim ünsürləri
- √ bitki örtüyü və heyvanat aləmi

572. ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?
- √ meşə sahələrinə
 - buzlaqlara
 - səhralara
 - yarım səhralara
 - quru çöllərə
573. Dünyada kənd təsərrüfatı məhsullarının neçə faizi suvarılan əkinçilik rayonlarının payına düşür?
- 35%-dən az
 - 60%
 - 47%-dən az
 - 70%-dən çox
 - √ 50 %-dən çoxu
574. Azərbaycan Respublikası ərazisində kollektor-drenaj şəbəkəsi və kanalların uzunluğu təxminən nə qədərdir?
- 317 km
 - 175 km
 - 120 km
 - √ 90 km
 - 200 km
575. Azərbaycan Respublikası ərazisində zəngin landşaftları özündə birləşdirən və ən məhsuldar hesab olunan torpaq tipləri hansılardır?
- boz, boz-qonur, şabalıdı torpaqlar
 - açıq şabalıdı və sarı-rütubətli torpaqlar
 - meşə-çəmən və şorakətli torpaqlar
 - qəhvəyi və qırmızı-ferralit torpaqlar
 - √ dağ-meşə və qara torpaqlar
576. Quraq iqlimin, qumlu-gilli çöküntülərin və allüvial-dellüvial çöküntülərin yayıldığı ərazilər hansıdır?
- √ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı və Naxçıvan MR
 - Lənkəran ovalığı, Samur-Dəvəçi ovalığı, Böyük Qafqazın cənub-şərqi
 - Naxçıvan MR, Kiçik Qafqazın cənubu, Talış dağları
 - Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Böyük Qafqaz dağları
 - Kiçik Qafqazın cənubu, Naxçıvan MR və Lənkəran ovalığı
577. Xəzərsahili rekreasiya landşaftlarının yerləşdiyi ərazilərin relyefindəki hündürlük amplitudu hansı məsafələr arasında dəyişir?
- 50 metrə – 100 metr arasında
 - 0 metrə- 150 metr arasında
 - √ 26,5 metrə- 200 metr arasında
 - 27 metrə- 350 metr arasında
 - 200 metrə- 500 metr arasında
578. Abşeron yarımadasında Xəzər dənizinin sahil boyu uzanan rekreasiya potensialı yüksək olan qumlu çimərlikləri təxminən nə qədər məsafəni əhatə edir?
- 50 km
 - 300 km
 - 750 km
 - 825 km
 - √ 100 km
579. Abşeron yarımadasında yarım səhra landşaft tipinin çox geniş sahəni əhatə etməsinin əsas səbəbləri nədir?
- deflyasiya prosesinin güclü olması və relefin mürəkkəbliyi

- əsas sahələrin şoranlıq olması və quru iqlimin üstünlüyü
- küləkli günlərin çox olması və dəniz sahilində yerləşməsi
- orta illik yağıntının çox olması və akkumlyativ süxurların çoxluq təşkil etməsi
- ✓ quru iqlimin və qumlu-gilli çöküntülərin olması

580. Dağlıq ərazilərin üstünlük təşkil etdiyi Azərbaycan relyefinin son iki əsrdə məruz qaldığı əsas dəyişikliklər hansıdır?

- əhalinin şəhərlərə axın etməsi
- heyvandarlıq sahələrinin artırılması
- əkinçilik təsərrüfatının genişləndirilməsi
- kənd yaşayış məntəqələrinin çox olması
- ✓ relyefin ümumi deqradasiyası

581. Respublika ərazisində təsərrüfat işləri aparılmayan, elmi tədqiqat və turizm məqsədilə nadir bitki, heyvanat aləminin mühafizə olunduğu qoruq sahələri hansılardır?

- ✓ Qızılağac, Hirkan , Şirvan
- Şirvan, Qarayaxı, Ordubad
- Göygöl, Qobustan, Pirqulu
- Sultanabad, Göyçay, Ağgöl
- Türyançay, Altıağac, Nabran

Hal-hazırda rekreasiya sahələrinə hansı kompleksləri aid edirlər?

582.

1. təbii təsərrüfat kompleksləri
2. sənaye rayonları və yeni qəsəbələri
3. dənizdə olan kiçik adalar
4. flora və faunanın mühafizə olunduğu qoruqlar
5. təbii komplekslərin tam saxlandığı qoruqlar
6. kənd təsərrüfatı bitkilərinin becərildiyi sahələr
7. müxtəlif növlü qoruqlardan təşkil olunmuş milli parklar

- 1, 3,4,6
- 4, 5, 6, 7
- 3, 4, 5, 6
- ✓ 1, 4, 5,7
- 2, 3, 6, 7

583. Dağ-mədən işləri sahəsində əvrəkindən fərqlənən yeni texnologiyaların relyef formaları neçə qrupa bölünür?

- 3
- 6
- 5
- 4
- ✓ 2

584. Xüsusilə böyük şəhərlər təbii landşaft komplekslərinə və onun morfoloji vahidlərinə necə təsir göstərir?

- ✓ mikroiklimi, yeraltı və yərüstü suların fiziki xüsusiyyətini və kimyəvi tərkibini dəyişir
- meşə sahələri genişlənilir, çay və gölsularından daha səmərəli formada istifadə edilir
- atmosferdə hava kütlələrinin hərəkəti və sirkulyasiyası tamamilə pozulur
- torpaqların dərinlik strukturu dəyişməyə qalır və humus qatı qalınlaşır
- hündür mərtəbəli binalar yalnız şəhər ətrafında tikilir və kiçik fəsiyalar toxunulmaz qalır

585. Yeni yaranmış və akkumlyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

- sürüşmə, sel və daşqınlar
- müxtəlif bitki formasıyalarının yaranması
- deflyasiya, abraziya və aşınma
- ✓ denudasiya, yuyulma və eroziya
- yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi

586. Dağ-mədən işləri zamanı yaranan ovuntu, sərinti materialları, şaxtalardan çıxarılan materialların səthdə yayılması bu prosesin hansı qrupuna aiddir?

- rekultivasiya olunan formalar
- antropogen formalar
- ✓ akkumlyativ formalar
- karyer formaları
- yeni yaranmış formalar

587. Açıq şəraitdə faydalı qazıntıların çıxarılması nəticəsində əvvəlkindən əsaslı fərqlənən hansı formalar yaranır?

- bitki örtüyü zənginləşir, landşaft örtüyündə yeni fasiyalar yaranır
- ✓ yeni relyef formaları, torpaq və yeni bitki növləri yaranır, yeraltı suların səviyyəsi dəyişir
- tullantı şəklində qalan faydalı qazıntılar yenidən basdırılır və ərazi rekultivasiya olunur

588. Dağlıq ərazilərdə səthin qızması və nəmlənmə dərəcəsinə görə bitki formasıyasının dəyişməsinə səbəb nədir?

- bitkilərin növləri
- dağların hündür olması
- sıldırım qayalıqların olması
- ✓ yamaqların ekspozisiyası
- Qara torpaqların geniş yayılması

589. Qızılcə təbiət yasaqlığı hansı inzibati rayon ərazisində yaradılmışdır?

- ✓ Gədəbəy
- Tərtər
- Füzuli
- Samux
- Tovuz

590. Şəki təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- həşəratları qorumaq
- həşəratları qorumaq
- ✓ məməli heyvan və quşları qorumaq
- bitkiləri qorumaq
- torpaq örutüyünü qorumaq

591. Meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişafı nə kimi mənfi nəticələrə gətirib çıxarır ?

- bataqlıqlaşma artır
- torpaqda humus azalır
- aşınma və şorlaşma
- məhsuldarlıq azalır
- ✓ eroziya və deqradasiya

592. Respublika ərazisində səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti hansı prosesləri yaradır ?

- qoruqların yaradılmasını
- ərzaq çatışmamasını
- ✓ səhrələşmə və çölləşməni
- istehsalın azalmasını
- suvarma məcburiyyətini

593. Abşeron yarımadasının bəzi yerlərində səhrələşməyə səbəb hansı təbii prosesdir ?

- ekzarasiya
- abraziya

- şorlaşma
- deqradasiya
- ✓ deflyasiya

594. Kontinentallıq əmsalının artması torpaqda hansı təbii prosesi sürətləndirir ?

- sürüşmə
- ✓ deqradasiya
- şorlaşma
- bataqlıqlaşma
- aşınma

595. Afrikanın hansı respublikası XX əsrin II yarısında güclü quraqlığa məruz qalmış və bunun nəticəsi də çox acınacaqlı olmuşdur?

- Efiopiya Respublikası
- ✓ Mali Respublikası
- Cənubi Afrika Respublika
- Əlcəzair Respublikası
- Sudan Respublikası

596. Bütün dünyada ekstra arid səhraların sahəsi nə qədərdir?

- 65 mln km²
- ✓ 8,9 mln km²
- 38,4 mln km²
- 17 mln km²
- 5,3 mln km²

597. Materiklər üzrə ən qüvvətli dəyişikliyə məruz qalan və pisləşən landşaft kompleksləri daha çox hansı qitələrdə yerləşir?

- ✓ Asiya, Afrika və Avstraliya
- Antarktida, Afrika, Cənub-Şərqi Asiya
- Avropa, şimali və Cənubi Amerika
- Arktika, Şimali Amerika v Avropa
- Afrika, Cənubi Avropa və Şərqi Avstraliya

598. A.Q.Babayevə görə səhralaşmanı yaradan 45 amildən neçə faizi insan, neçə faizi təbii amillərlə bağlıdır.

- 90% təbii, 10% insan amili
- 13% insan, 87% təbii amil
- 65% insan, 35% təbii amil
- 50% insan, 50% təbii amil
- ✓ 87% insan, 13% təbii amil

599. ən qədim dövrlərdə belə hansı xalqların düzgün irriqasiya işləri aparmadıqlarına görə torpaqlar şorlaşmış, məhsuldarlıq azalmış və hətta qədim mədəniyyətlərin tənəzzülünə səbəb olmuşdur?

- ✓ Şumer və Babilistanlıların
- Roma və Osmanlıların
- Manna və Midiyalıların
- Vandalı və Misirlilərin
- Çin və Albanların

600. Azərbaycan ərazisində səhralaşma və çölləşmə proseslərin sürətlənməsində hansı antropogen (texnogen) amillərin rolu çoxdur?

- DDT və digər pestisidlərdən istifadə edilməsi
- pambıq tarlalarının sahəsinin azaldılması
- süni yağışların yağdırılması
- yeni qəsəbələrin salınması, yolların çəkilməsi
- ✓ səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti

601. Hansı təbii proses məkan daxilində artdıqca torpağın deqradasiyası sürətlənərək səhrələşmə riskini daha da çoxaldır?

- √ kontinentallıq əmsalı
- Rütubətlənmə əmsalı
- Soyuq hava kütlələrinin üstünlüyü
- Şimal küləyinin sürəti
- Yağıntılardan intensivliyi

602. Kür çayının çirkləndiriciləri arasında əsasən hansı maddələr üstünlük təşkil edir?

- mineral yod-brom zavodunun tullantıları
- Balıqçılıq sənayesinin flotu tullantıları hesabına
- √ Fenol, mis, neft məhsulları və ağır tullantılar
- Neftçala yod-brom zavodunun tullantıları
- Yevlax yun zavodunun çirkab suları hesabına

603. Respublikada ümumiyyətlə neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş ərazilərin sahəsi nə qədərdir?

- √ 28,8 min hektar
- 35 min hektar
- 73,6 min hektar
- 57 min hektar
- 22 min hektar

604. Azərbaycan ərazində daimi qar və buzla örtülü nival-buzlaq qurşağı hansı dağ massivində mövcuddur?

- Yan silsilə, Şahdağ
- √ Bazardüzü dağı, Şahdağ massivi
- Zəngəzur, Burovar
- Gömürgöy, Dərələyəz
- Murovdağ, Babalağ

605. Dağ-çəmən landşaftı qurşağında hakim olan iqlim tipi hansıdır ?

- kontinental-isti iqlim tipi
- √ soyuq iqlim tipi
- yarımsəhra və quru çöl iqlim tipi
- rütubətli dəniz iqlim tipi
- mülayim-isti iqlim tipi

606. Dağ-çəmən landşaftları Naxçıvanın dağlıq bölgəsində, hansı landşaft qurşağından sonra inkişaf etmişdir?

- dağ-meşə
- √ dağ- çöl və dağ kserofit
- nival və subnival
- yarımsəhra və quru göl
- quru çöl və subnival

607. Dağ-meşə zonasının sərhədlərinin arasındakı məsafənin qısalmasına və bu ərazilərdə torpaq eroziyasının yaranmasına səbəb nədir?

- √ antropogen təsirlər
- təbii amillər
- süxurların kimyəvi və fiziki aşınması
- denudasiya prosesləri
- texnogen amillər

608. Azərbaycanda yüksək dağ-meşə landşaftı zonasının sərhədləri hansı yüksəkliklərdən keçir?

- √ 1600 metrə 2000 metr arasında

- 1800 metrə 2800 metr arasında
- 800 metrə 1200 metr arasında
- 1600 metrə 1800 metr arasında
- 1200 metrə 1600 metr arasında

609. Azərbaycan ərazisində az çirklənmiş və çirklənmiş çaylar qrupuna aid edilən çaylar hansı regionlara aiddir?

- Kiçik Qafqazın şərq çayları və Lənkəran çayları
- ✓ Ölkə ərazisinin əksər çayları və Oxçuçay, Qabırçı, Kür və s.
- Şimal çaylar və Naxçıvan çayları
- Azərbaycanın əksər çayları və Lənkəran çayları
- Araz, Vəlvələçay, Ataçay və Kürün sağ qolları

610. Azərbaycan ərazisində təmiz çaylar qrupuna aid edilən çaylar hansı regionda yayılmışdır?

- Böyük Qafqazın cənub çayları və kiçik Qafqazın şimal çaylar
- Kür çayının sağ qolları və Arazın sol qolları
- ✓ Şimal-şərq yamac və Lənkəran vilayəti çayları
- Kiçik Qafqaz çayları və Naxçıvan çayları
- Kür çayının sol qolları və Lənkəran çayları

Çirklənmə dərəcəsinə görə Azərbaycanın çayları hansı siniflərə bölünür ?

611.

1. təmiz çaylar	5. mülayim çirklənmiş çaylar
2. azsulu çaylar	6. gursulu çaylar
3. lilli çaylar	7. çirklənməmiş çaylar
4. çirklənmiş çaylar	8. kiçik çaylar

- 4, 6, 8
- 3, 5, 7
- 2, 4, 6
- 1, 3, 8
- ✓ 1, 4, 5

612. Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaqların külək eroziyasından zərər çəkdiyi əsas sahələr hansılardır?

- ✓ Qərbi Azərbaycan və Xəzəryanı zona
- Böyük Qafqazın cənub-şərqi və Lənkəran ovalığı
- Xəzərətərafı ovalıqlar və Acinohur-Ceyrançöl
- Qanıx-Əyriçay vadisi və Talış dağlarının ortadağlığı
- Şimal-şərqi Qafqaz və kiçik Qafqazın cənub-şərqi

613. Azərbaycan ərazisində dik yamaclardan istifadə etmək məqsədilə hansı metoddan istifadə olunur?

- irriqasiya
- rekultivasiya
- meliorasiya
- ✓ terraslaşdırma
- ransformasiya

614. ən sox torpaq eroziyasına məruz qalmış torpaq sahələri Azərbaycanın hansı landsaft qurşaqlarında müşahidə olunur?

- Lənkəranın düzənlik və dənizsahili ərazilərində
- ✓ Əsasən dağlıq ərazilərin dəmyə əkinçiliyi sahələrində
- Naxçıvanın orta və yüksək dağlıq sahələrində
- Qarabağ maili düzənliyinin suvarılan ərazilərində
- Kür-Araz ovalığının irriqasiya təsərrüfatı sahələrində

615. ətraf mühitə kəskin təsir edən və nəqliyyatda istifadə edilən benzin yanacağının tərkibindəki hansı maddə çox təhlükəlidir?

- azot oksidləri
- hidrogen flüorid

- kadmiium
- √ etil mayesi
- ammonium

616. Şərqi Qafqazda qar xətti hansı yüksəklikdən keçir?

- 3200 m-dən
- 4500 m-dən
- √ 3900 m-dən
- 3500 m-dən
- 4000 m-dən

617. Alp çəmənlikləri landşaft zonasında relyefin böyük kontrastlığı ilə yanaşı, hansı təbii-ekoloji proses və formaları geniş yayılmışdır?

- abraziya, müxtəlif tipli daşqınlar və uçqunlar
- antropogen transformasiya, sürüşmə və buzlaq ekzarasiyası
- defilyasiya, yamacların fiziki və kimyəvi aşınması
- √ eroziya, qravitasiya, buzlaq ekzarasiyası və akkumlyasiyası
- üzvü aşınma,deqradasiya və yamacların differensiyası

618. Subalp çəmənliklərində, alp çəmənliklərinə nisbətən bitki növlərinin zəngin olmasının səbəbləri nədir?

- antropogen təsirlərin daha az olması
- quraqlıq dövrünün uzunmüddətli olması
- √ istilik və rütubətlənmə şəraitinin yaxşı olması
- yağıntılı günlərin sayının çox olması
- az maili yamaclarda torpaq qatının qalın olması

Dağ-çəmən landşaftları qurşağı iqlim-ekoloji və torpaq-bitki xüsusiyyətlərinə görə hansı zonalara ayrılır.

1. subalp çəmənlikləri
2. çəmən-meşə
3. çəmən-bataqlıq
4. alp çəmənlikləri
5. kserofit çölləri
6. hidromorf komplekslər

619.

- 2,4
- 1,3
- √ 1,4
- 5,6
- 3,5

620. Dağlıq ərazilərdə sürüşmə morfologiyası ilə bağlı olaraq, yaranan bir sıra mürəkkəb mərz və fasiyalar hansılardır ?

- √ göl, göl-bataqlıq, bataqlıq-meşə
- göl-bataqlıq, quru çöllər
- kserofit çəmənliklər, işqınlar
- meşə-çəmən, çəmən-bataqlıq, nival
- sıldırım qayalıqlar, alçaqboylu kolluqlar

621. Digər qurşaqlardan fərqli olaraq dağ-çəmən qurşağının sərhədlərinin daha geniş olmasının səbəbi nədir?

- antropogen-texnogen proseslər nəticəsində yamaclarda eroziya və denudasiya proseslərinin intensivləşməsi
- orta illik temperaturunnormadan aşağı olması
- yağıntılarının orta illik miqdarının az olması
- √ antropogen amilin təsiri altında dağ-meşə landşaftının yuxarı sərhədinin aşağı düşməsi
- qlobal istiləşmə ilə əlaqədar olaraq nival buzlaqların ərinməsi

622.

Azərbaycanın dağlıq vilayətində dağ meşə landşaftları qurşağından yuxarıda dağ-çəmən landşaftları qurşağının yayılma qanunauyğunluğu hansı ərazilərdə pozulur?

- Böyük Qafqaz, Dərələyəz silsiləsi

- Yan silsilə, Kiçik Qafqaz
- Talış dağları, Şahdağ silsiləsi
- ✓ Naxçıvanın dağlıq bölgəsi, Talış dağları
- Zəngəzur silsiləsi, Kiçik Qafqaz

623. Antropogen amillərin təsirinə baxmayaraq, hazırda hansı ərazidə, bəzi çaylar boyu dağ və düzənlik meşələrinin qovuşması müşahidə edilir?

- Kür çayı boyunca
- Lənkəran çayları sahilində
- ✓ Qanıx-Həftəran vadisində
- İncar və Ləngəbiz tirələrində
- Qusarçay və Qudyalçayda

624. Terraslaşdırma metodundan hansı problemlərin qarşısının alınması üçün istifadə edilir?

- gilli süxurların üstünlük təşkil etdiyi ərazilərdə sürüşmələrin qarşısının alınması üçün
- irriqasiya landşaftlarının geniş yayıldığı sahələrdə şoranlaşmanın dərəcəsini azaltmaq üçün
- ✓ şiddətli yuyulmuş torpaqların yarıq və dərələrlə parçalanmasının qarşısını almaq üçün
- kənd təsərrüfatının əsas sahəsi olan çəltikçiliyin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə
- rütubətli ərazilərdə bataqlıqların sahəsinin genişlənməməsi məqsədi ilə

625. Azərbaycan Respublikası torpaqlarının çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı ağır metallar vasitəsilə çirklənmə yüksək dərəcədədir?

- dəmir, manqan, volfram, cıvə
- ✓ qurğuşun, kadmium, sink, mis
- çuqun, düralüminium, qurğuşun
- fenol, azot, sink, gümüş
- qızıl, alüminium, miss, qalay

626. Azərbaycan ərazisində ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində iqlim-ekoloji şəraitin dəyişməsi ilə əlaqədar olaraq, landşaft qurşaqlarının düzgün ardıcılığını tap?

- yarımsəhra-quruçöl, dağ-çəmən, dağ-meşə, qayalıqlar
- səhra, kserolit kolluqlar, dağ-meşə-çəmən
- hidromorf landşaftlar, dağ-meşə, dağ-çəmən, subnival
- dağətəyi düzənliklər, meşə-çəmən, kserofit kolluqlar
- ✓ yarımsəhra-quruçöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq

627. Dağ-çəmən landşaftı qurşağında ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

- buzlaq ekzarasiyası və akkumulyasiyasının intensivliyindən
- yamacları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən
- kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən
- qar örtüyünün qalın olması və buzlaşmasından
- ✓ ərazinin relyef və mikroiklimindən

Landşaftın torpaq və bitki komponentlərinə görə şimal və cənub yamacların ekspozisiyaları hansı xüsusiyyətlərinə görə ciddi fərqlənir?

1. Cənub yamaclarda torpaqda humusun miqdarı artır, qırmızı torpaqlar üstünlük təşkil edir
2. Şimal yamaclarda meşə daha sıx, torpaq az skeletli və rütubətli olur.
3. Şimal yamaclarda meşə daha seyrəkdir, torpaqda ana süxurlar səthə yaxındır.
4. Cənub yamaclarda eroziya və denudasiya hadisələri müşahidə edilmir, ardıc meşələri üstünlük təşkil edir.
5. Cənub yamaclarda torpağın skeletliyi artır, ağaclar seyrəkləşir, meşəaltı kol və ot bitkiləri sıx örtük yaradır.
6. Şimal yamaclarda torpaq çox skeletlidir, ot bitkiləri və kolluqlar üstünlük təşkil edir, rütubət azdır.

- ✓ 2,5
- 1,5
- 3,4
- 2,6
- 4,6

629. Yüksək dağ-meşə zonasında əsas meşə əmələ gətirən ağac növləri hansılardır?

- qızılağac, qovaq
- saqqızağacı və şam
- ardıc və fisdıq
- dəmirağac və küknar
- ✓ vələs və şərqi palıdı

630. Bir çox ərazilərdə qırılmış meşələrin yerində hansı təkrar və yaxud törəmə landşaftlar əmələ gəlmişdir?

- ✓ dağ çəmən, dağ meşə-çəmən, meşə-cöl, çəmən-cöl
- dağ meşə-çəmən, yarım səhra, step
- arid-seyrək meşələr, kolluqlar, subalp
- dağ meşə, çəmən-cöl, alp və subalp
- nival, subnival, yarım səhra, quruçöl

631. Arid-seyrək meşələr və kolluqlar kompleksinə aid olan uzunömürlü ağac növü hansıdır?

- Söyüd, şam, dəmirağac
- ✓ Ardıc, Eldar şamı, palıdın bir neçə növü
- Saqqız ağacı, dəmirağac, şam
- Yulğun, qarağac, qovaq
- Qızılağac, şabalıdyarpaq palıd

632. Azərbaycan ərazisində əsasən arid-seyrək meşələr və kolluqlar kompleksi hansı sahələrdə yayılmışdır?

- Şirvan düzü, Naöran-Yalama meşəliyi
- Qarabağ malili düzənliyi, Həkəri düzü
- Samur-Dəvəçi ovalığı, Acınohur-Ceyrançöl
- Mil-Muğan, Lənkəran düzənliyində
- ✓ Ceyrançöl-Acınohur, Qobustan alçaqdağlığı

633. Qarabağ vulkanik yaylasında təbii komplekslərin qorunması üçün hansı qoruq təşkil edilmişdir?

- Hirkan qoruğu
- Bəsitay qoruğu
- Pirsaatçay qoruğu
- ✓ Qaragöl qoruğu
- Göygöl qoruğu

634. Milli parklar nə ilə fərqlənir ?

- hər nə varsa qorunur
- ✓ insanların gəlib-görməsinə icazə verilir
- heyvan və bitki qorunur
- heyvan və bitki qorunur
- tam qapalı saxlanılır

635. Yasaqlıq nəyə deyilir ?

- dövlət nəzarətiləri tərəfindən qorunur
- bir neçə komponent qorunur
- ✓ müəyyən ərazinin hər hansı bir komponenti qorunur
- ərazi milli parklara uyğunlaşır
- ancaq əhali tərəfindən qorunur

636. Dağlıq ekosistemlərə antropogen təsirlərin əsas ekoloji nəticələri hansılardır?

- Sənaye əhəmiyyəti olan heyvanların, xüsusilə məməlilərin sayının artırılması

- Qış otlaqlarının ləğv edilməsi və fermer təsərrüfatlarının azaldılması
- İES-nin inşası və onların tam gücü ilə istifadə edilməsi
- ✓ təbii ekosistemlərin şumlanmış sahələr, otlaqlar, təkrar meşəliklər və antropogen modifikasiyalarla əvəz edilməsi
- Kənd əhalisinin işsizlik problemi ilə əlaqədar olaraq şəhərlərə axın etməsi

Dağ ekosistemlərinin bioloji müxtəlifliyinə və landsaft komplekslərinə qarşı yaranmış təhlükələr hansılardır?

- 637.
1. Faydalı qazıntıların istismarı, dağ-mədən sənayesinin inkişafı
 2. Meşədən istifadənin dağıdıcı rolu və meşələrin intensiv qırılması
 3. Sənaye müəsisələrinin düzgün yerləşdirilməsi
 4. Kənd təsərrüfatı torpaqlarından və otlaqlardan səmərəsiz istifadə
 5. Səhrələşməyə məruz qalmış ərazilərin suvarılması
 6. Kortəbii sistemli turizmin güclənməsi və inkişaf etdirilməsi
 7. Səlifeb landsaftlarının seyrəkliyi və əhalinin sayının az olması
 8. Ənənəli təsərrüfat sahələri ilə məşğul olan əhaliyə şəraitin yaradılmaması

- 3, 5, 7, 8
- 1, 5, 6, 8
- ✓ 1, 2, 4, 6
- 2, 3, 5, 6
- 4, 6, 7, 8

638. Azərbaycanın yarımsəhra landsaftları zonasında, təxminən nə qədər sahədə qış otlaqları suvarılır?

- 750 min ha
- 500 min ha
- 150 min ha
- 300 min ha
- ✓ 200 min ha

639. Bitkinin otlaq rejiminə uyğunlaşma qabiliyyəti və bir bitki növünün başqası ilə olunması necə adlanır?

- abarıqlı mərhələsi
- cəmənlərin zənginləşməsi
- ✓ otlaq deqressiyası
- heyvandarlıq təsərrüfatı
- su basar terrasların cəmənləkləri

640. İnkişaf etmiş ölkələrdə aşağıda göstərilmiş sahələrin hansından daha çox gəlir əldə edilir?

- dənizçilik nəqliyyatından
- kənd təsərrüfatından
- meşə ərazilərindən
- metallurjiya sənayesindən
- ✓ rekreasiya-turizm sahəsindən

641. Azərbaycan ərazisində kütləvi turizmin qadağan edildiyi təbii komplekslərin tam saxlandığı dövlət qoruqları hansılardır?

- Şirvan və Qızılağac qoruqları
- ✓ Zaqatala və Göy-göl qoruqları
- Ordubad və Altıağac qoruqları
- İsmayılı və Qobustan qoruqları
- Türyaqçay və Vəsitçay qoruqları

642. Aşağıda göstərilən təbii qoruq sahələrindən hansılar milli park statusu almışdır?

- Nabran, Batabat
- Pirqulu, Altıağac
- ✓ Şahdağ, Ordubad
- Nabran, Qobustan
- Bəsitçay, Şahdağ

643. Dağlıq ərazilərdə yamaqların ekspozisiyası hansı proseslər nəticəsində yaranır?

- aşınma və eroziya
- dəmyə əkinçiliyi
- heyvandarlıq sahələri
- terraslaşdırma və suvarma
- ✓ səthin qızması və nəmlənmə

644. Xəzərsahili turizm-rekreasiya landşaftları içərisində xüsusilə seçilən geoloji-geomorfoloji abidələr hansıdır?

- Burovar silsiləsi , Afurca şlaləsi , Qalaltı meşələri
- Beşbarmaq dağı, Şahdağ milli parkı, Qızılağac qoruğu
- Tufandağ vulkanik gölləri, Yalama meşələri, Yanardağ
- Pırqulu meşələri, Qobustan qayalıqları
- ✓ Qobustan qayalıqları, Beşbarmaq dağı , Şollar və Lənkəran ovalıqları

Xəzərsahili boyu yerləşən rekreasiya landşaftları hansı zəngin-təbii xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir?

645.

1. relikt meşələri	5. ekzogen relyef formaları
2. nival buzlaqları	6. vulkanik gölləri
3. dağ-meşələri	7. hündür dağ şlalələri
4. Yanardağ təbii məşəli	8. geoloji-geomorfoloji abidələr

- 5, 6, 7, 8
- 3, 6, 7, 8
- ✓ 1, 4, 5, 8
- 2, 3, 6, 7
- 1, 2, 4, 7

646. Erməni təcavizkarlarının Dağlıq Qarabağı, eləcə də ona bitişik ərazilərimiz işğal etməsi nəticəsində dağlıq ərazi landşaftlarında hansı problemlər meydana gəlmişdir?

- Sənaye müəsisələri dağıdılmış və ərazidə AES tikilmişdir
- Yenidənqurma işləri aparılmış və təkrar antropogen məsələlər salınmışdır
- Dağlıq Qarabağ ərazisində yeni sənaye müəsisələri tikilmişdir.
- ✓ Meşələr intensiv qırılmış faydalı qazıntılar kortəbii şəkildə çıxarılmış, təbii landşaftlara külli miqdarda zərər vurulmuşdur
- Ermənistan əhəlisinin böyük bir hissəsi Dağlıq Qarabağa köçürülmüşdür

647. Rütubətli subtropiklərdə öz-özünü təmizləmə xüsusiyyəti nə üçün sürətli gedir?

- rütubətli az olması və quru iqlim şəraiti
- ✓ rütubətin və istiliyin optimal olmasına görə
- bütün toksikoloji normaların yüksək səviyyəsi
- geokimyəvi anomalyanın yüksək olması ilə
- yeraltı suların səthə yaxınlığı

648. Dağ-mədən işləri aparılan ərazilərdə hansı texnogen relyef formaları yaranır?

- qədim süxur qatları və torpaq təcikləri
- denudasyon formalar və karyer çuxurları
- meliorativ formalar və tikinti qalıqları
- ✓ yeni yaranmış formalar və akkumlyativ formalar
- metal qırıntıları və aşırma materialları

649. Bütün dünyada xüsusilə də inkişaf etmiş ölkələrdə rekreasiya torpaqları əhatə etdiyi əraziyə görə hansı sahələrdən sonra gəlir?

- şərq yarımkürəsində yerləşən ölkələrdə birinci sıradadır
- sənaye müəsisələri, neft quyularından sonra
- oflaq sahələri, seliteb landşaftlar və səhralardan sonra
- səhra, yarım səhra və dağ meşələrindən sonra
- ✓ kənd təsərrüfatı və meşə torpaqlarından sonra üçüncü yeri tutur

650. Dağ- mədən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

- süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar.
- karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fasiyalar
- əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları
- sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi
- ✓ karyerlər, şaxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar olaraq səthdə planlaşma işləri.

651. Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaq edilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır?

- coğrafi indikasiya metodu
- fenoloji aqrologiya metodu
- bioloji-texnologiya metodu
- texniki metod
- ✓ landşaft-ekoloji metod

652. Azərbaycanda hansı komponentlər daha çox qorunur ?

- torpaq ehtiyatları
- su hövzələri
- ✓ bitki və heyvanat aləmi
- heç nə qorunmur
- atmosfer havası

653. Azərbaycanda necə qoruq, necə yasaqlıq var?

- ✓ 11 qoruq , 24 yasaqlıq
- 20 qoruq, 10 yasaqlıq
- qoruq yoxdur, 20 yasaqlıq
- 8 qoruq, 13 yasaqlıq
- 10 qoruq, 15 yasaqlıq

654. Respublikamızda xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərindən hansının sayı digərlərinə nisbətən azdır?

- ✓ ovçuluq təsərrüfatları
- qoruqlar
- Milli parklar
- yasaqlıqlar
- doğru cavab yoxdur

655. Xüsusi mühafizə olunan ərazilərin əhatə dairəsinə daxildir?

- təsərrüfat obyektləri
- nəslə kəsilmiş bitki və heyvan növlərinin yayıldığı yerlər
- ✓ zooloji, botaniki, hidroloji, geoloji, meşə, landşaft və torpaq obyektləri
- su hövzələri
- yaşıllıq zonaları

656. Xüsusi qorunan ərazilərin yaradılmasının məqsədlərinə daxildir:

- ✓ yerləşdiyi landşaft zonaları və qoruğu əhatə edən ərazisinin vəziyyəti
- fauna və ya heyvanat aləminin öyrənilməsi
- bitki örtüyünün, qismən də heyvanat aləminin öyrənilməsi
- heyvanat aləminin, qismən də bitki örtüyünün öyrənilməsi
- flora və ya bitki örtüyünün öyrənilməsi

657. Xüsusi qorunan ərazilərin növlərindən deyil:

- Milli Parklar
- Zooloji parklar
- Təbiət abidələri

- √ süni meşələr
- təbiət parkları

658. Xüsusi qorunan landşaftlar aşağıdakı məqsədlər üçün istifadə edilmir:

- təbiəti mühafizə
- ətraf mühitin monitorinqi
- sağlamlaşdırma
- √ kənd təsərrüfatının inkişafı
- elmi tədqiqat

659. Hər hansı ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsi olub, eyni ekoloji rejimlə səciyyələnən kompleks hansıdır?

- mərz
- coğrafi sfera
- √ fasiya
- geosistem
- coğrafi mühit

660. Materiklərin birinci torpaq xəritəsi kim tərəfindən hazırlanmışdır?

- L.İ.Praslov
- Ç.E.Kelloq
- V.Q.Kozanov
- √ V.V.Dokuçayev
- İ.P.Gerasimov

661. Təbii landşaft tipi olan fasiyanın mərzdən fərqi nədədir?

- √ fasiya daha kiçik landşaft tipi olub, mərzin tərkibinə daxildir
- mərz yalnız dağlıq landşaftlarda, fasiya isə yalnız düzənlik landşaftlarında formalaşır
- hər ikisi biofil elementlərə aiddir
- mərz daha kiçik landşaft tipi olub, yalnız azonal strukturlarda özünü biruzə verir
- fasiya təbii ərazi komplekslərin, mərz isə təbii komponentlərə aiddir

662. Landşaftşünaslıq xüsusi elm kimi nə vaxt yaranmışdır?

- XV əsrdə
- XX əsrin əvvəlində
- XVII əsrdə
- XVIII əsrdə
- √ XIX əsrin sonunda

663. Landşaft sözü hansı xarici dildən tərcümədə ölkə və torpaq haqqında elm deməkdir?

- ingilis
- fransız
- latın
- rus
- √ alman

664. Landşaft haqqında təlimin yaradıcıları kimlər olmuşdur?

- √ V.V.Dokuçayev, Q.N.Visotskiy, L.S.Berq və b.
- C.Xarper, M.Biqon, C.M.Anderson və b.
- Ç.Adams, İ.P.Gerasimov, T.Miller və b.
- S.P.Krasennikov, İ.B.Lamark, N.A.Severov və b.
- E.Zyüs, E.Hekkel, F.İ.Rupxert və b.

665. Yer kürəsinin müxtəlif hissələrinin təbii şəraiti barədə materialların toplanması nə vaxta təsadüf edir?

- XVII əsr
- XVəsr
- XVIII əsr
- XX əsr
- ✓ XVəsr

666. L.S.Berq landşaftları hansı hissələrə bölürdü?

- sadə və mürrəkəb
- zonal və azonal
- introzonal və üfüqi
- təkrarlanan və ritmik
- ✓ təbii və mədəni

667. Təbii landşaft elementlərinin qorunması məqsədi ilə yaradılmış Azərbaycanın Qırmızı kitabı neçənci ildə çap olunmuşdur?

- ✓ 1989-cı ildə
- 1942-ci ildə
- 1955-ci ildə
- 1970-ci ildə
- 1927-ci ildə

668. Antropogen təsirlərin coğrafi təbəqəyə aid olmayan hissələri hansılardır?

- okean dibi relyefinin tədqiqi
- təyyarə uçuşları
- Marian çökəkliyinin tədqiqi
- ✓ kosmosa uçuş
- neft quyularının qazılması

669. İlk landşaft xəritəsini yaradan alimlər:

- V.Dokuçayev, L.S.Berq
- ✓ B.Plomov, R.Abolin
- A.İsaçenko, Q.Visoskiy
- P.Semyonov, A.Humbolt
- S.Kalensnik, L.Ramnski

670. Landşaftşünaslıq elminin differensiasiyası ilə əlaqədar olaraq inkişafı hansı dövr hesab edilir?

- ✓ XIX əsrin II yarısı
- XIX əsrin əvvəli
- XVIII əsr
- XVIII əsrin sonu
- XX əsrin əvvəli

671. Qoruqların vəzifələrinə daxil deyil:

- xüsusi qorunan ərazilərin sahələrinin hərtərəfli öyrənilməsi
- hazırlanan təbiət salnaməsinin dövrü olaraq işlənilib təzələnməsi
- ✓ tərkibinə daxil olan komponentlərin qismən öyrənilməsi
- ərazisindəki zənginliklərin qorunub ilkin təbiət halında saxlanılması
- təbiət salnaməsinin işlənilib hazırlanması

672. Qobu və yarıq yamaclarında inkişaf edən çöl kompleksləri hansı landşaft vahidinə aid edilir ?

- fasiya
- tək
- mezorelyef

- mikrelyef
- √ mərz

673. Xüsusi qorunan ərazilər aşağıda göstərilən məqsədlərdən hansı üçün istifadə olunur?

- √ təlim-tərbiyə, mühafizə
- sənaye sahələrinin inkişafı
- yaşllaşdırma
- təbii sərvətlərdən istifadə
- kənd təsərrüfatı

674. Xüsusi qorunan ərazilər hansı əhəmiyyətə malik təbiət komplekslərindən ibarətdir?

- elmi-texniki
- √ ekoloji, elmi, estetik, mədəni
- estetik, sağlamlıq, iqtisadi
- ekoloji, mənəvi, fizioloji
- elmi, estetik, texnoloji

675. Xüsusi qorunan ərazilərin məqsədlərinə aşağıdakılardan hansı daxildir?

- təbiəti mühafizə
- təlim-tərbiyə
- ətraf mühitin monitorinqi
- √ hamısı doğrudur
- elmi-tədqiqat

676. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin növlərinə daxil deyil?

- Dövlət Təbiət qoruqları
- Milli parklar
- Biosfer qoruqları
- √ hamısı daxildir
- Dövlət Təbiət yasaqlıqları

677. Qoruqların əsas vəzifəsi nədir?

- antropogen landsaft yaratmaq
- təsərrüfat işlərinin aparılması
- ərazidəki ekosistemin dəyişdirilməsi
- √ ərazidəki zənginlikləri qoruyub, ilkin təbii halında saxlamaq
- ovçuluq təsərrüfatının inkişafı

678. Xüsusi mühafizə olunan ərazilərin təşkili və istifadəsi bu prinsiplərdən birinə əsaslanır?

- təbiəti mühafizə
- √ Beynəlxalq əməkdaşlıq
- sağlamlaşdırma
- hamısı
- ətraf mühitin monitorinqi

679. Mikrokomplekslərin və mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr necə adlanır?

- dağlıq sistemləri
- √ mərz
- bataqlıq
- şoranlıqlar
- fasiya

680. Coğrafi təbəqənin dörd sferadan təşkil olunduğunu göstərən ilk alim kim olmuşdur?

- √ P.İ.Brounov
- R.İ.Abolin
- V.V.Dokuçayev
- A.A.Qriqoryev
- İ.M.Zabelin

681. Coğrafi təbəqənin qalınlığı hidrosferdə nə qədər götürülür?

- 4 – 5 km
- 30 – 35 km
- 12 – 14 km
- 20 km
- √ 11 km

682. Coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddi atmosferin hansı təbəqəsindən götürülür?

- √ tropopauzadan
- termosferdən
- trosferin aşağı hissəsində
- mezosferdən
- stratosferdən

683. Canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsiri zamanı yaranan sistemlər hansılardır?

- struktur sistemlər
- mürəkkəb sistemlər
- √ sadə coğrafi sistemlər
- geosistemlər
- akval sistemlər

684. Coğrafi təbəqənin qalınlığı litosferdə nə qədər götürülür.?

- 20-25 km
- 10-12 km
- 30-32 km
- √ 4-5 km
- 17-18 km

685. Ekosistem terminini ilk dəfə elmə gətirən alim kimdir?

- C.Xarper
- √ A.Tensli
- V.Dokuçayev
- Ç.Darvin
- İ.Gerasimov

686. Hansı fikir düzdür?

- coğrafi təbəqənin qalınlığı bir neçə metrdir
- heç biri düzgün deyil
- coğrafi təbəqə ilə landşft sferası terminləri eyni məna verir
- √ landşaf sferasının qalınlığı bir neçə 100 m-lə ölçülür
- landşaft sferası təbəqələrin bütün hissələrini əhatə edir

687. Hansı coğrafi sfera bütünlüklə coğrafi təbəqəyə daxil olur?

- atmosfer
- √ hidrosfer
- ekzosfer

- mezosfer
- litosfer

688. Yer in coğrafi təbəqəsinin inkişafında hansı enerji mənbələri iştirak edir?

- nüvə enerjisi
- qabarma və çəkilmə
- ✓ daxili və xarici enerji
- Günəşin şüa enerjisi
- radioaktiv elementlərinin enerjisi

689. Sadə coğrafi sistemlər necə yaranır ?

- meşə komplekslərindəki komponentlərin vəhdətindən
- atmosferdə müşahidə edilən qazlardan
- stratosferdəki ozon təbəqəsinin mövcudluğundan
- yalnız okeanlarda olan canlıların cəmindən
- ✓ canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsirindən

690. P.İ. Brounovun ilk dəfə təbəqələr haqqında söylədiyi fikir hansı olmuşdur ?

- biosfer populyasiyalardan təşkil olunmuşdur
- atmosfer təbəqəsinin konkret sərhəddi yoxdur]
- hidrosfer bütün təbəqələrlə əlaqədərdir
- litosferdə radioaktiv elementlərin enerjisi çoxddur
- ✓ coğrafi təbəqə dörd sferadan təşkil olunmuşdur

691. Fasiya nədir ?

- mikrokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr
- mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsidir
- ✓ ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsidir
- coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddir
- ekoloji rejimlə şəciyyəlməyən kompleksdir

692. Torpaq, bitki örtüyü və canlı orqanizmlər Yer kürəsində yerləşməsinə görə hansı əlamətlərə malikdir ?

- ✓ zonal
- azonal
- intrazonal
- şaquli
- üfiqi

693. Həyatın əmələ gəldiyi ən nazik təbəqə hansıdır ?

- təbii ərazi kompleksləri
- coğrafi təbəqə
- su səthi
- hava səthi
- ✓ quru səthi

694. Coğrafi mühitə ekvivalent qötürülən termin hansıdır?

- coğrafi uzunluq.
- landşaft sferası
- landşaft tipi
- coğrafi enlik
- ✓ coğrafi təbəqə

695. Landşaft tiplərinin formalaşmasında əsas rol oynayan amillər hansılardır?

- iqlim
- √ relyef və iqlim
- dağlıq ərazilər
- düzənlik ərazilər
- torpaq

696. Landşaft sferası nədir?

- √ quruda və okeanda müşahidə olunan komplekslər
- yalnız okeanlarda olan kompleks
- litosfer və atmosferdə olan komplekslər
- atmosferdə müşahidə edilən komplekslər
- biosferdə müşahidə edilən kompleks

697. Coğrafi mühit anlayışın ilk dəfə elmə kim gətirmişdir ?

- 1880-ci ildə R.K.Markov
- 1866-ci ildə S.V.Kalesnik
- √ 1860-cı ildə E.Reklyu
- 1856-cı ildə F.N.Milkov
- 1920-ci ildə D.L.Armand

698. Yer kürəsində zonal əlamətlərə malik və ekvator dan qütblərə doğru dəyişən təbii komponentlər hansılardır?

- dənizlər və səhralar, çöllər
- bitki örtüyü, yağanlar, qobular
- meşələr, düzənliklər, göllər
- dağlıq ərazilər, çaylar, göllər
- √ torpaq, bitki örtüyü, canlı orqanizmlər